



CEVROINSTITUT
[vysoká škola]

POLITOLOGIE

OBČANSKÁ SPOLEČNOST

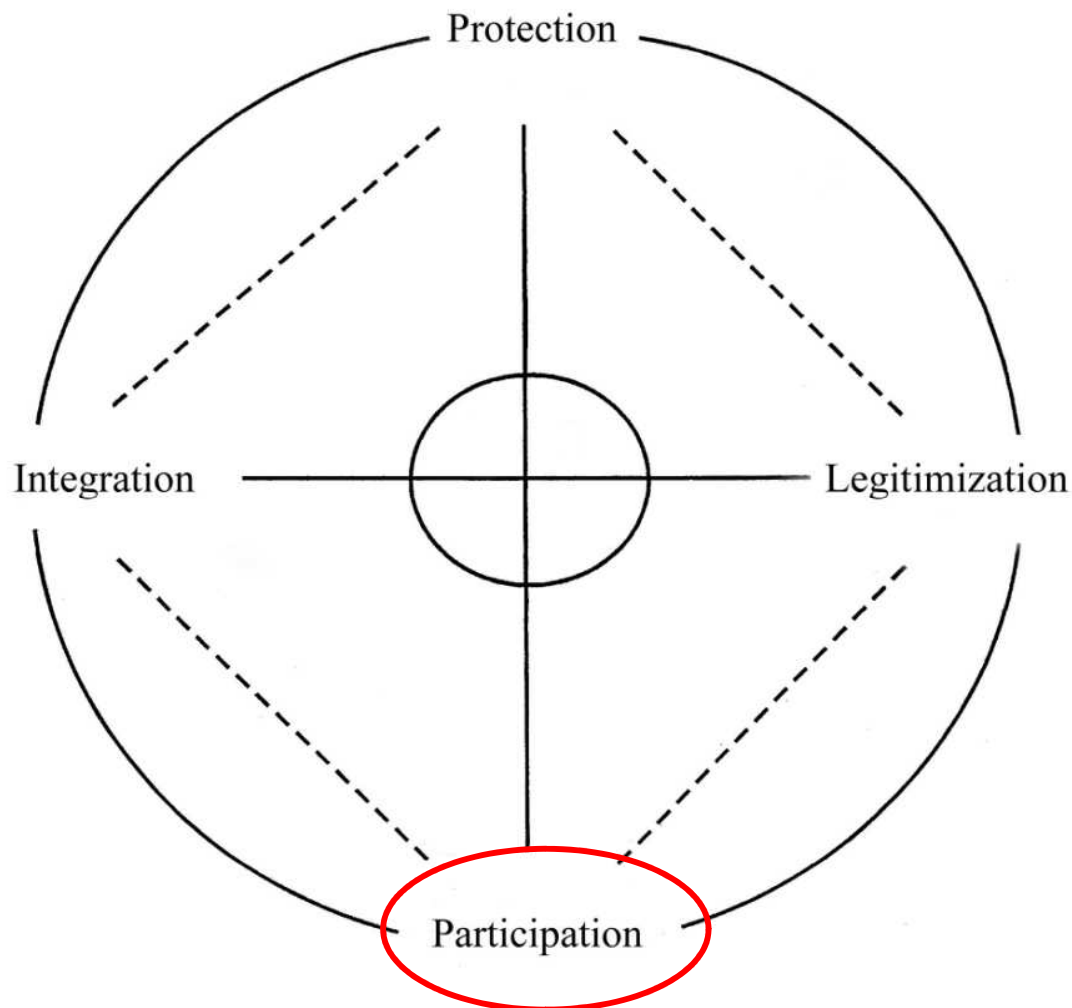
www.karelmuller.eu

DOBŘÉ VLÁDNUTÍ v LIB DEM

z Tocquevillovské perspektivy občanské veřejnosti

Funkce

Rizika (uměňovat)



- Pasivita, apatie, ale i nadbytek participace
- Zneužívání moci, ale i slabý stát ...
- Krize důvěry, ale i nekritická důvěra
- Atomizace, anomie, ale i nacionalismus (nepatřičná/neliberální sociální soudržnost)

Participace

Účastenství/Spolupráce
volební x nevolební
politická x občanská

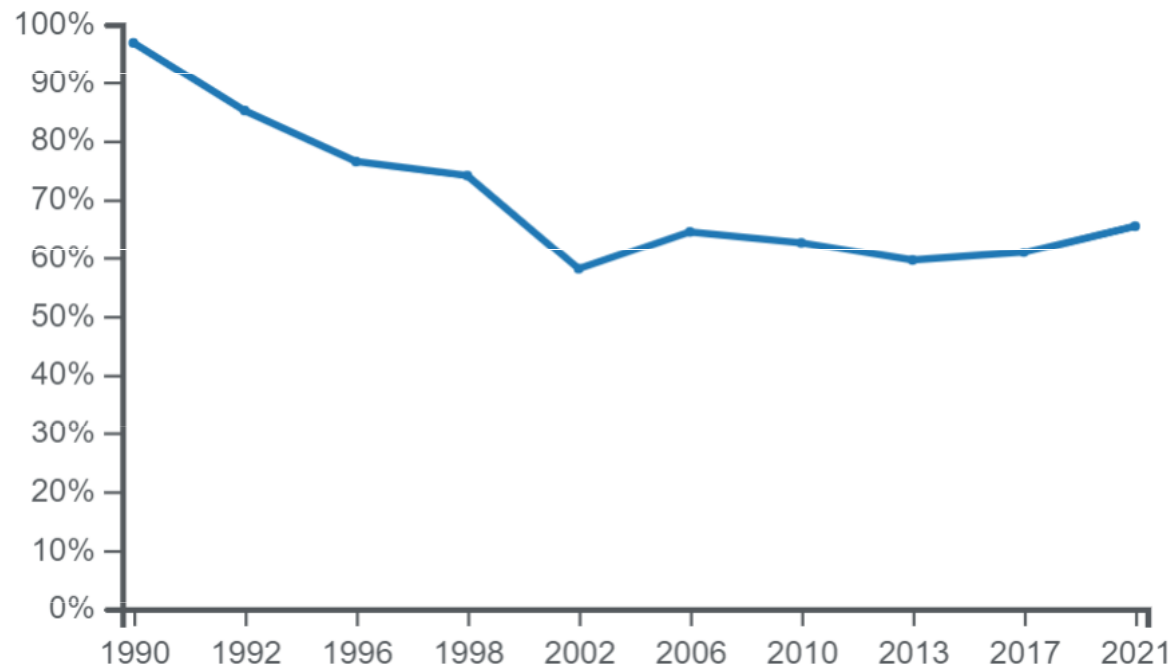


Nástroje participace

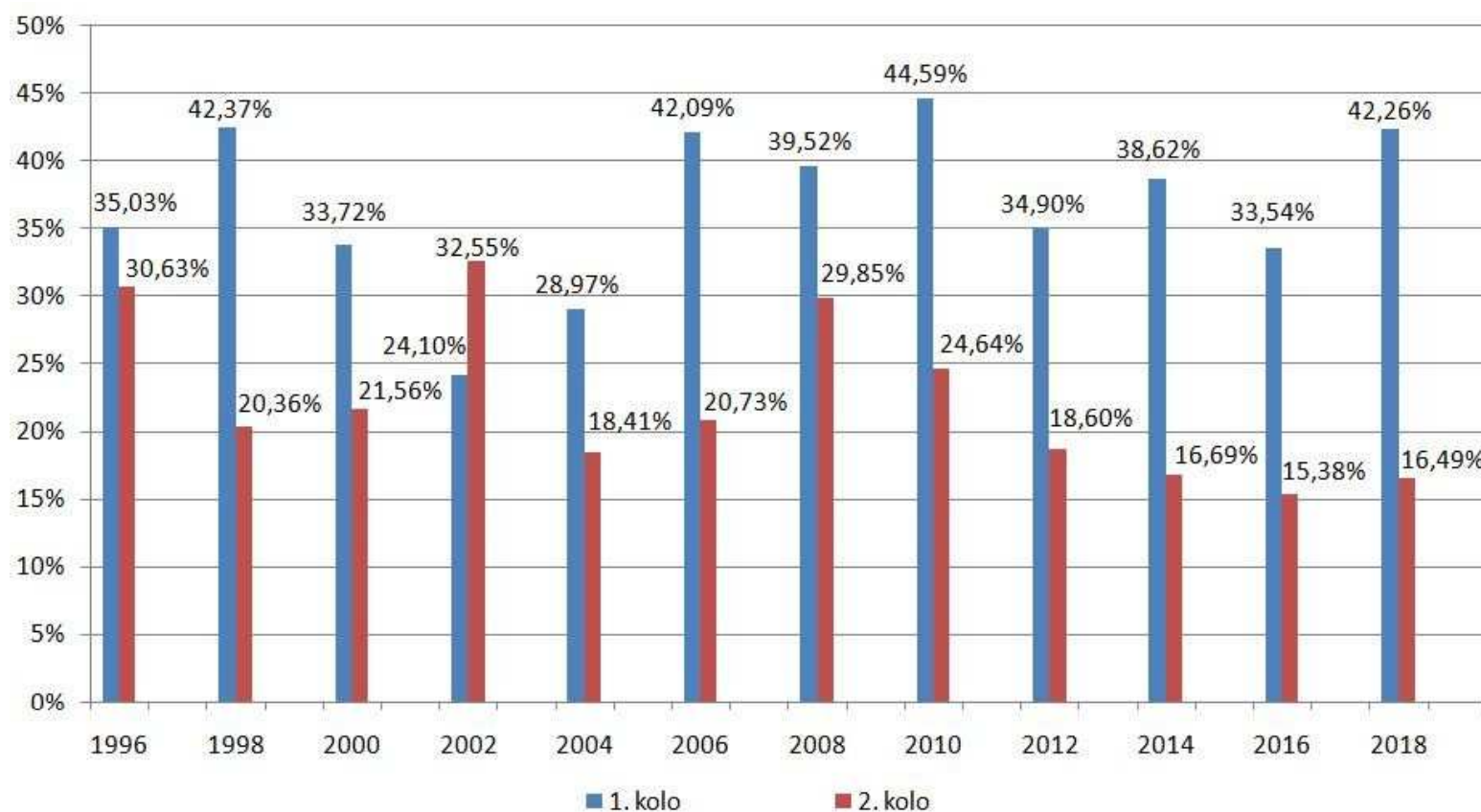
- Artikulace a agregace (i selekce) zájmů
- Zájem: partikulární (lobby, o.s.) x obecný (O.P.S., ústavy, odbory)
- Osobní x skupinový
- Volby (aktivní, pasivní)
- Nevolební (protestní x utvářecí; příležitostná x průběžná)
- Not In My BackYard (NIMBY)
- Osobní kontakt (agenda setting)
- Petice
- Místní referendum
- Participativní rozpočet (menší obce, menší částky, opozice, Piráti...)
- <https://www.participativni-rozpocet.cz/blog/2021/02/09/participativni-hlasovani-v-roce-2020/>
- Stávku, protesty, happening (sdružování a spolčování)
- Svobodu slova – Londýn (speech corner), média, blogy, internetová fóra ...



Rok konání voleb	1990 (ČNR)	1992 (ČNR)	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017	2021
Volební účast v %	96,79	85,08	76,41	74,03	58,00	64,47	62,60	59,48	60,84	65,43



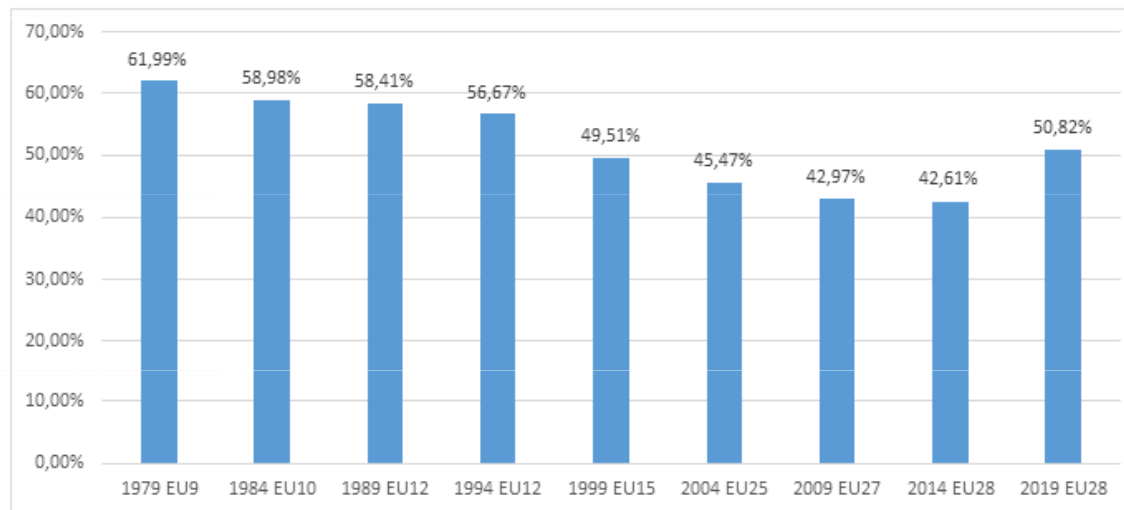
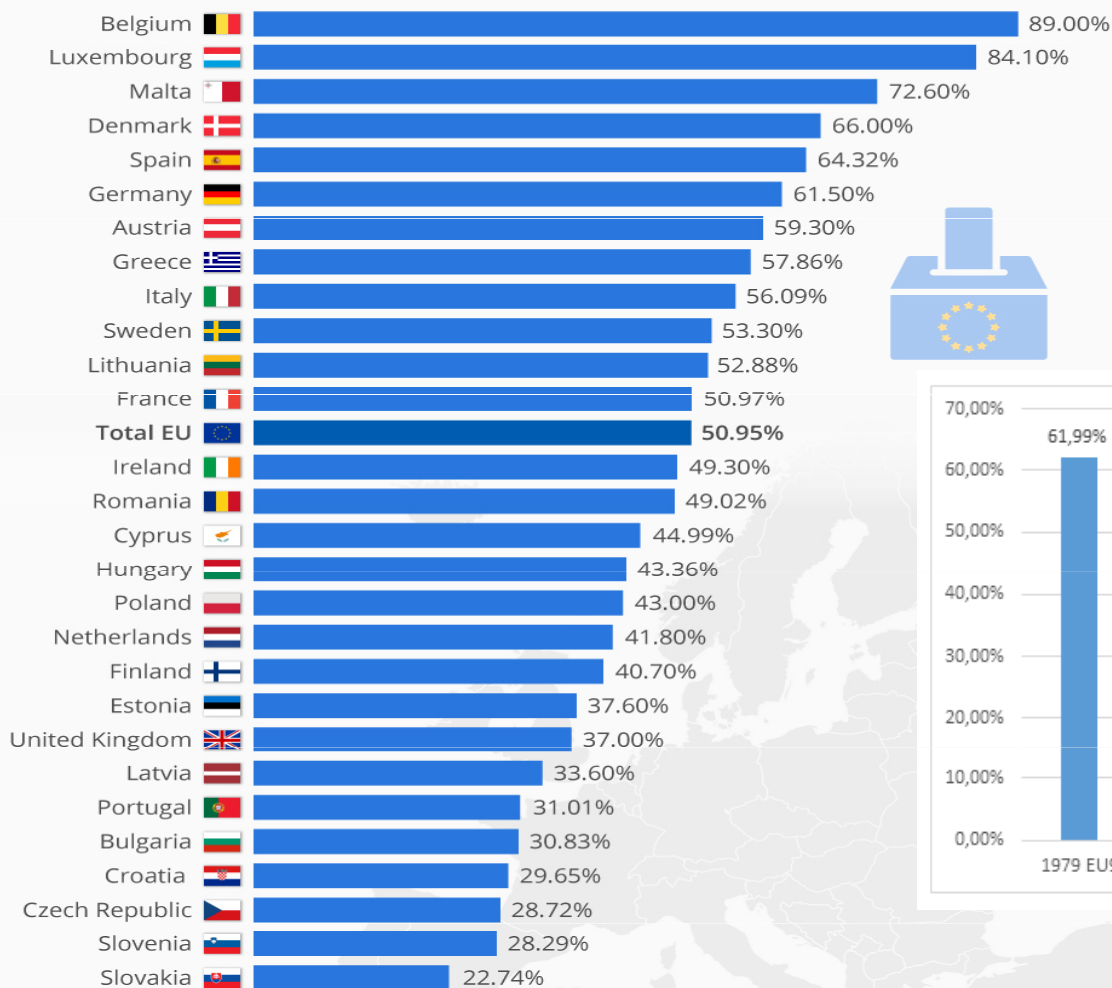
Volební účast v senátních volbách



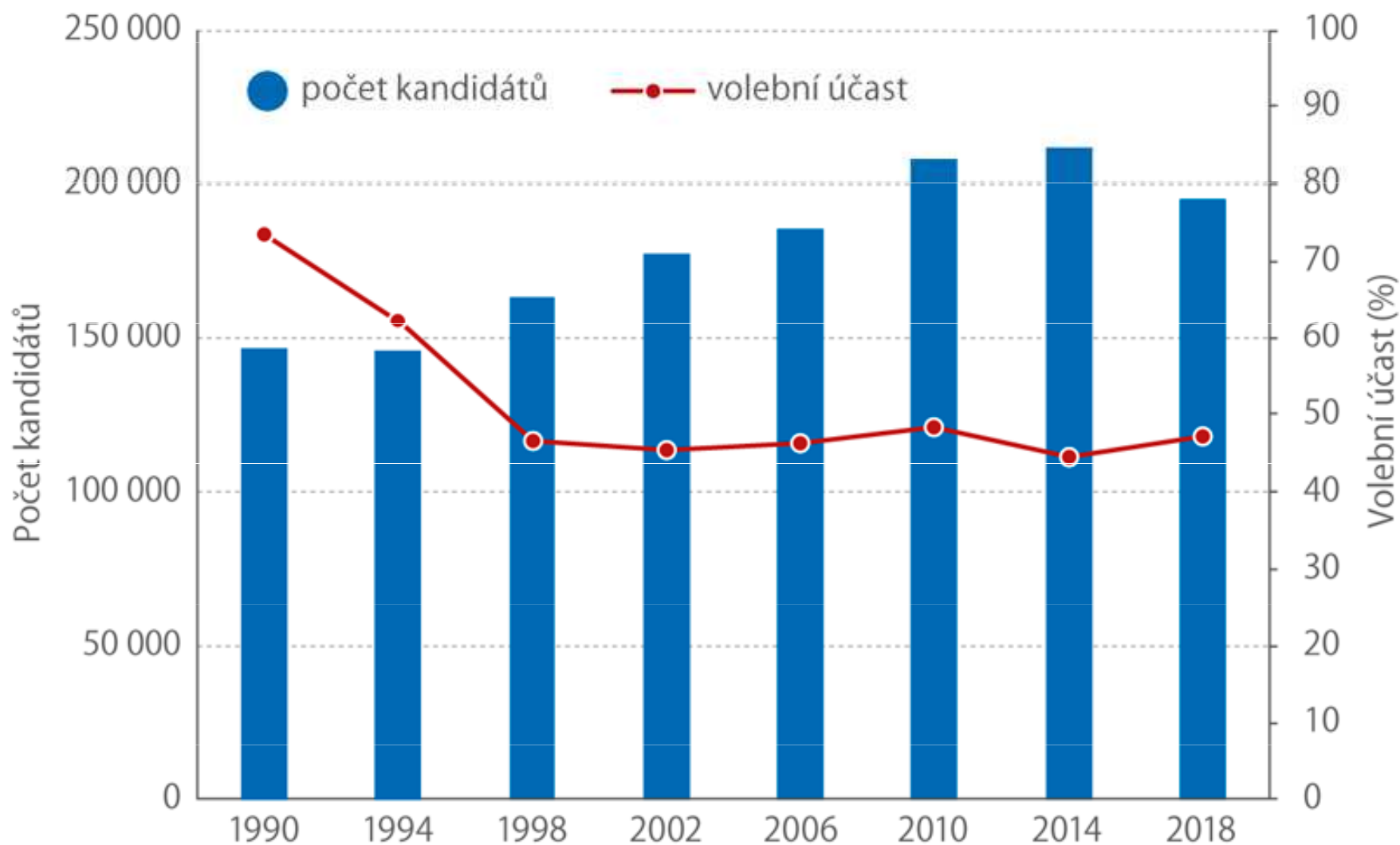
Volby do EP (2019)

European Elections: Where Turnout Was Highest & Lowest

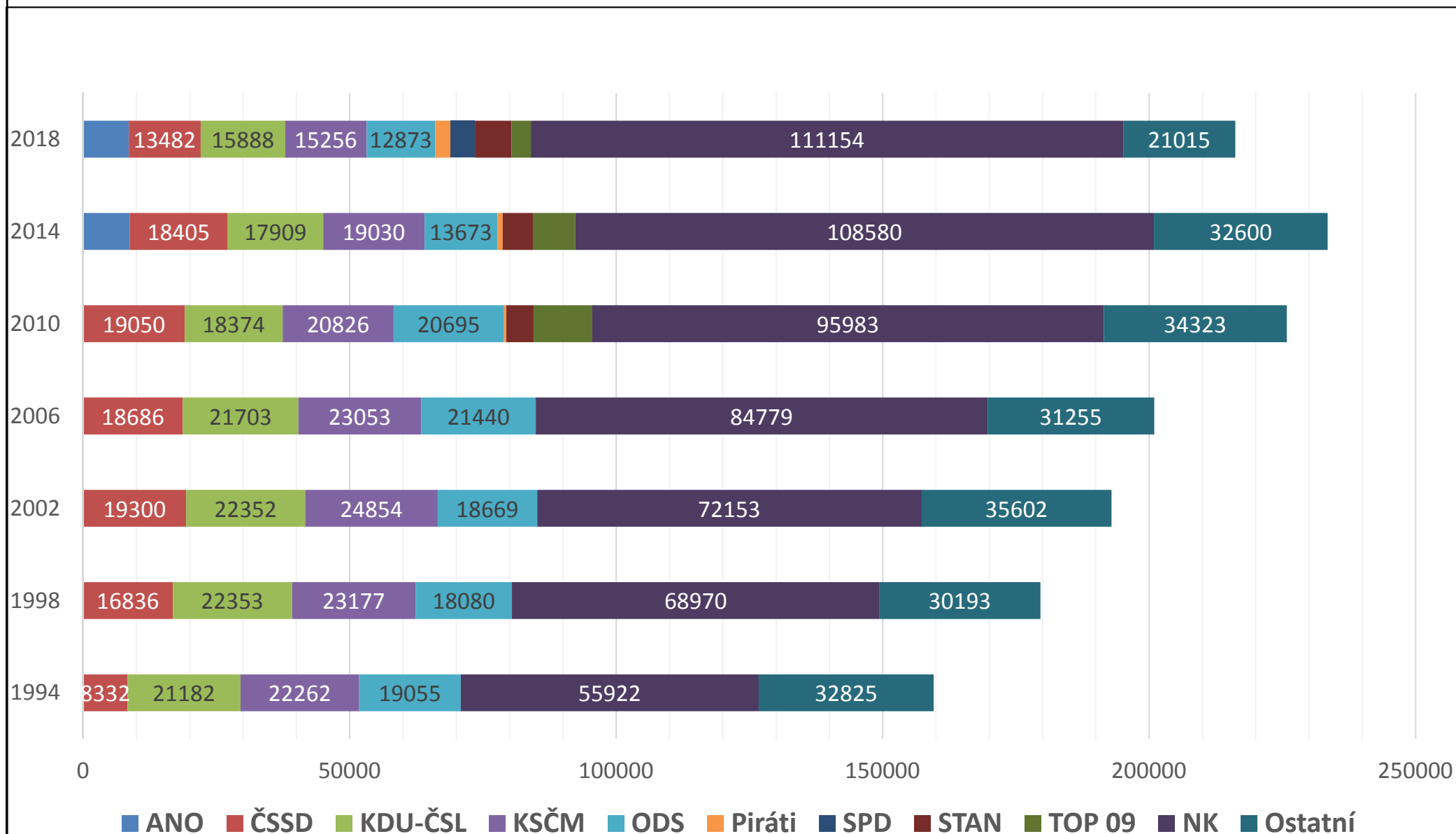
Turnout by country at the 2019 European Elections*



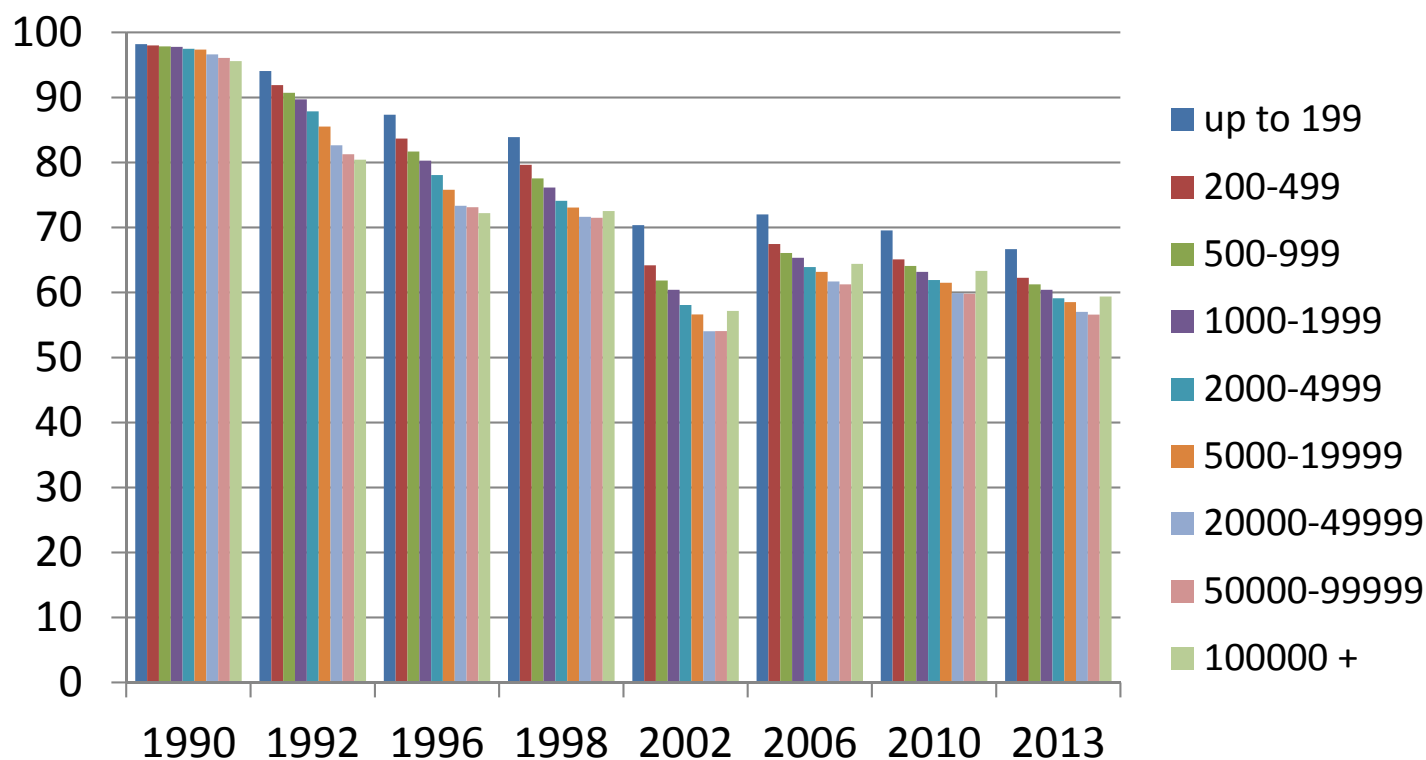
Komunální volby



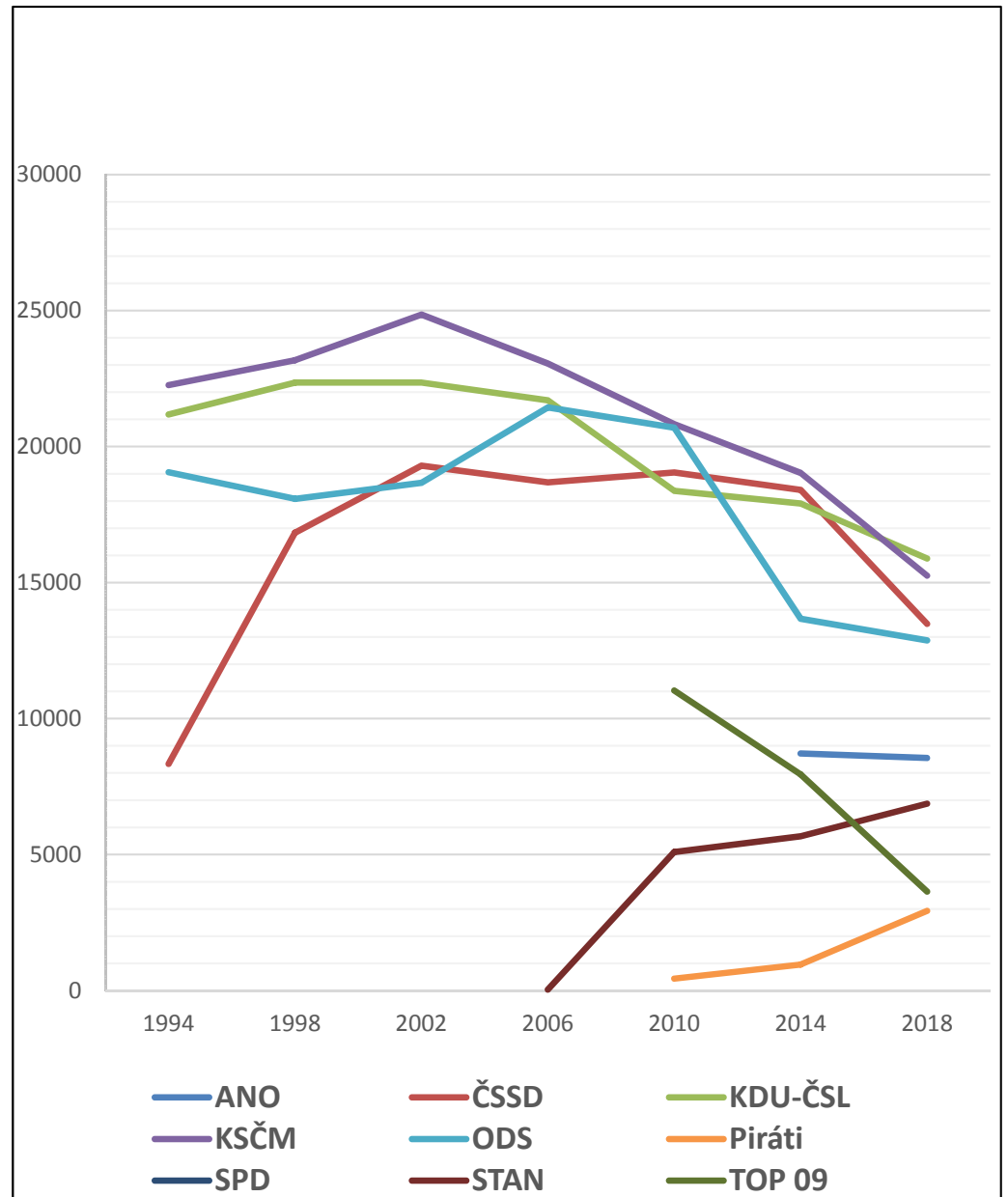
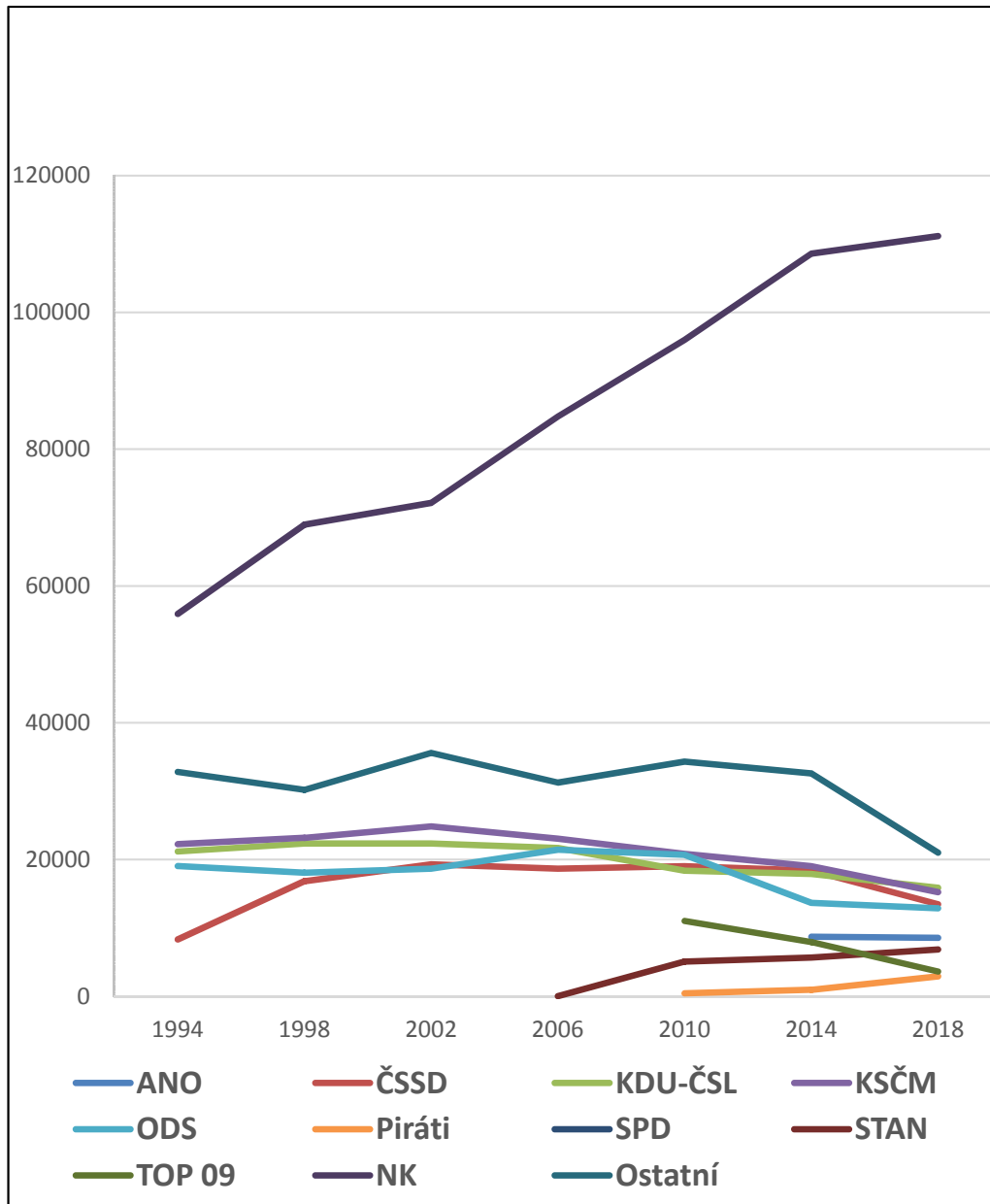
Počty kandidátů stran (komunální volby)



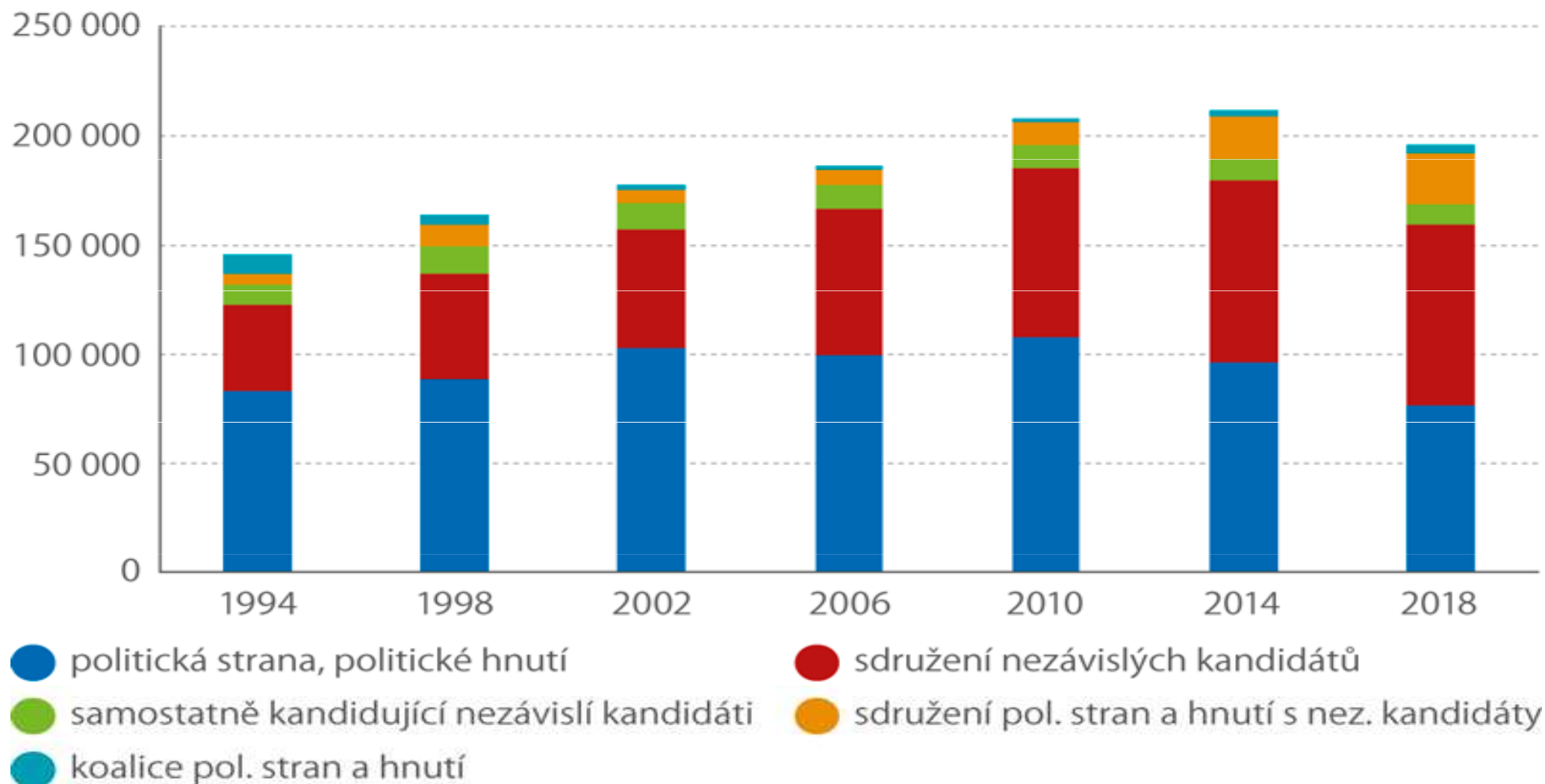
Volební účast v parlamentních volbách podle velikosti obce - CZ 1990-2013



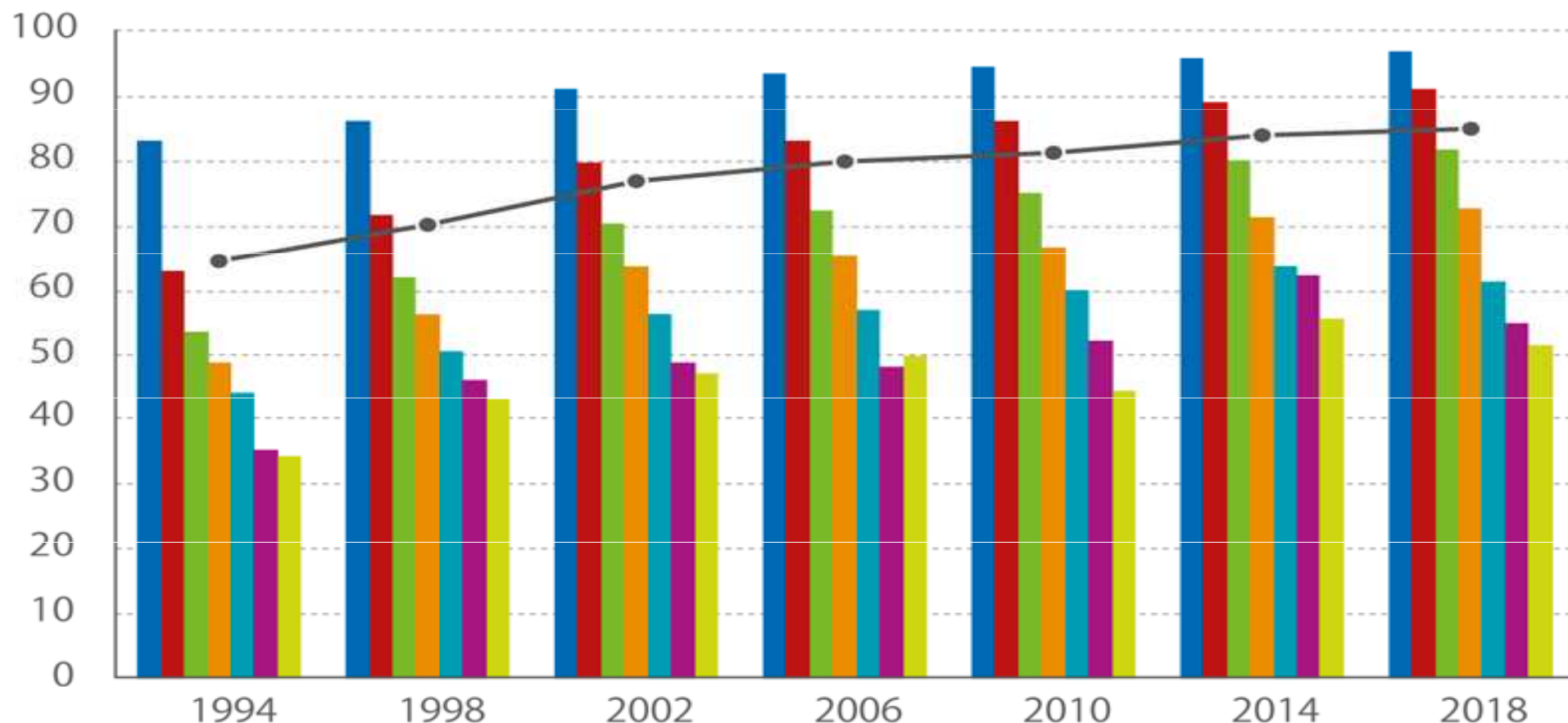
Počty kandidátů / bez NK



Počet kandidátů podle typu volební strany v komunálních volbách, 1994–2018



Podíl kandidátů bez politické příslušnosti podle velikosti obce (podle počtu zapsaných voličů) v komunálních volbách 1994–2018 (%)



● do 500 voličů

● 2 001–5 000 voličů

● 15 001–50 000 voličů

● nad 150 000 voličů

● 501–2 000 voličů

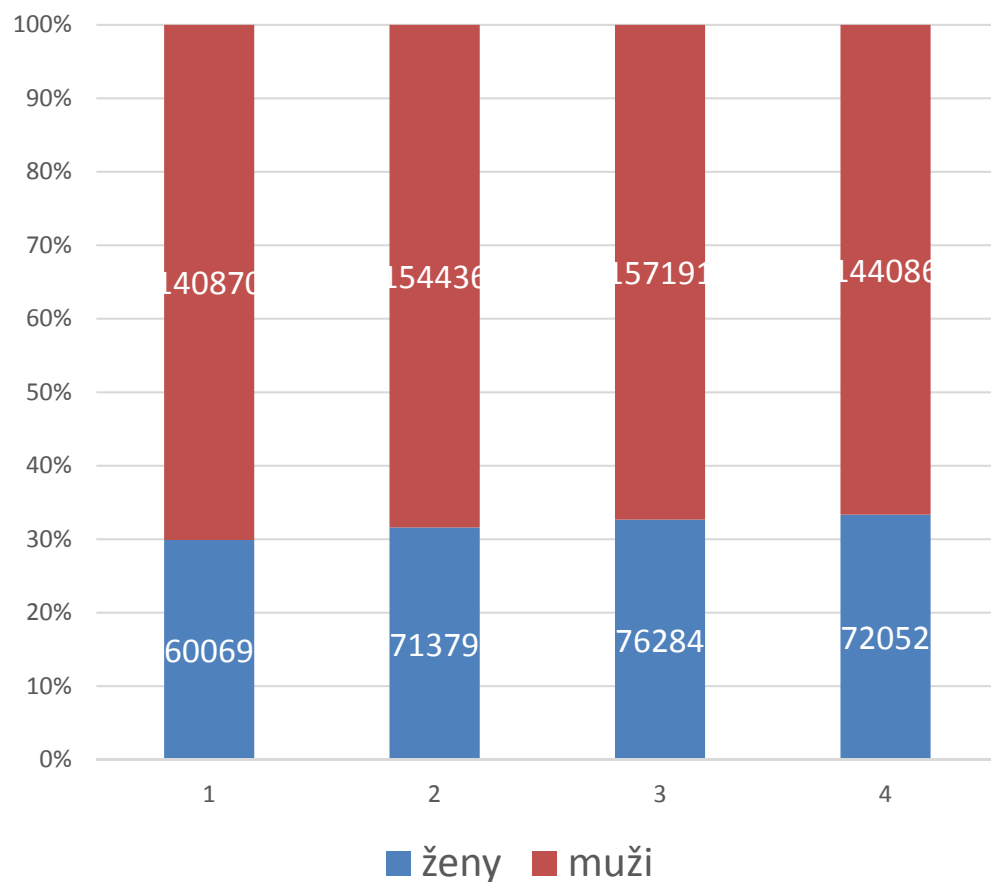
● 5 001–15 000 voličů

● 50 001–150 000 voličů

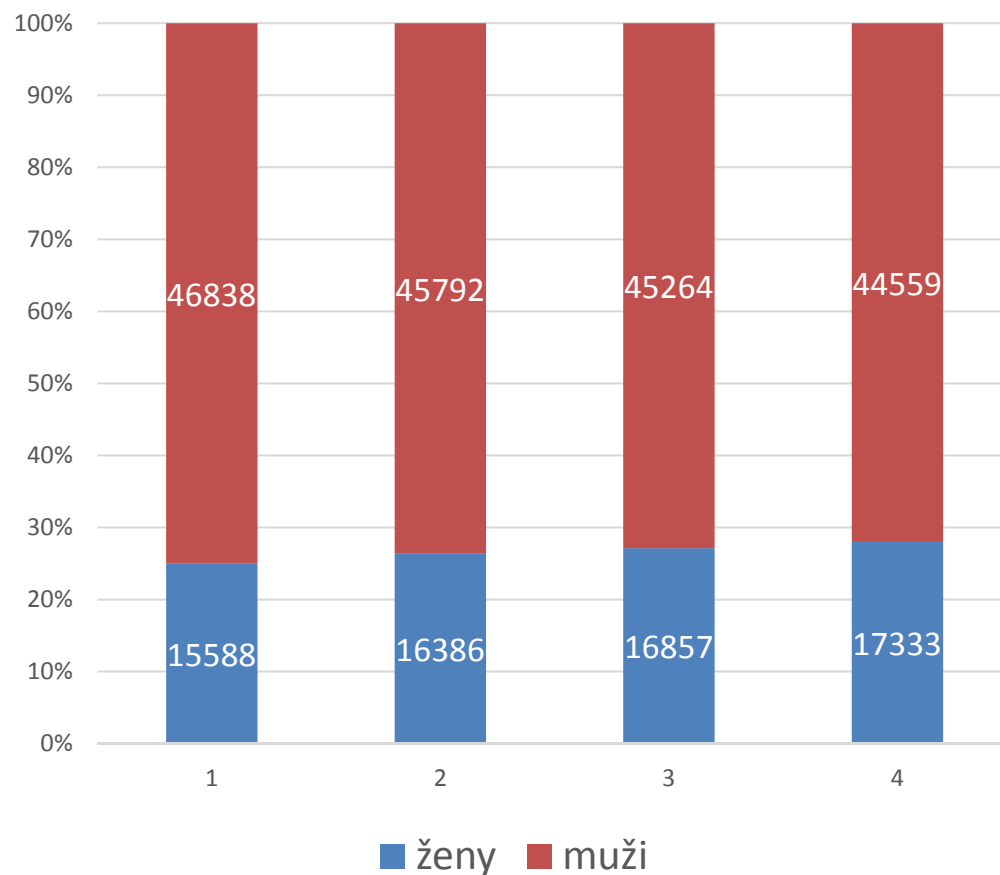
—●— kandidáti bez politické příslušnosti – ČR

Volby do obecních zastupitelstev 2006 – 2018

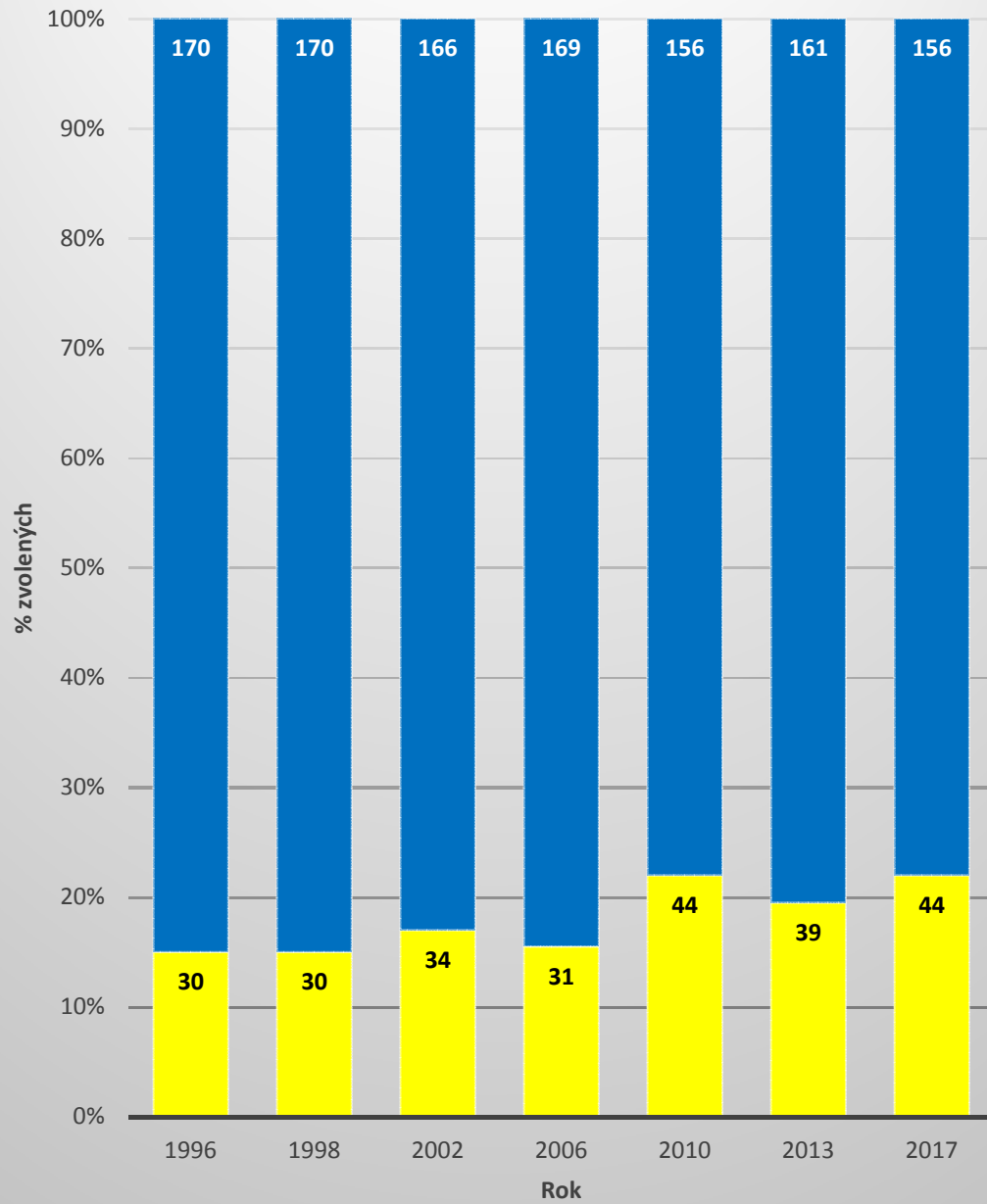
Kandidující



Zvolení

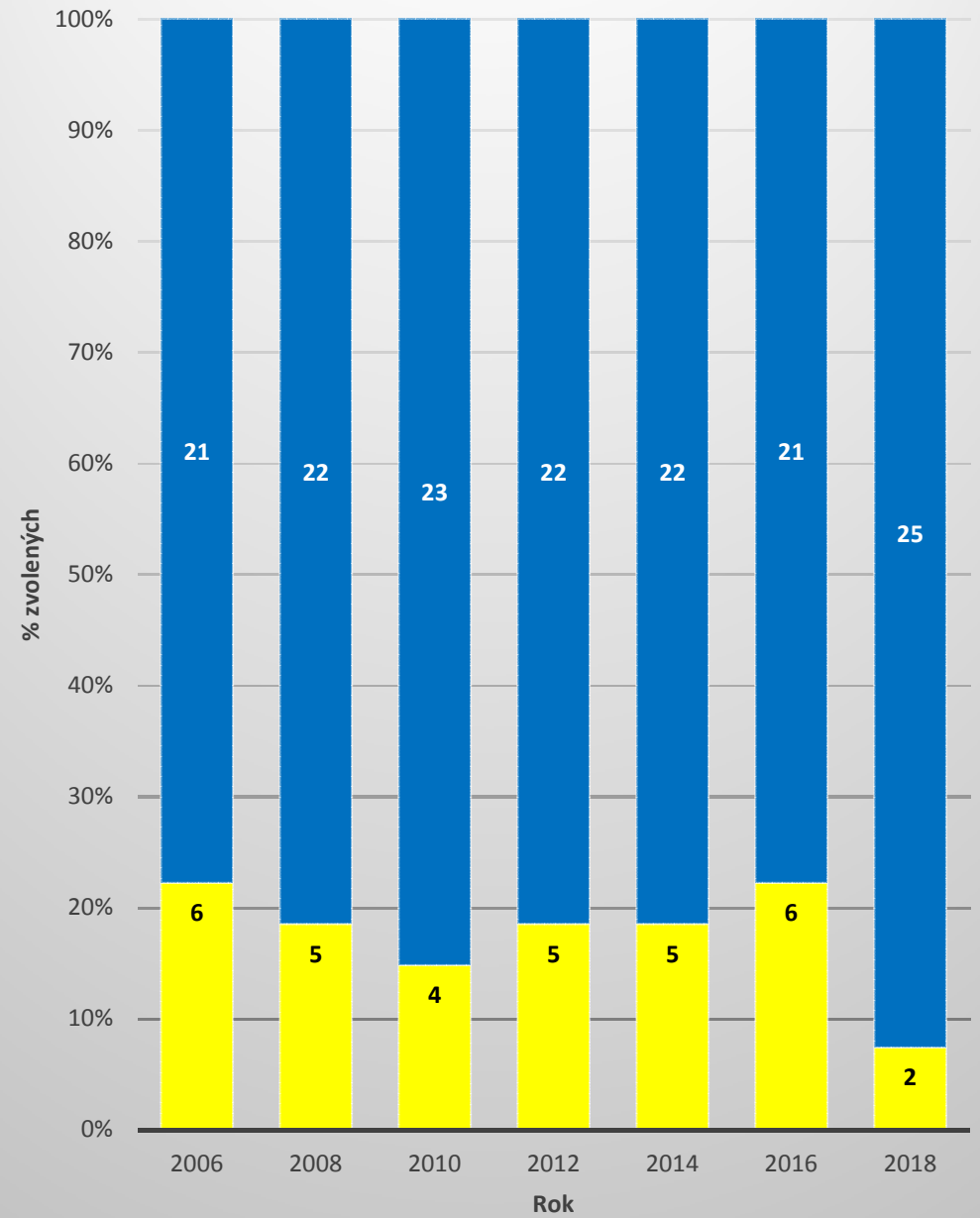


Muži a ženy zvolení do PSČR (%)



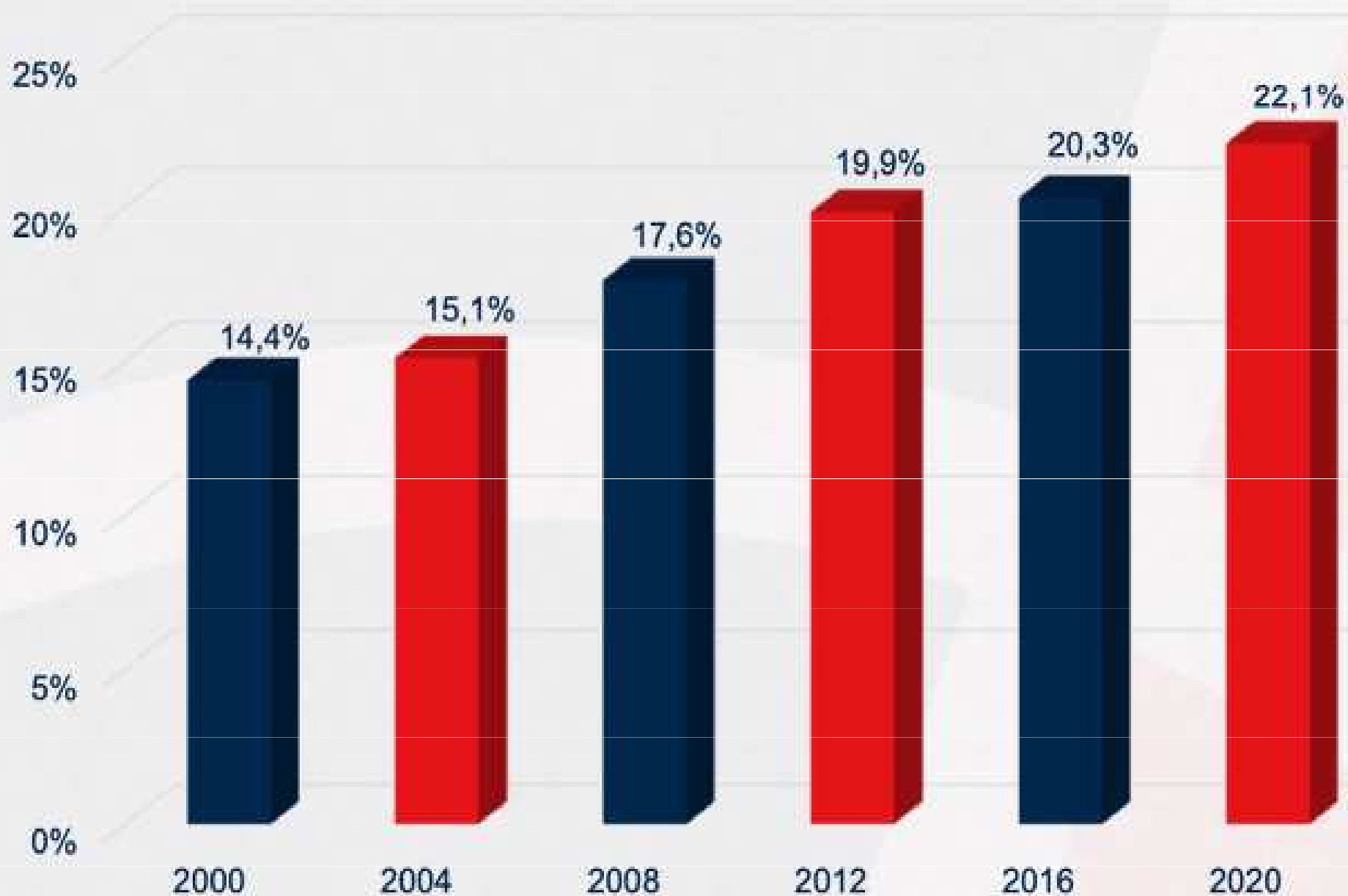
ženy muži

Muži a ženy zvolení do Senátu (%)

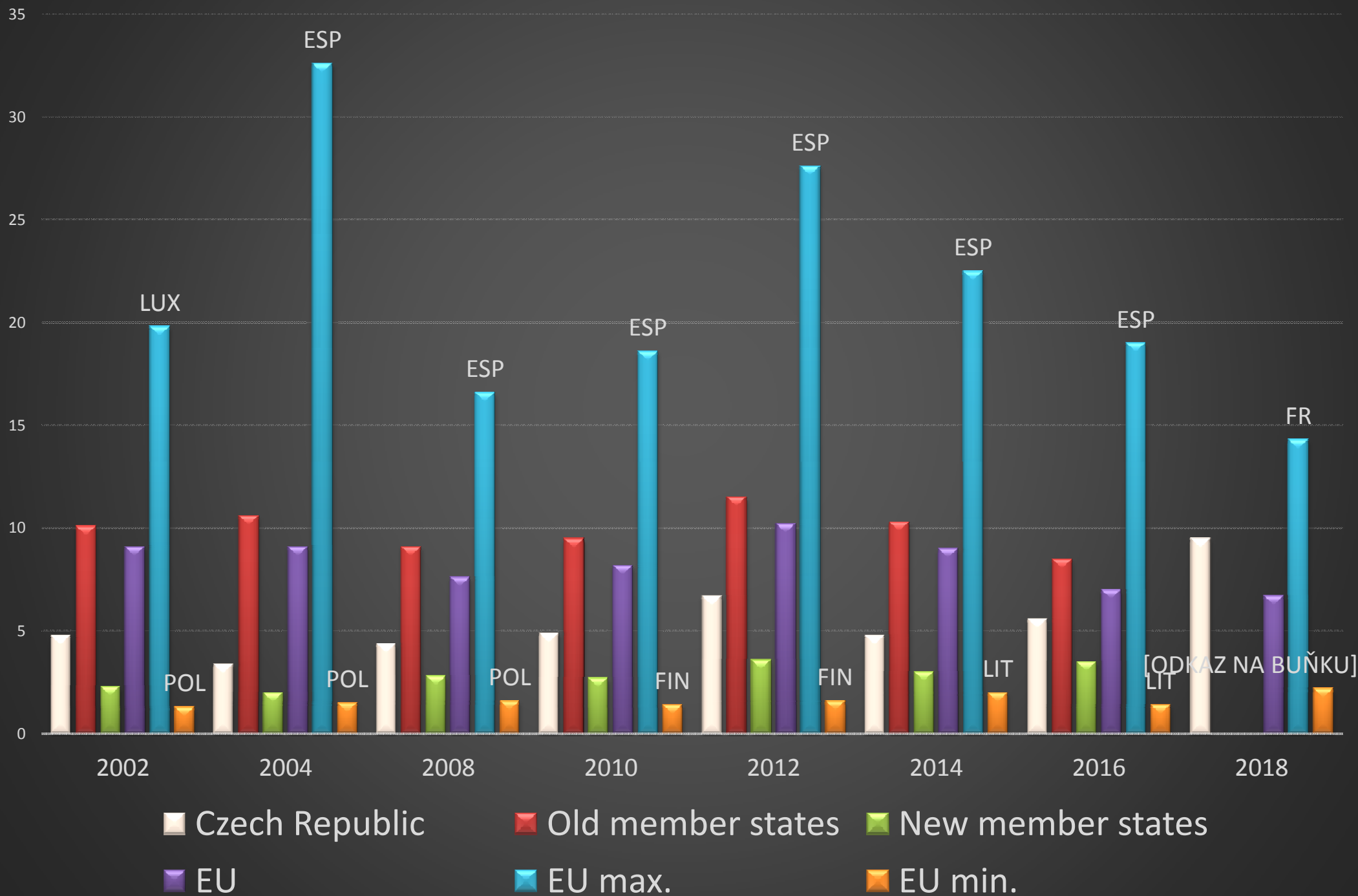


ženy muži

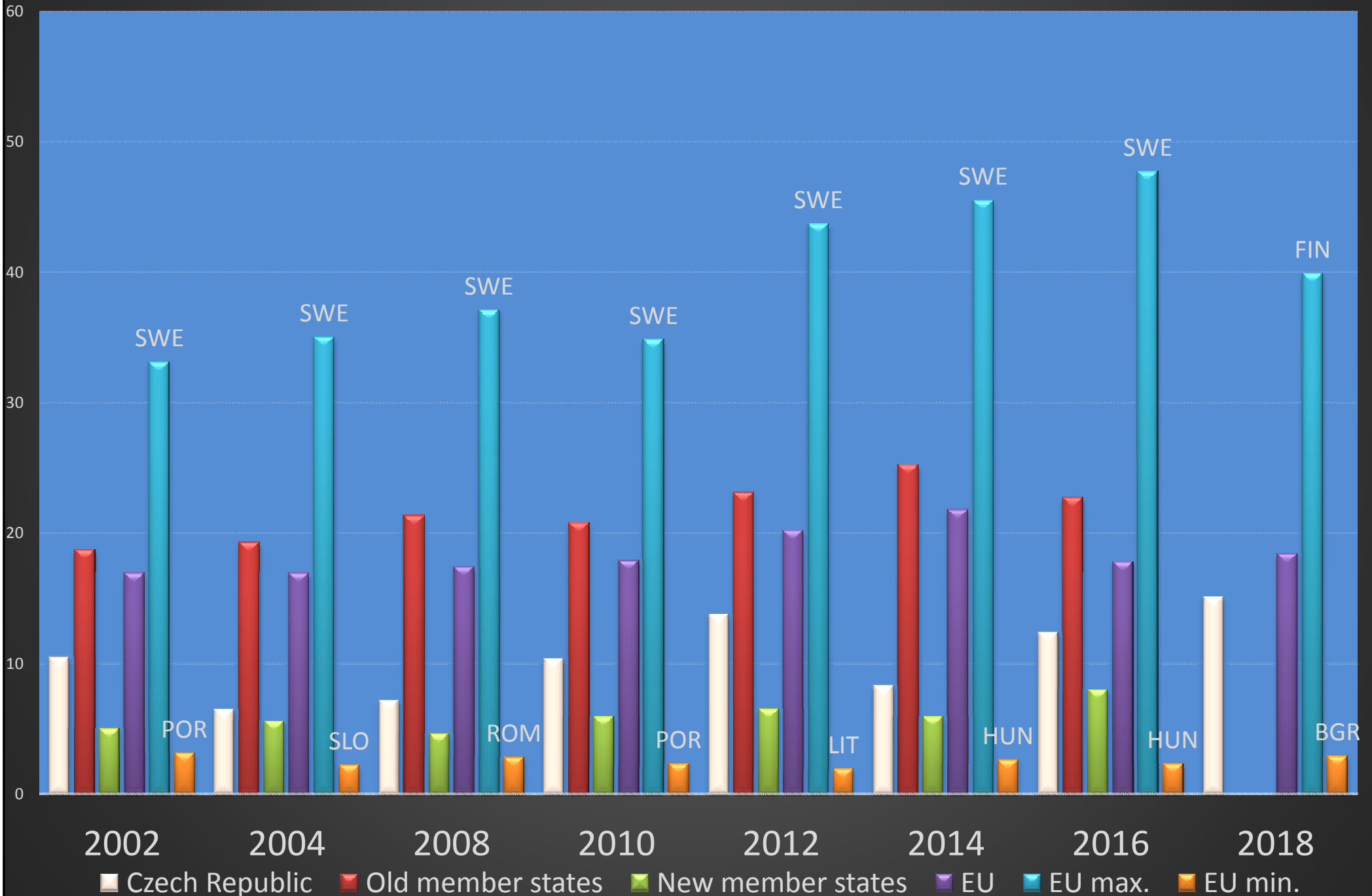
Vývoj zastoupení žen v zastupitelstvech krajů



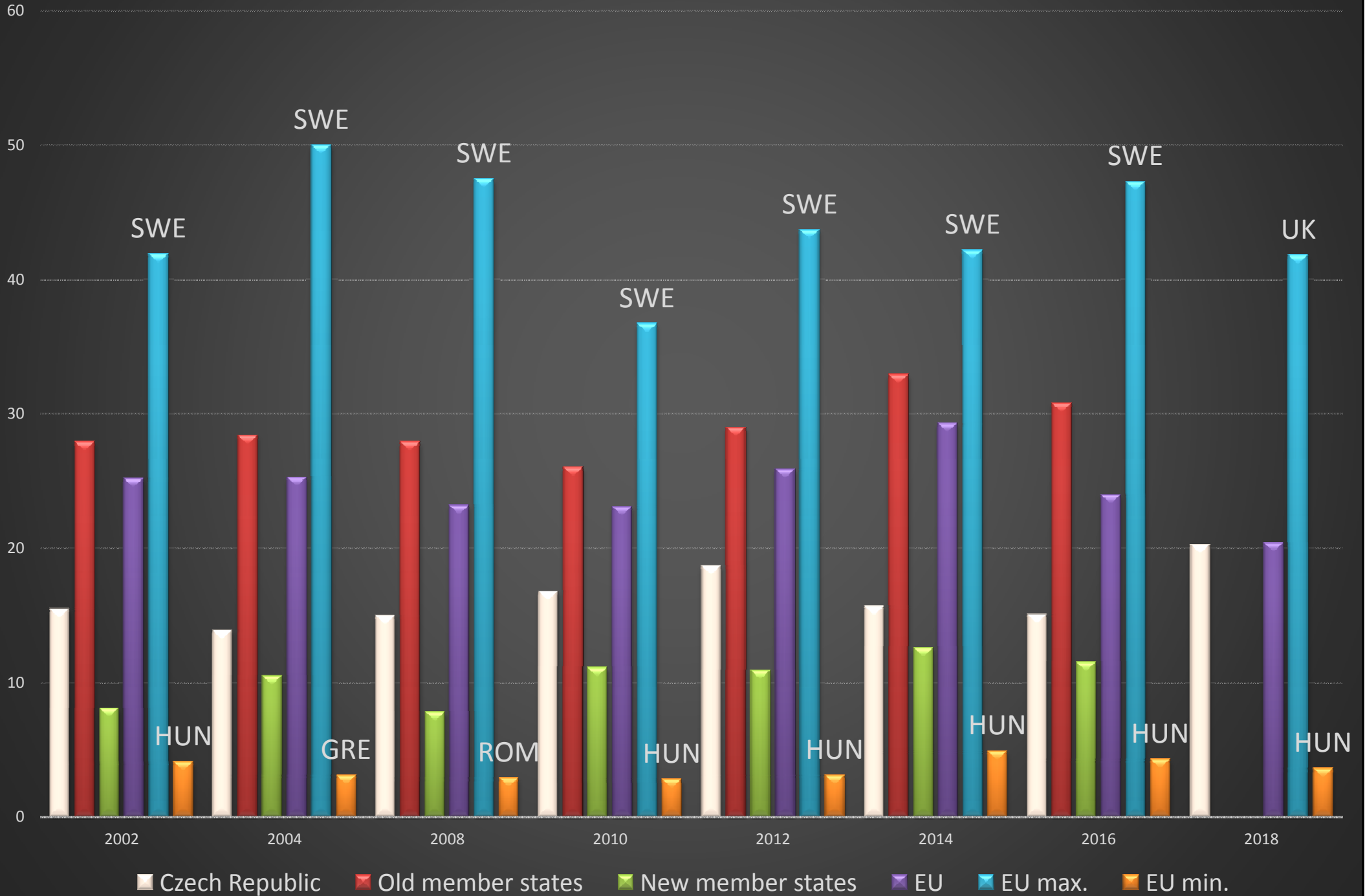
Participation in demonstrations



Boycott of products in the EU



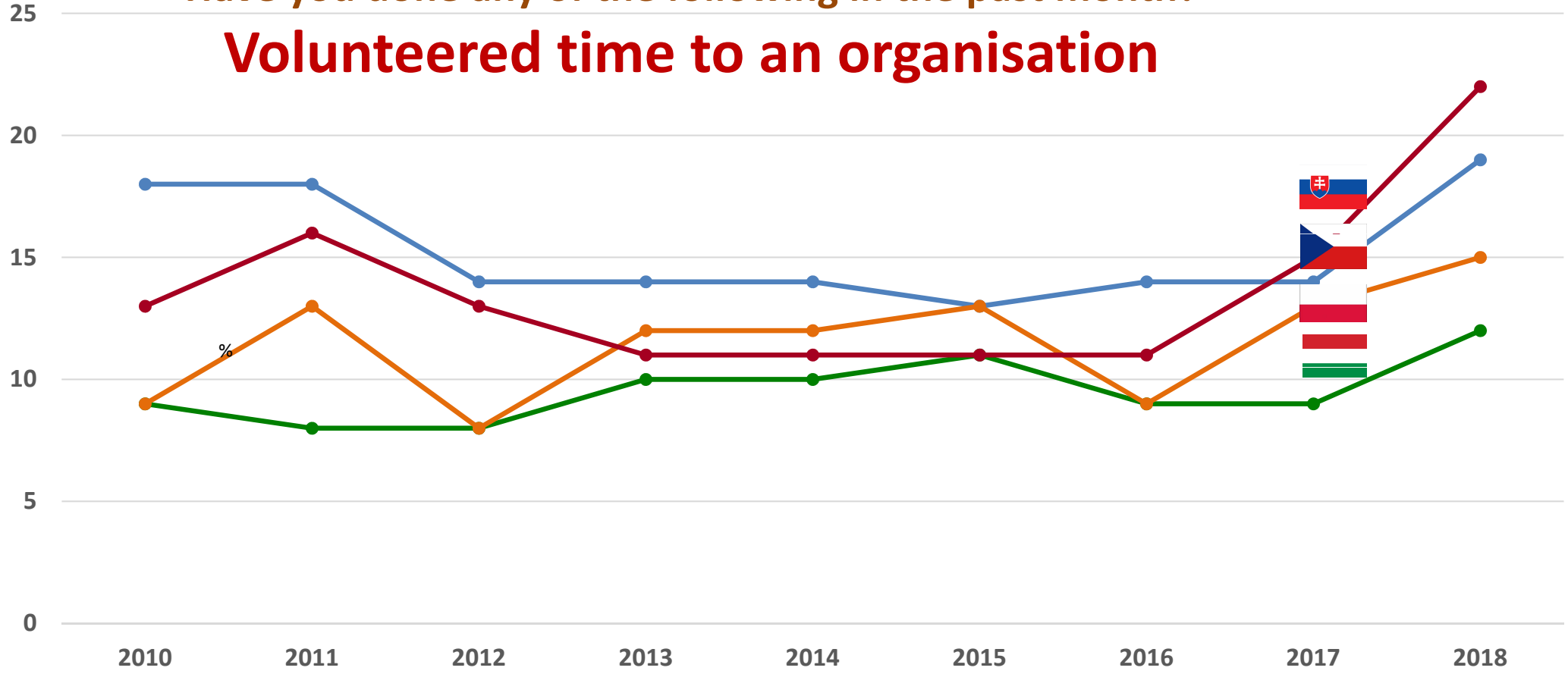
Participation in petitions



THE SHARE OF VOLUNTEERS IN POPULATION

Have you done any of the following in the past month?

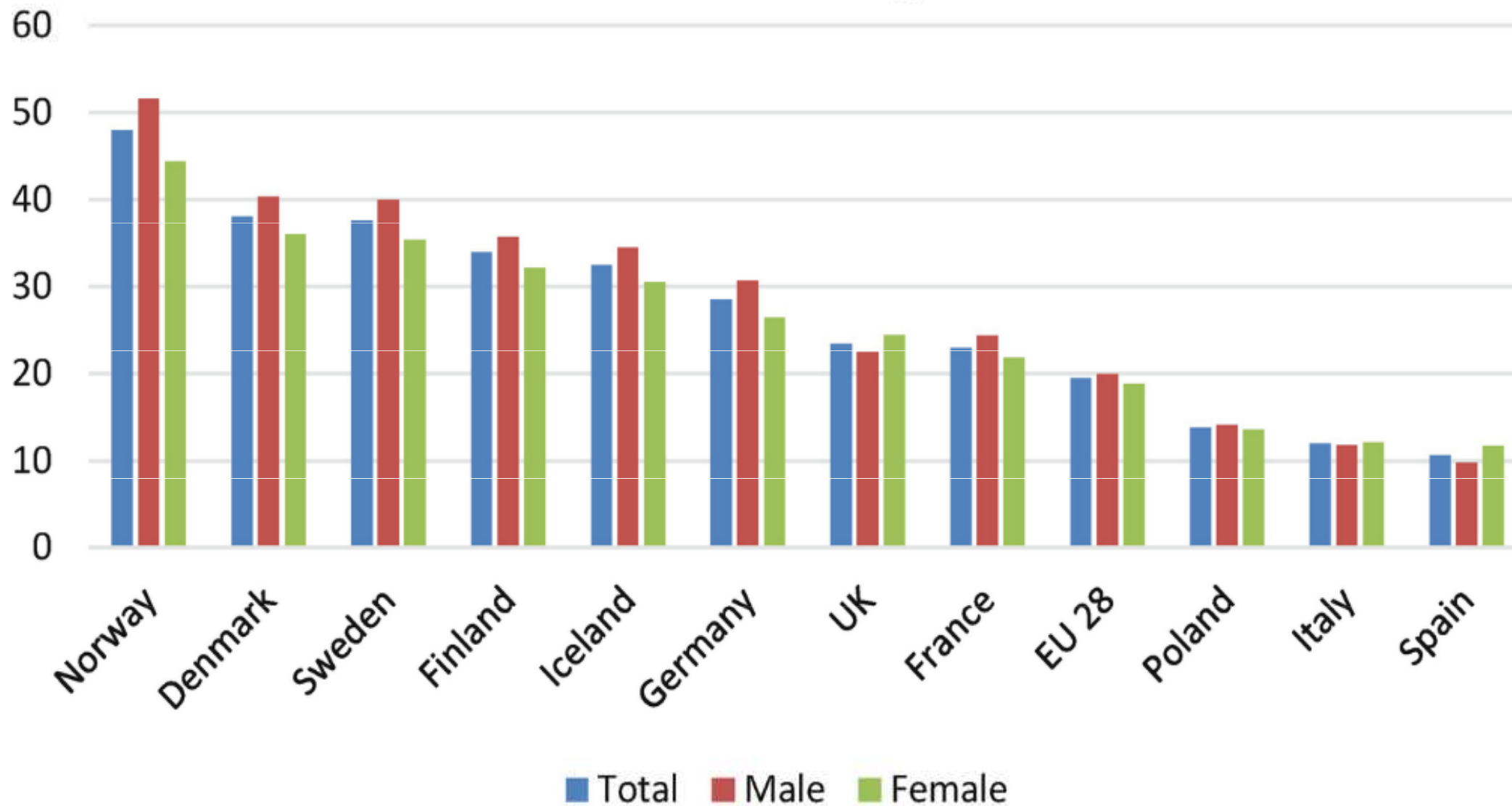
Volunteered time to an organisation



Source: WGI, Gallup's World View World Poll, N=1000 per country.

—●— Czech Republic —●— Hungary —●— Poland —●— Slovakia

Volunteering



Source: Eurostat: EU Income and Living Survey (SILC 2016).

Czechs after 30 free years

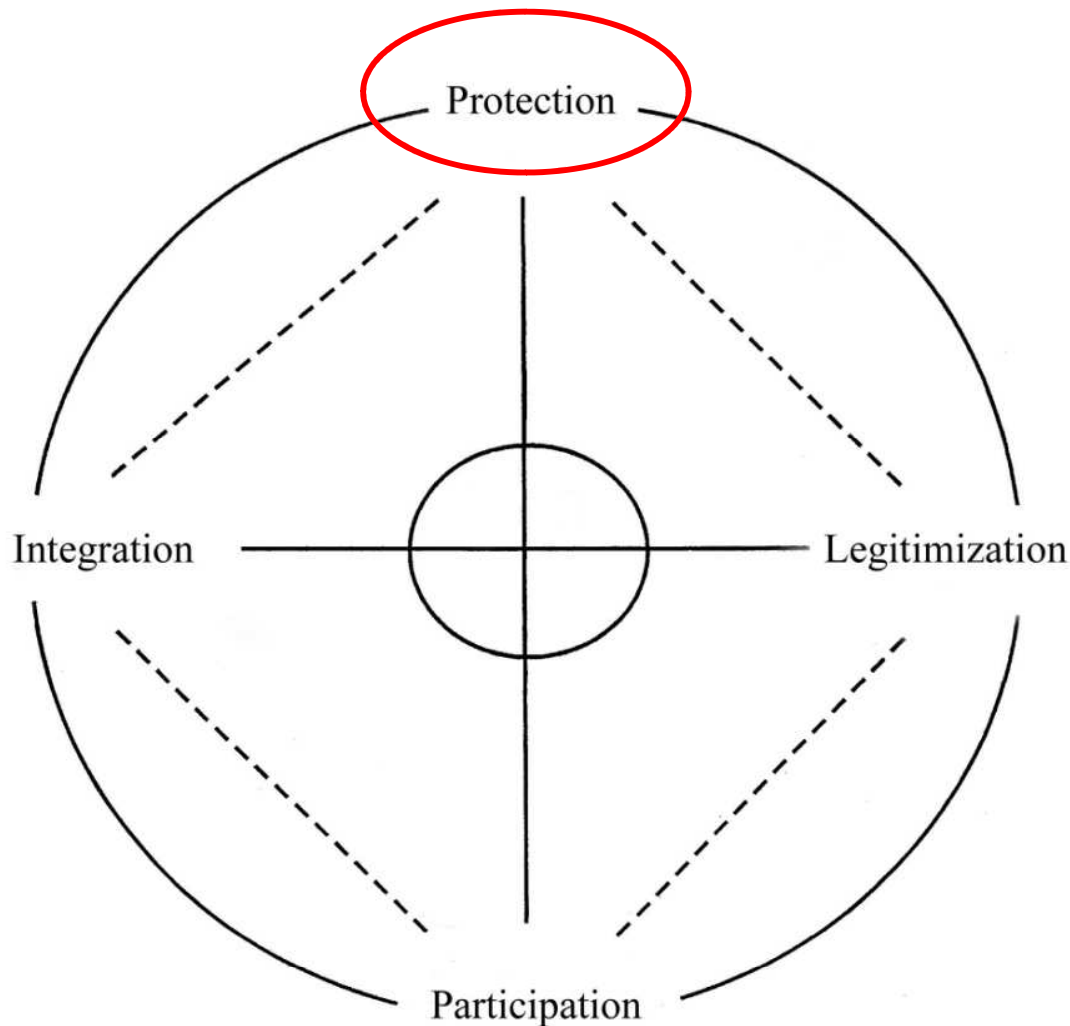
Prague 16. 11. 2019



DOBŘÉ VLÁDNUTÍ v LIB DEM

z Tocquevillovské perspektivy občanské veřejnosti

Funkce



Rizika (uměňovat)

- Pasivita, apatie, ale i nadbytek participace
- Zneužívání moci, ale i slabý stát ...
- Krize důvěry, ale i nekritická důvěra
- Atomizace, anomie, ale i nacionalismus (nepatřičná/neliberální sociální soudržnost)

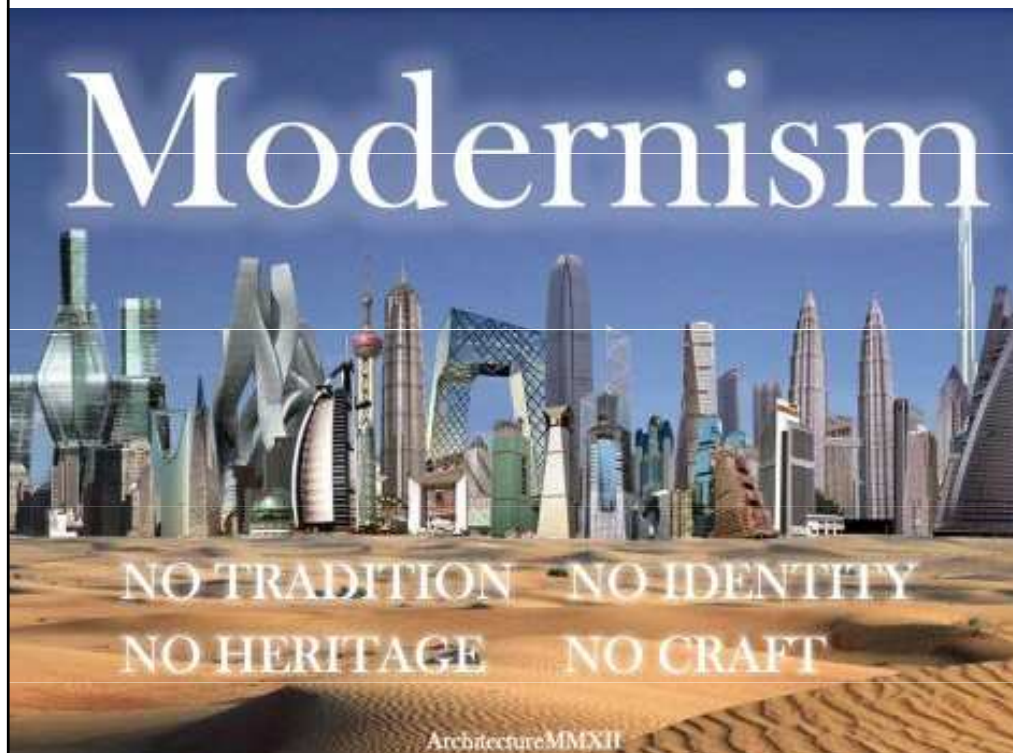
Mechanismy kontrola politické moci na lokální a regionální úrovni

- Opozice (místní, regionální)
- Kontrolní výbor, finanční výbor (ze zákona)
- Lokální média, radniční periodika, internetová fóra (Hlásná trouba?)
- Pomoc shora (TI, Oživení, OS, masmédia ...)
- Místní občanská veřejnost (spolky, veřejný prostor „občanská boží muka“)
- Petice, otevřený dopis
- Osobní návštěva (zákon 106/99 O svobodném přístupu k informacím) starostky, zastupitele
- Osobní přítomnost na zastupitelstvu

Prostor korupčních aktivit?



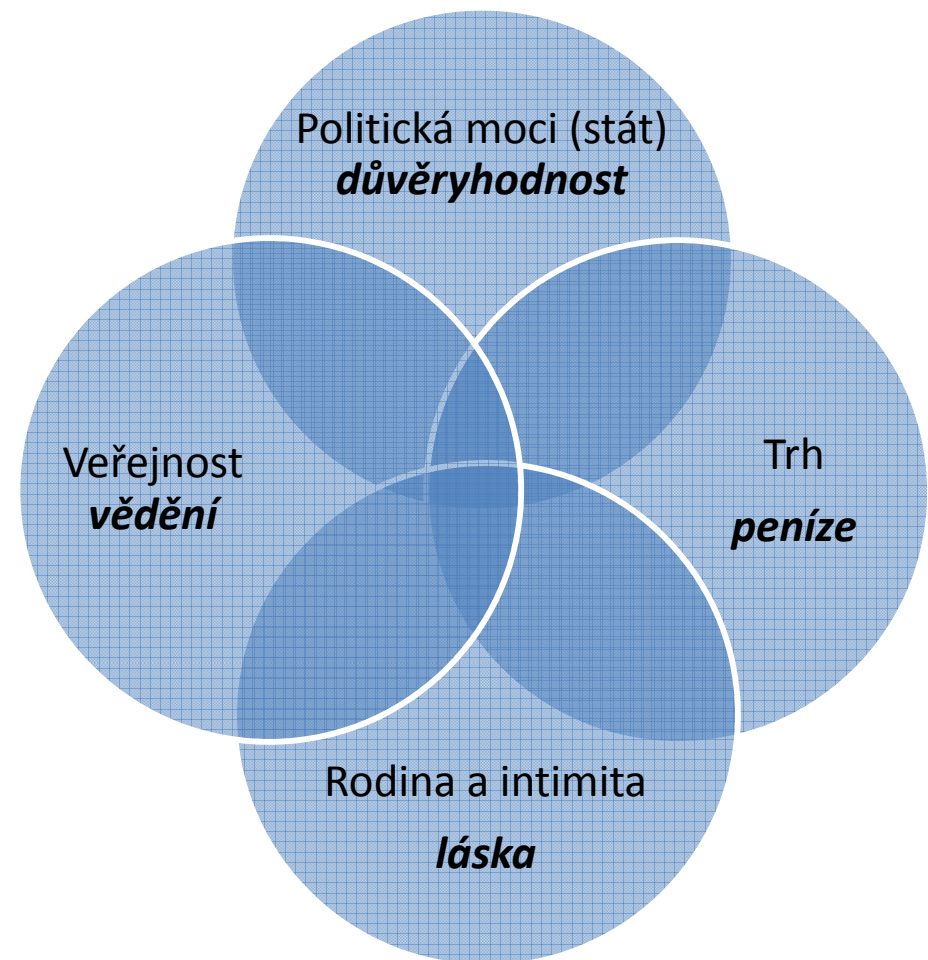
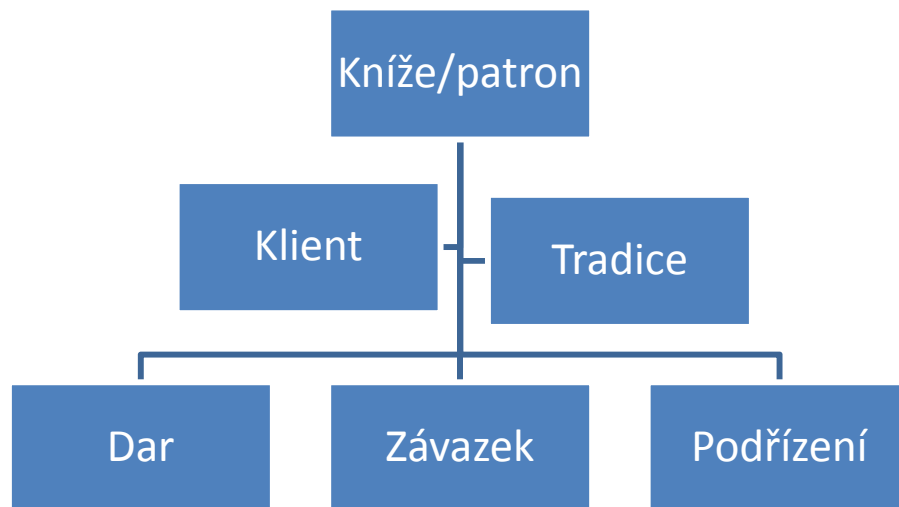
Moderní & Tradiční Společnost & Pospolitost Gemeinschaft & Gesellschaft



Perspektiva sociální diferenciacce

Patronáž versus instituce

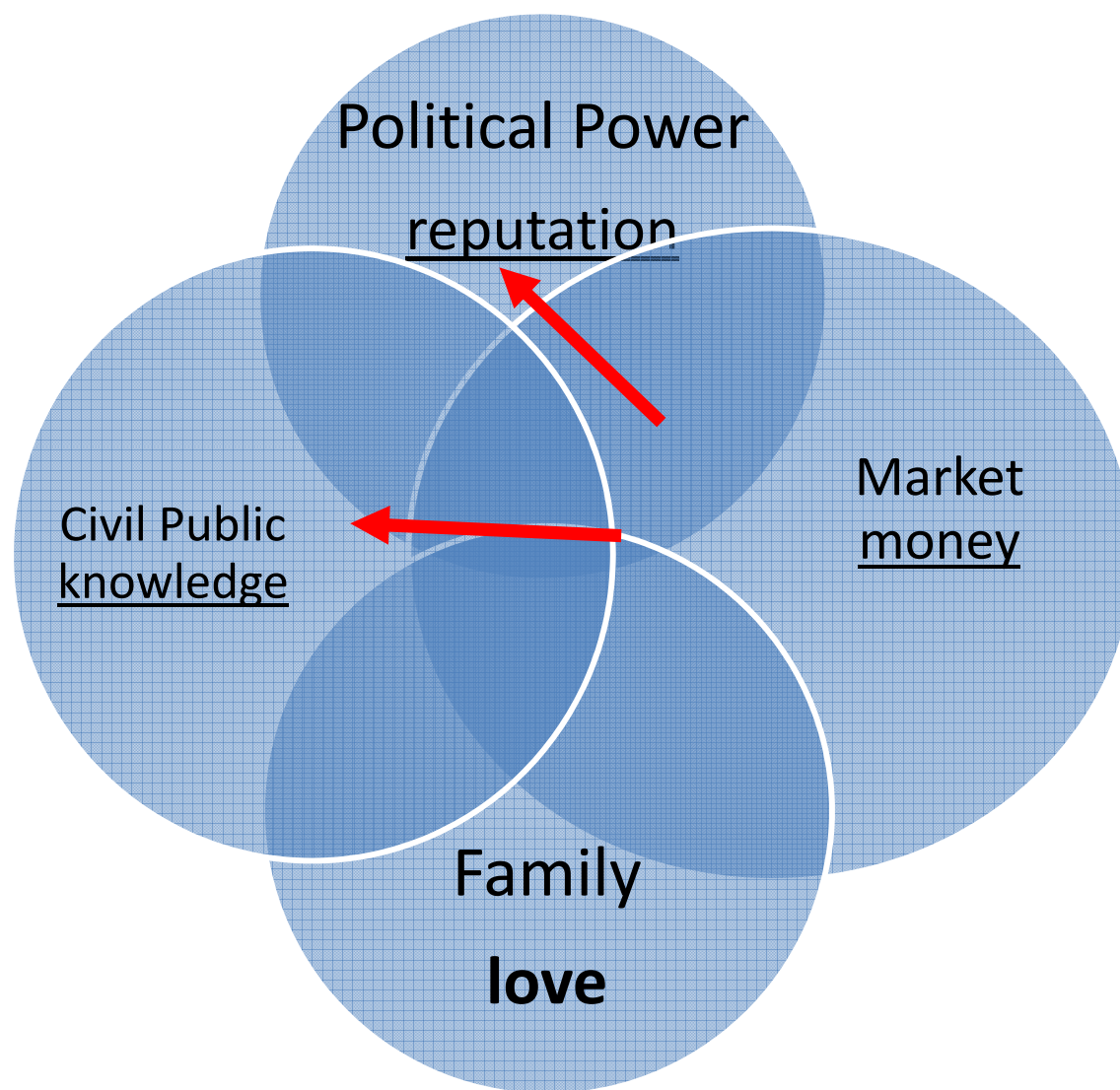
Univerzalizující média moci (Niklas Luhmann)



Clientelism, oligarchization, state capture (from 2013 on)

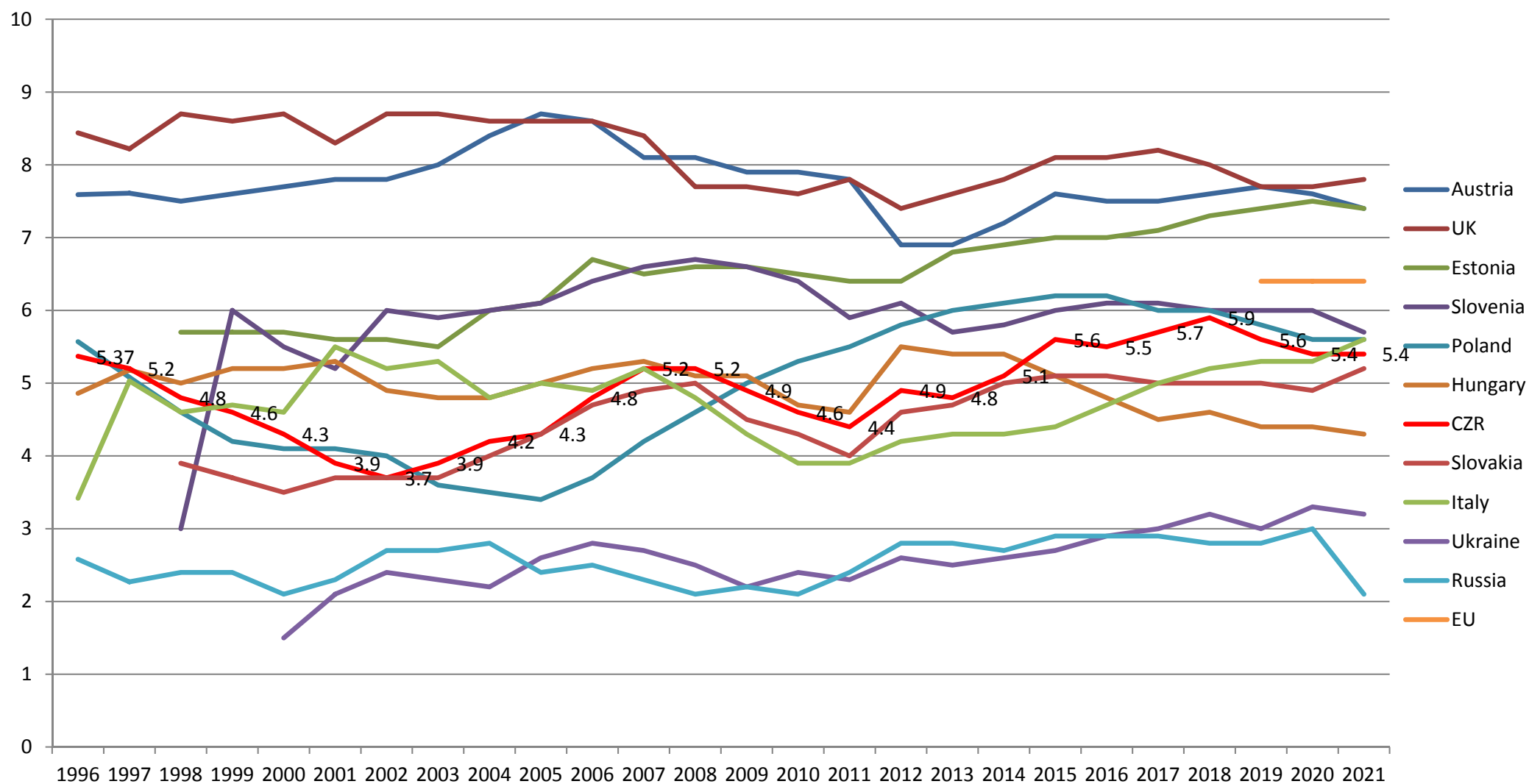


Conflict of Interests aneb Babišův problém (?)

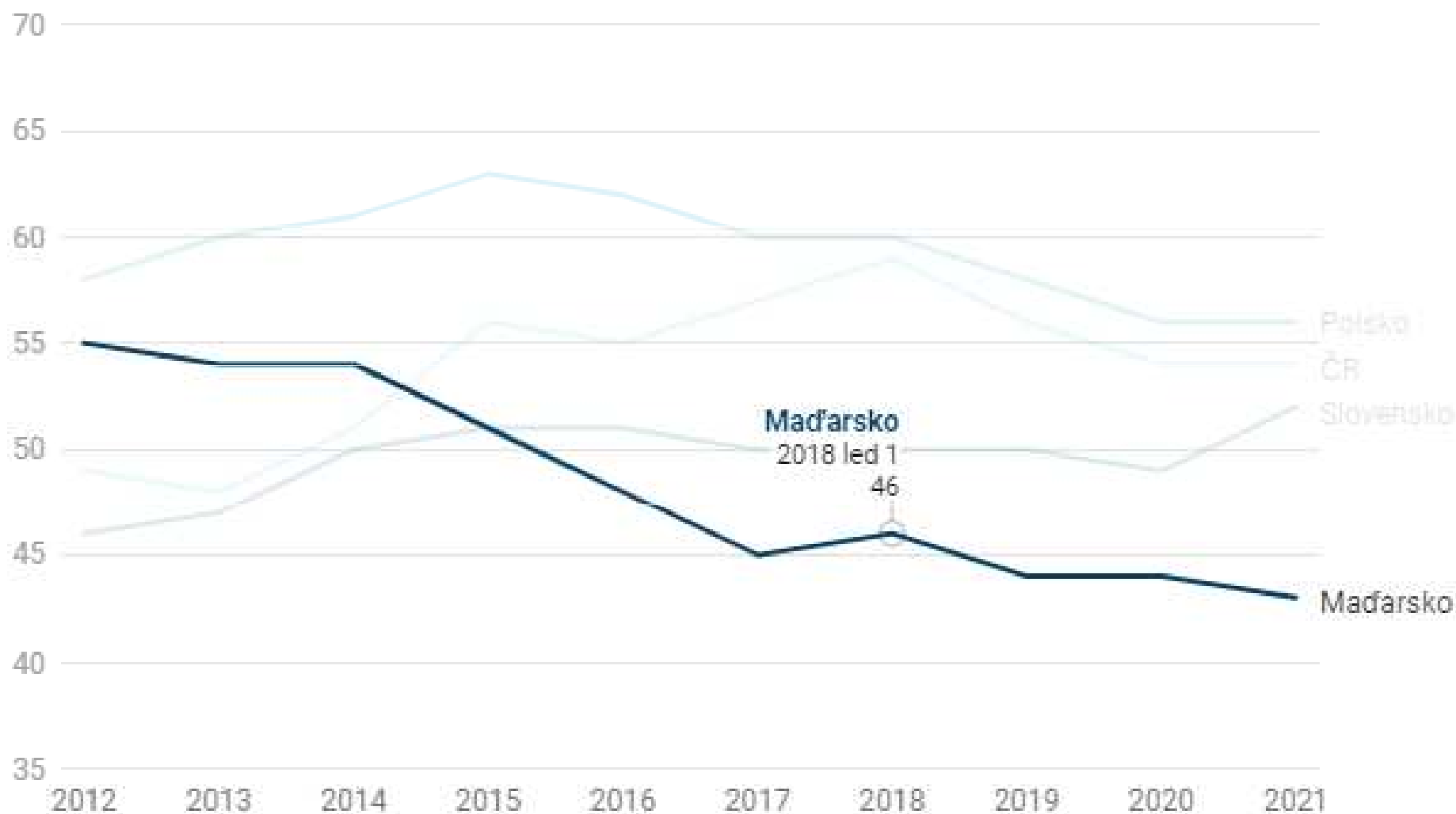


Corruption in Europe

(source: TI,CPI: 2021 EU/5,4; Česko 19. místo v EU, 49. svět)



CPI ve srovnání V4 (2012-2021)



[Stáhnout data](#) • Vytvořeno nástrojem [Datawrapper](#)

vláda Bohuslava Sobotky

leden 2014 - prosinec 2017



Třetí vládou v pořadí byla vláda **Bohuslava Sobotky (ČSSD)**. ČR se v rámci **CPI** za téměř 3 roky jejího působení vyšplhalo na historické maximum **59 bodů**.



CEVROINSTITUT
[vysoká škola]

vláda Andreje Babiše

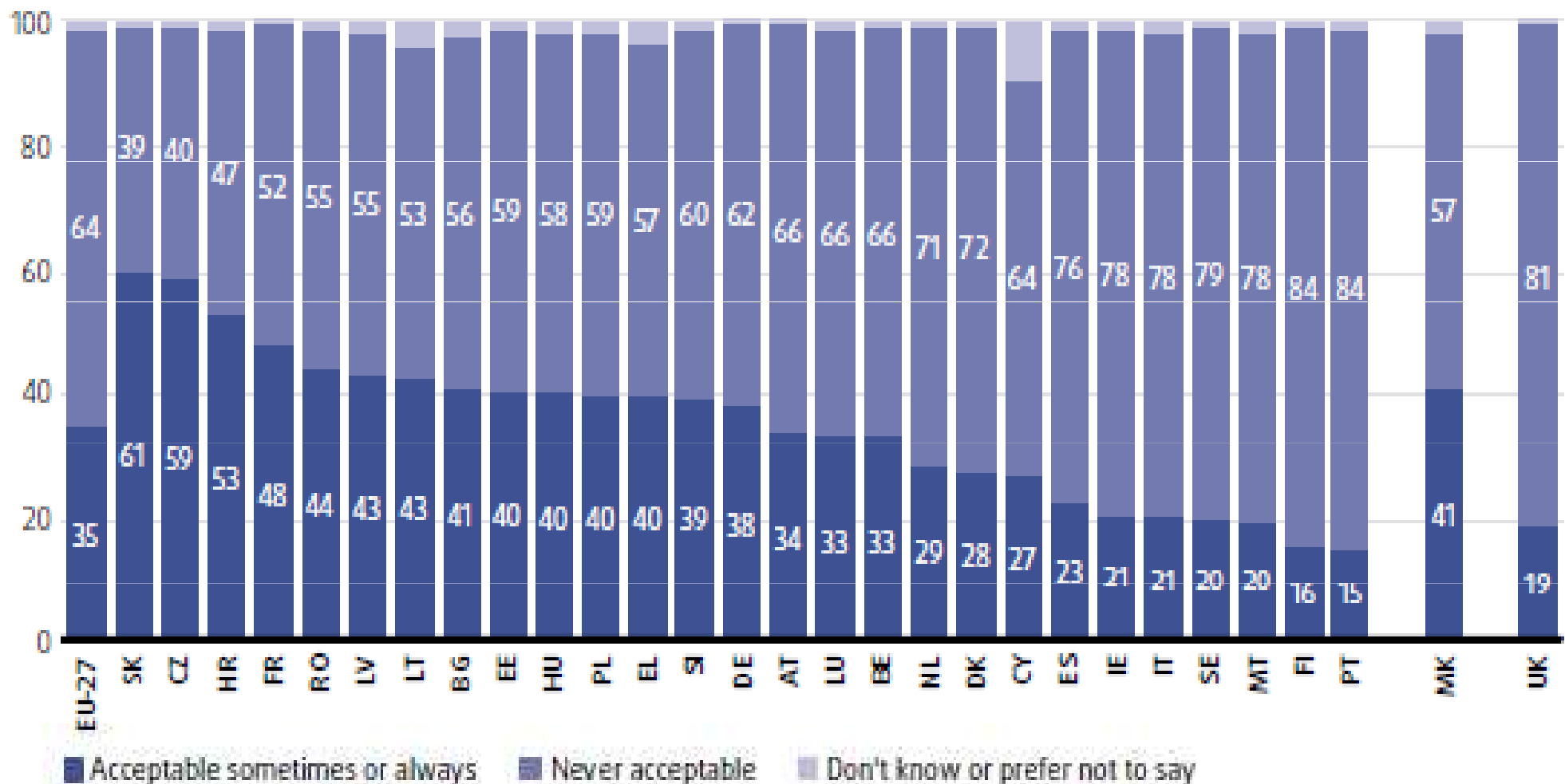
prosinec 2017 - prosinec 2021



Za 4 roky vlády **Andreje Babiše (ANO)** se skóre ČR v **CPI** propadlo. Příčinou je např. i jeho **střet zájmů**. Zůstáváme tak na **54 bodech** daleko za **průměrem EU (64 bodů)**.

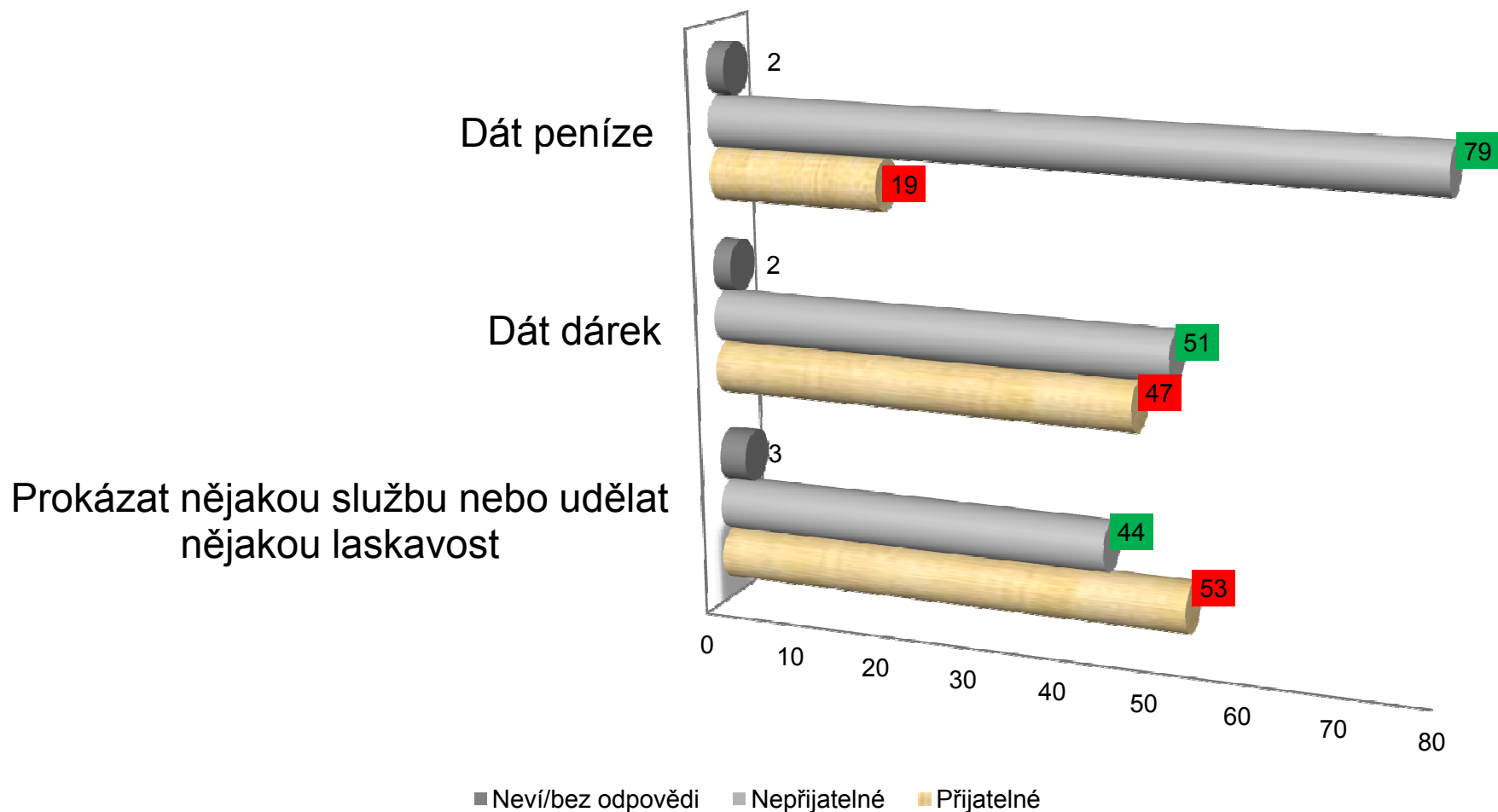
Klientelismus x formální pravidla

FIGURE 24: VIEWS ON ACCEPTABILITY OF GIVING A GIFT TO OR DOING A FAVOUR FOR A PUBLIC OFFICIAL OR CIVIL SERVANT IF NEED SOMETHING URGENTLY FROM THEM, BY COUNTRY (%)



Source: FRA, Fundamental Rights Survey 2019 [Data collection in cooperation with CBS (NL), CTIE (LU) and Statistics Austria (AT)]

***Odpověď na otázku „Kdybyste chtěl něco od veřejné správy nebo veřejné služby,
do jaké míry je podle vás přijatelné jednat následujícími způsoby?“
(ČR) zdroj: Evropská komise (2013)***



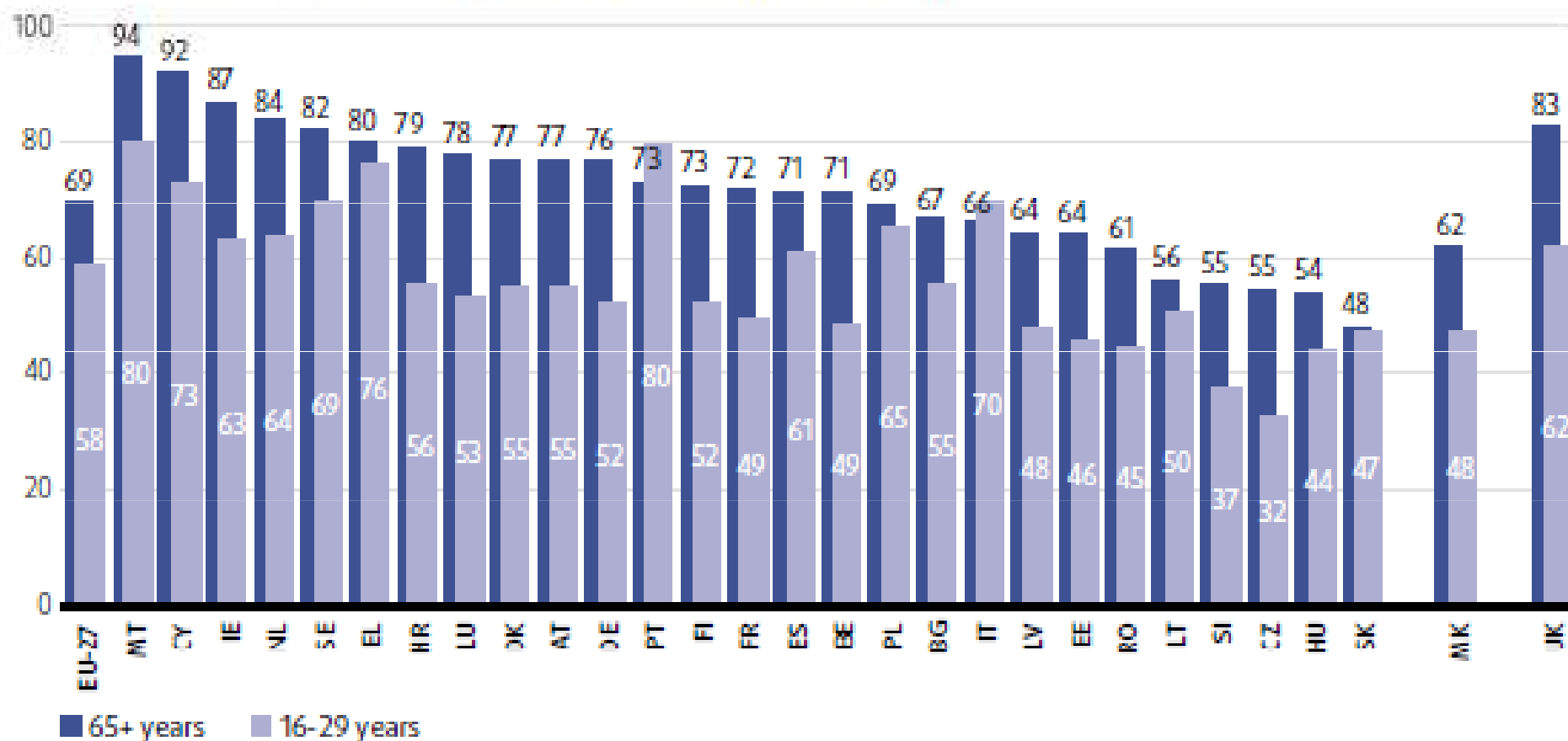
Zdroj: Josef Lada, *Bubáci a hastrmani*, Albatros, 2010, s. 12 (vyšlo 1952)

Pan starosta je vážně vyslechl a potom k nim promluvil s úřední vážností. „Nó, vono by to bylo dobré, kdyby se tu usadilo nějaké strašidlo – copak o to! Děcka beztoho už začínají tropit všelijaké nezbednosti... ať hodně **straší** kolem zahrad a polí s lusky, aby nám to děcka všechno neroznesla, a když budu vidět, že **straší hlavně u mých** lusek, nebudu zase hledět na nějaké to slovo a leckams ho k strašení doporučím“.



Role opozice

FIGURE 11: CONSIDERING FREEDOM OF OPPOSITION PARTIES TO CRITICISE THE GOVERNMENT TO BE OF HIGH IMPORTANCE, PEOPLE AGED 16-29 YEARS AND 65 YEARS AND OVER, BY COUNTRY (%) ⁴⁴



Source: FRA, Fundamental Rights Survey 2019 [Data collection in cooperation with CBS (NL), CTIE (LU) and Statistics Austria (AT)]

Source: EB, Spring 2019

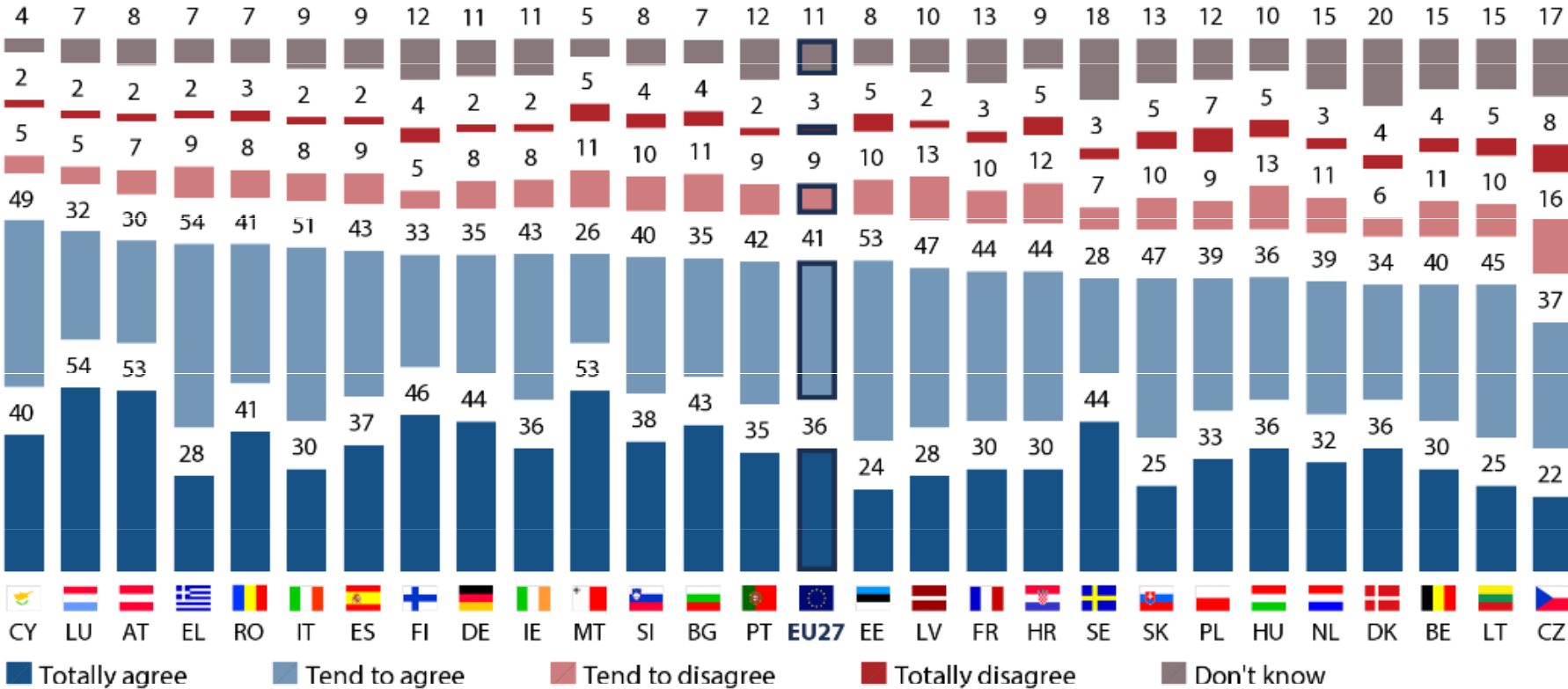
		Culture	History	Economy	Values	Sports	The rule of law	Geography	Education	Inventions, science and technology	Solidarity with poorer people	Languages	Healthcare and pensions	Religion
EU28		28	24	22	22	20	19	19	17	13	13	12	10	8
BE		27	27	25	27	21	16	14	18	14	14	16	16	9
BG		23	25	17	26	9	11	32	10	12	12	7	8	11
CZ		31	32	15	26	21	14	14	10	17	13	13	13	7
DK		31	30	20	28	29	19	21	23	15	14	12	8	3
DE		30	21	22	23	20	31	12	20	13	16	12	6	8
EE		28	17	24	24	14	14	18	17	13	7	10	6	6
IE		32	22	26	21	31	13	13	25	12	14	15	12	7
EL		38	26	30	21	21	10	25	15	24	10	12	4	13
ES		25	22	26	19	17	18	18	17	6	12	8	11	3
FR		26	31	17	22	26	14	21	18	12	15	15	10	9
HR		24	18	29	14	26	19	18	17	16	17	9	11	10
IT		26	21	23	17	15	16	21	13	15	11	10	8	8
CY		40	10	27	21	18	17	8	25	12	13	11	8	14
LV		27	16	22	12	23	8	30	21	13	7	15	8	7
LT		31	19	25	19	25	8	24	13	23	9	12	7	10
LU		30	31	21	31	18	15	15	22	4	8	24	7	6
HU		28	31	23	15	17	12	20	13	13	14	14	16	15
MT		32	19	15	20	17	32	16	18	13	12	19	10	5
NL		25	31	33	24	24	20	38	9	19	15	9	7	4
AT		31	26	22	31	15	19	23	21	16	12	17	10	14
PL		21	19	30	23	13	17	17	15	13	13	13	13	9
PT		35	21	17	21	14	15	25	13	11	16	14	6	4
RO		20	16	16	14	21	18	16	19	15	19	12	16	14
SI		25	23	31	16	35	11	18	20	13	8	12	8	10
SK		24	26	17	16	13	13	29	15	11	11	13	15	12
FI		24	25	23	34	14	33	24	22	16	13	9	12	6
SE		31	32	16	31	15	25	30	22	16	16	7	7	4
UK		30	22	16	22	25	19	12	23	13	8	14	12	9

1st MOST FREQUENTLY MENTIONED ITEM
 2nd MOST FREQUENTLY MENTIONED ITEM
 3rd MOST FREQUENTLY MENTIONED ITEM

At least seven in ten respondents agree with this statement in all EU Member States but Czechia - more than half « totally agree » in LU, AT and MT

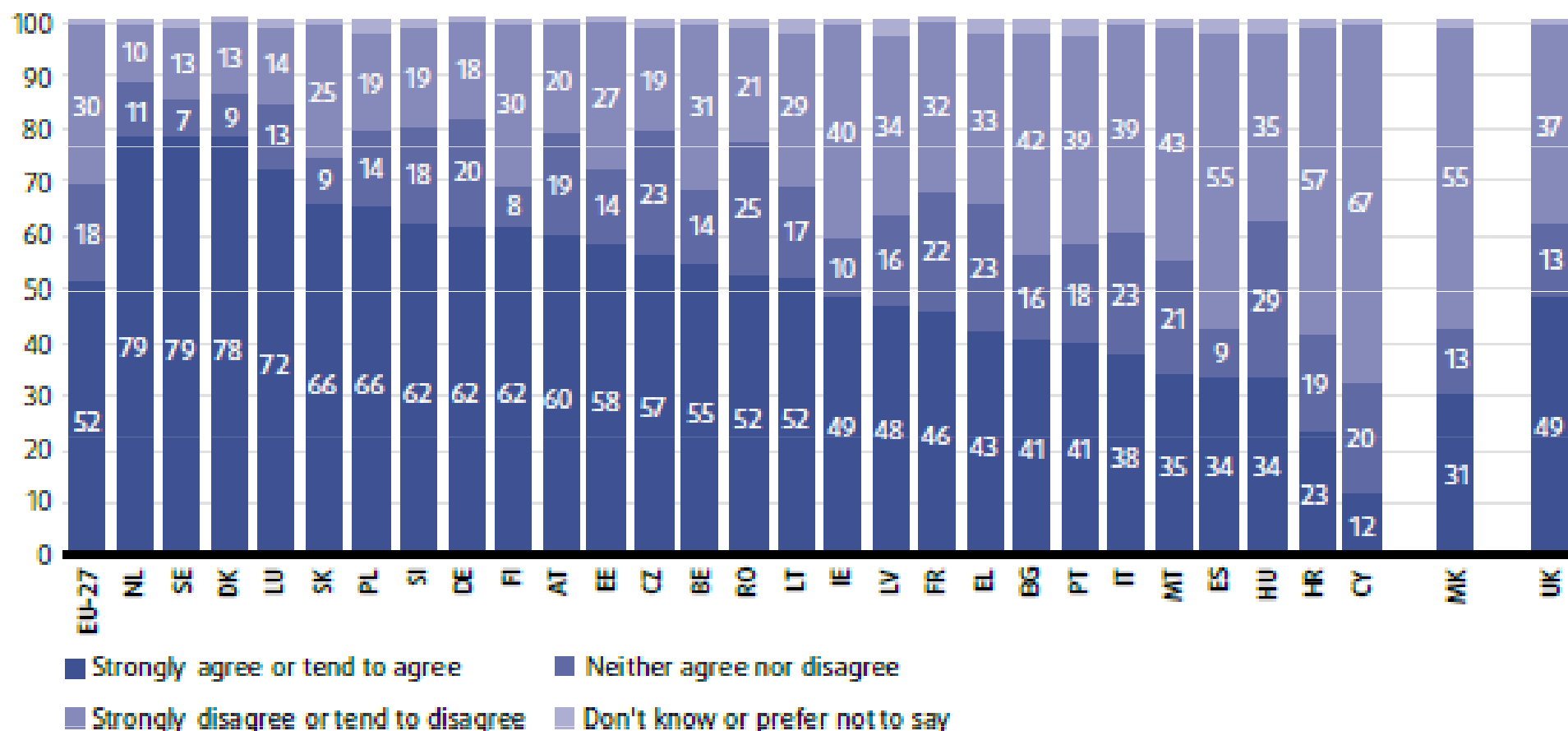
Q11 To be part of the European Union, Member States agree to share and respect common values including the rule of law (which includes press freedom, independence of justice, fight against corruption, protection of individual rights, etc.). Do you agree or disagree with this statement: The EU should only provide funds to Member States conditional upon their government's implementation of the rule of law and of democratic principles?

(%)



Ochrana lidských práv

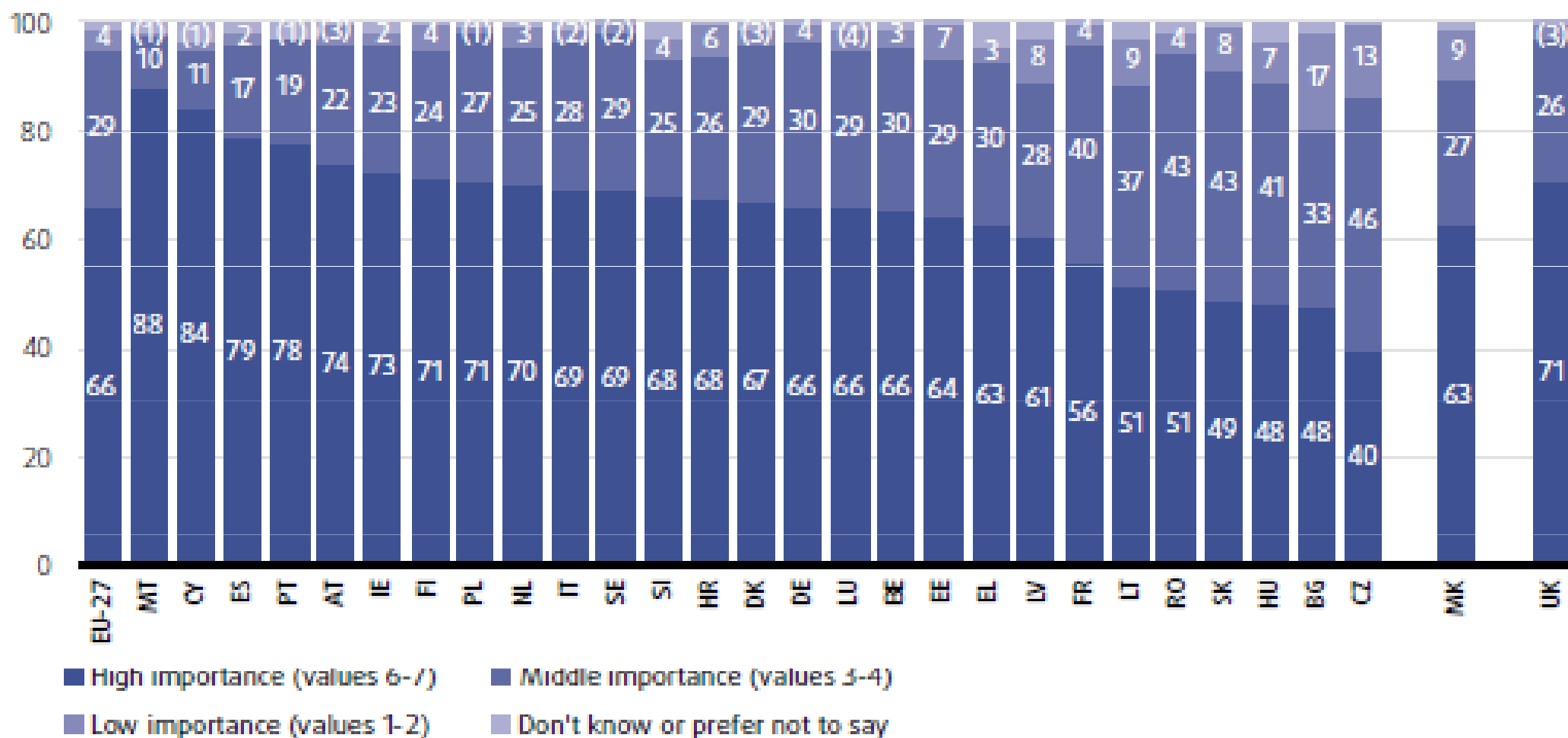
FIGURE 2: VIEWS ON THE STATEMENT "EVERYONE IN [THIS COUNTRY] ENJOYS THE SAME BASIC HUMAN RIGHTS", BY COUNTRY (%)



Source: FRA, Fundamental Rights Survey 2019 [Data collection in cooperation with CBS (NL), CTIE (LU) and Statistics Austria (AT)]

Ochrana menšin

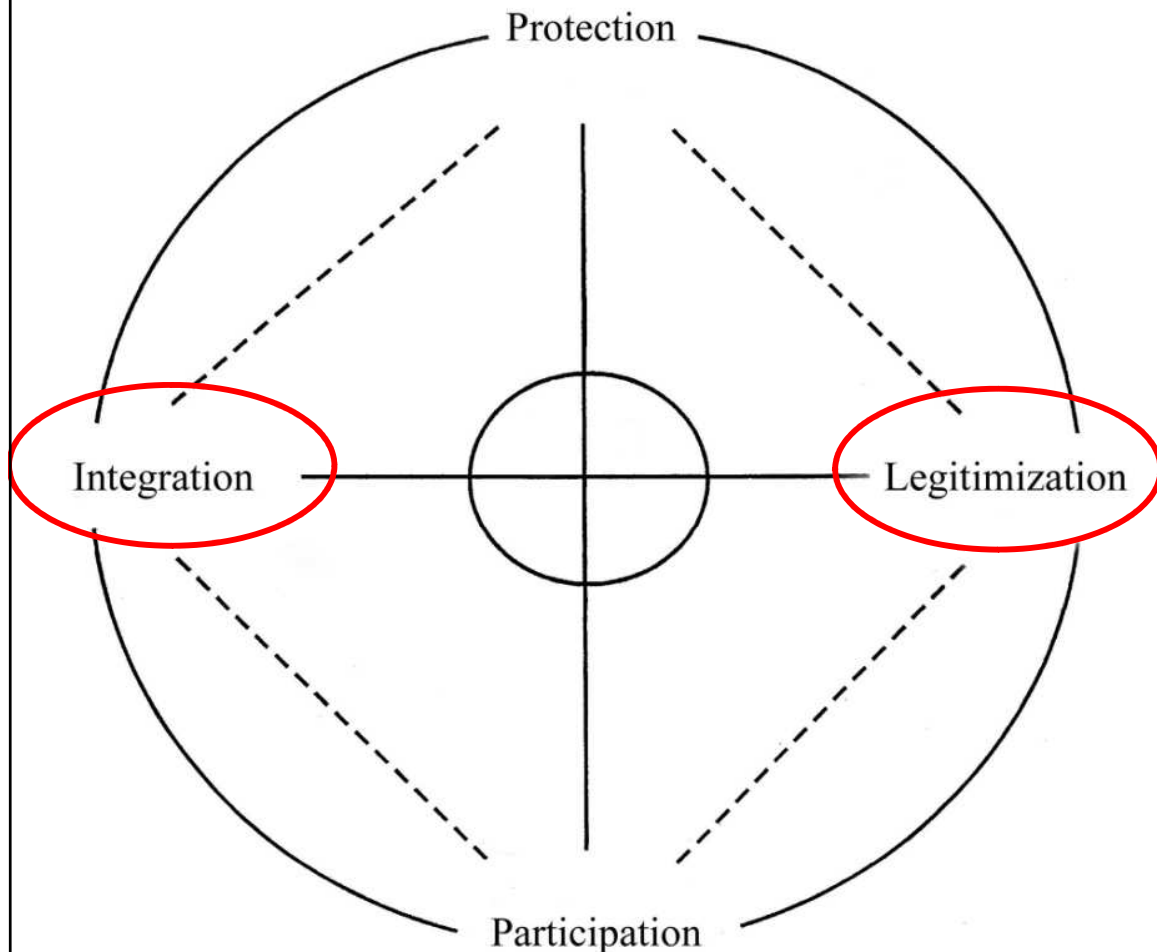
FIGURE 10: IMPORTANCE TO DEMOCRACY THAT THE RIGHTS OF MINORITY GROUPS ARE PROTECTED, BY COUNTRY (%) ^{abc}



DOBŘÉ VLÁDNUTÍ v LIB DEM

z Tocquevillovské perspektivy občanské veřejnosti

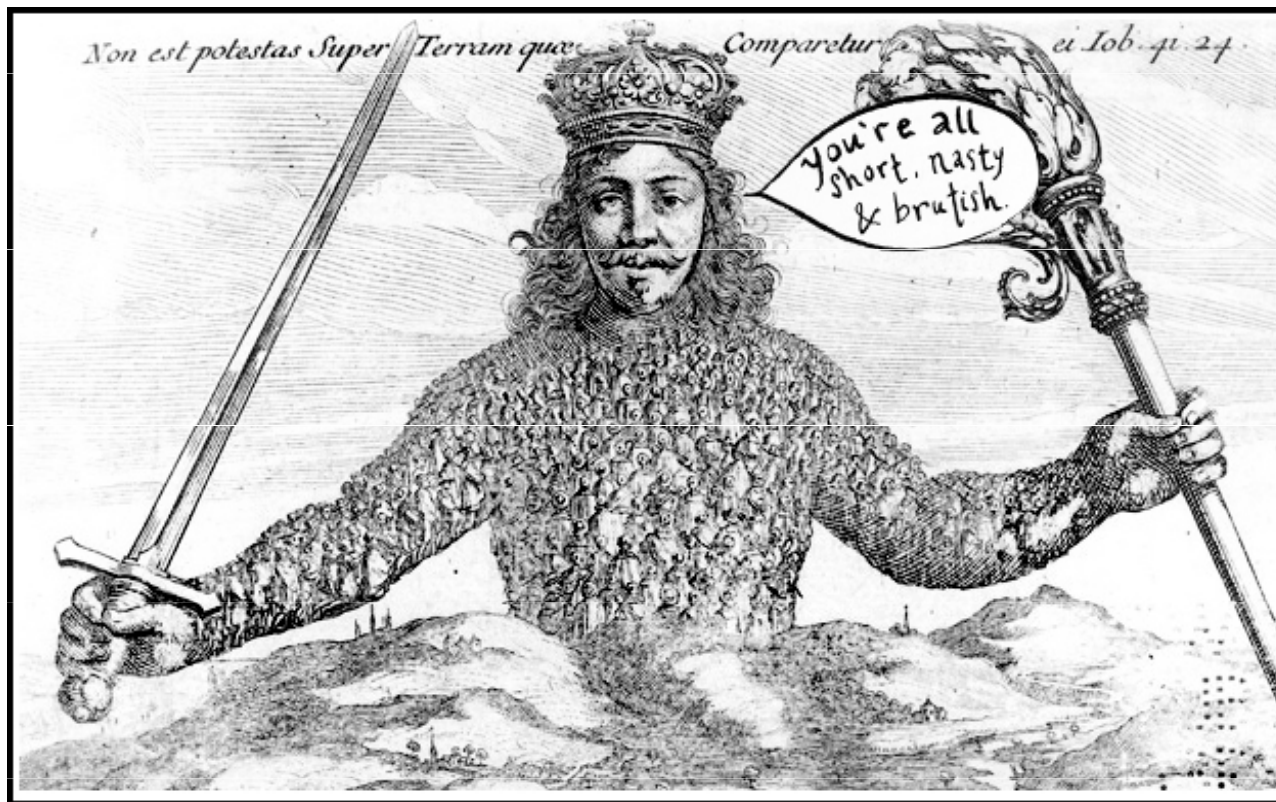
Funkce



Rizika (uměňovat)

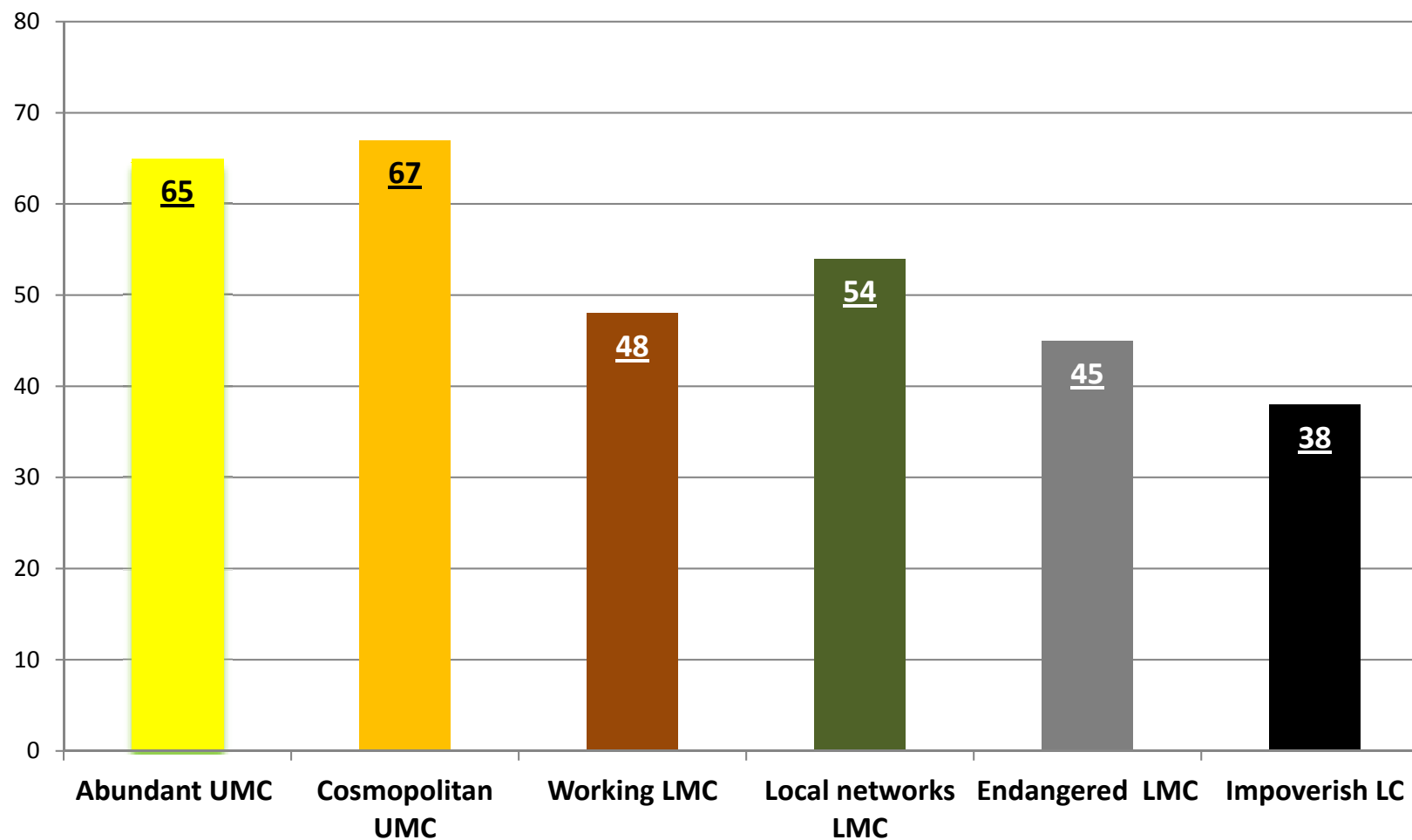
- Pasivita, apatie, ale i nadbytek participace
- Zneužívání moci, ale i slabý stát ...
- Krize důvěry, ale i nekritická důvěra
- Atomizace, anomie (formy sociální patologie), ale i nepatřičná/neliberální sociální soudržnost (nacionalismus, intolerance konformismus, šovinismus)

LEGITIMACY / Důvěra



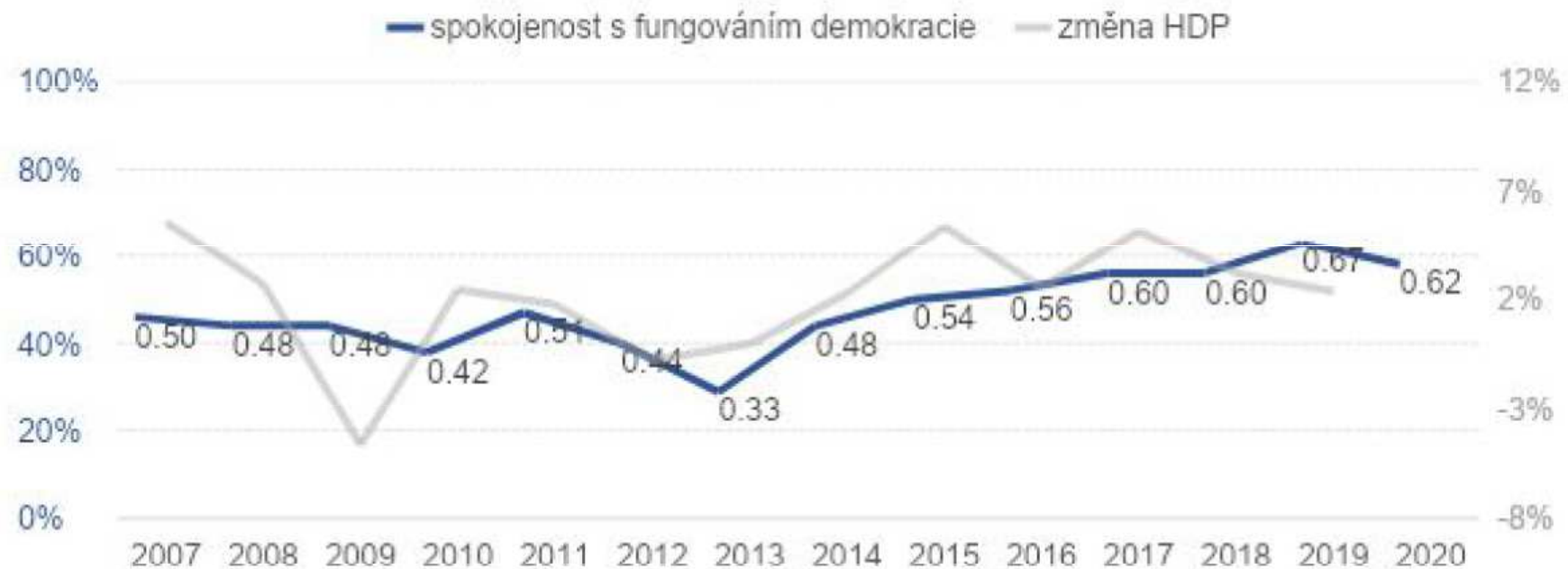
Development after 1989 as positive

Source: The Czech Radio, 2019





Graf 1: Spokojenost s fungováním demokracie v ČR



zdroj: CVVM SOÚ AV ČR & World Bank Data



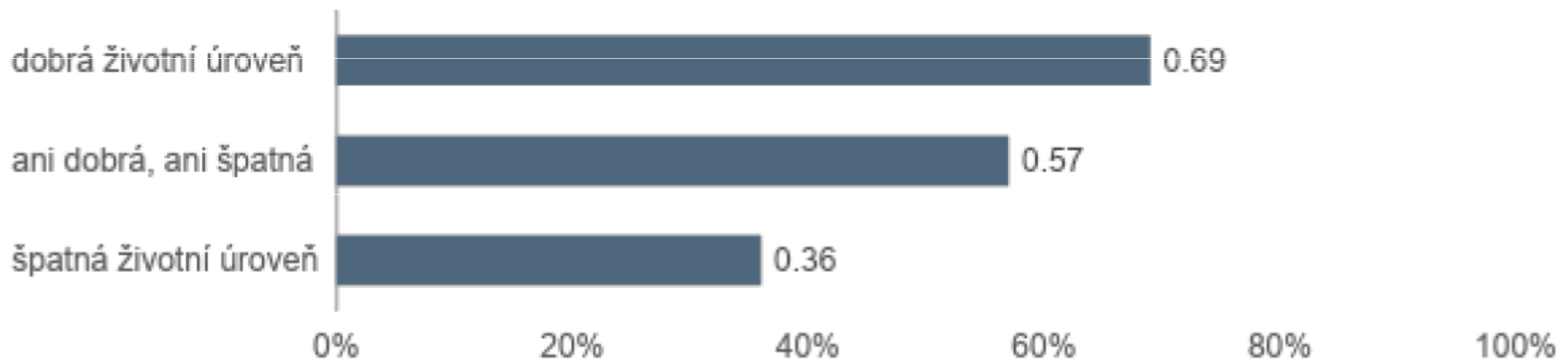
Graf 2: Postoj k demokratickému režimu – podíl občanů souhlasících s výrokem „Demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády.“



zdroj: CVVM SOÚ AV ČR



Graf 3: Podíl občanů spokojených s fungováním demokracie v ČR podle životní úrovně v ČR

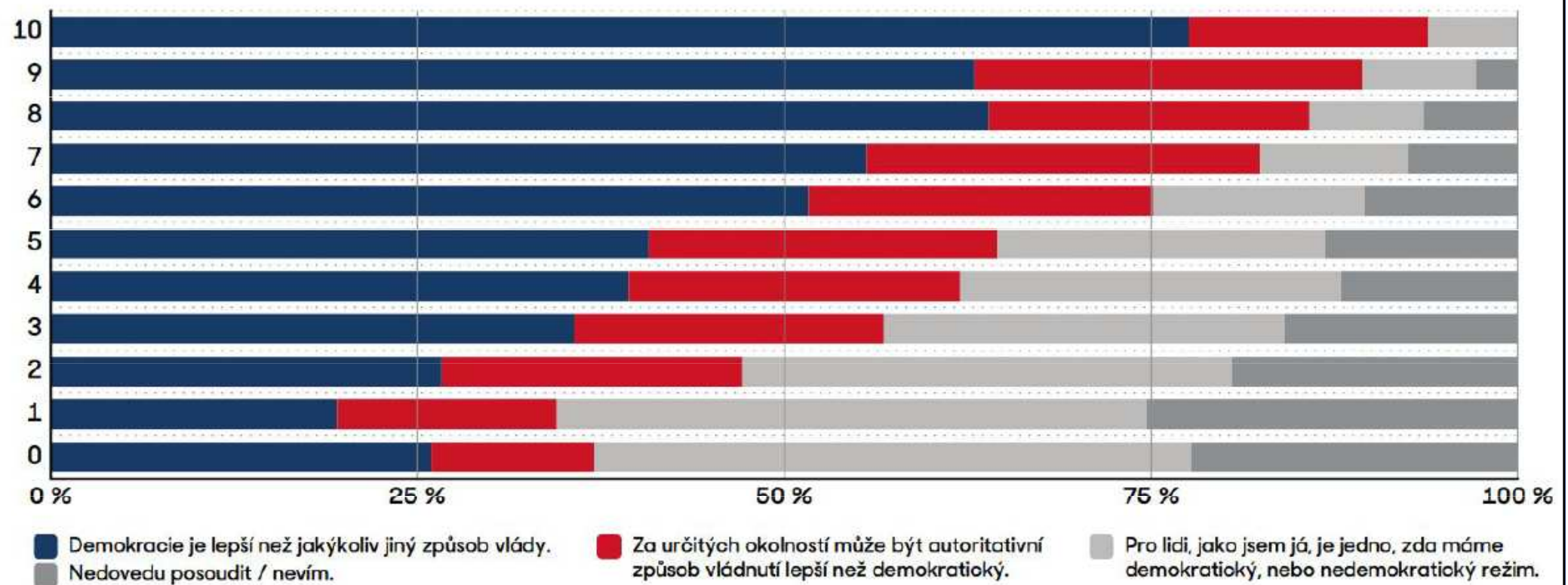


zdroj: CVVM SOÚ AV ČR



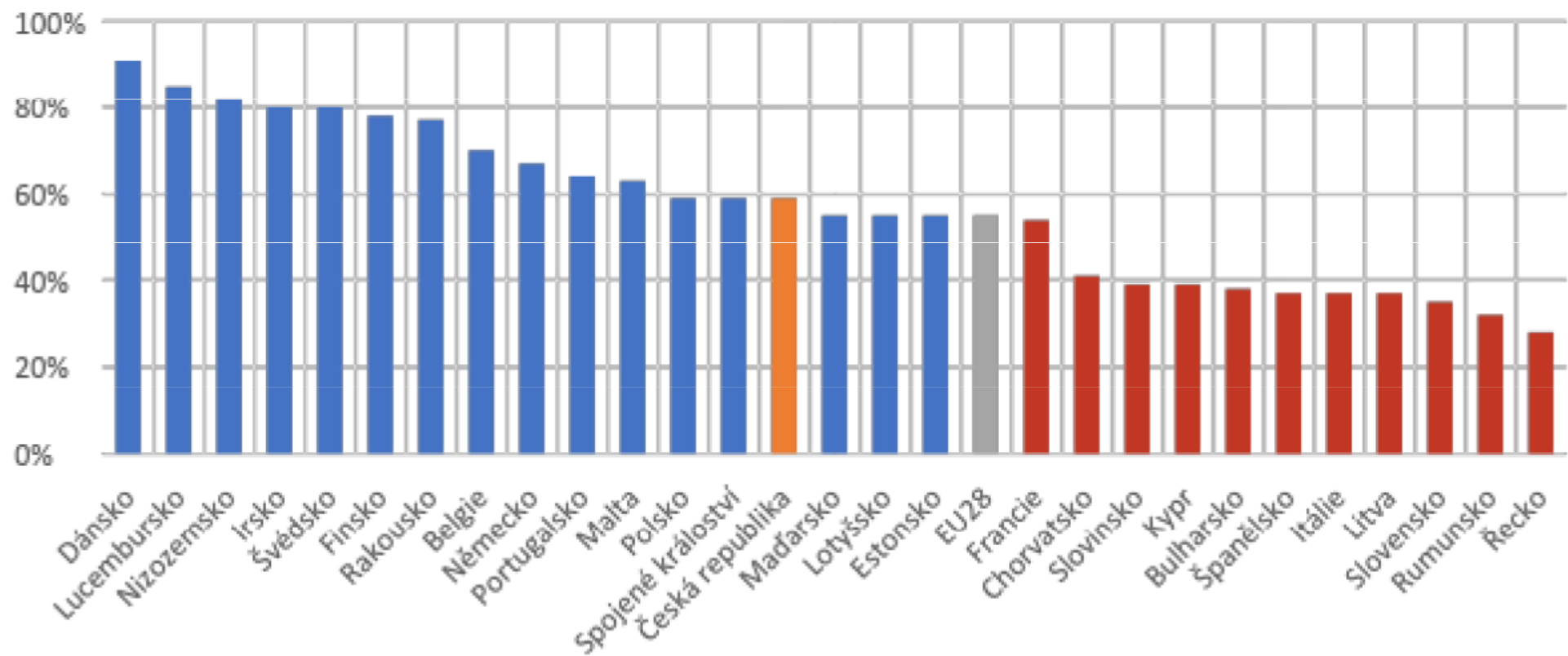
Graf 7: Postojk demokracii – dle indexu individuální kvality života (0–10)

Zdroj: PAQ Research



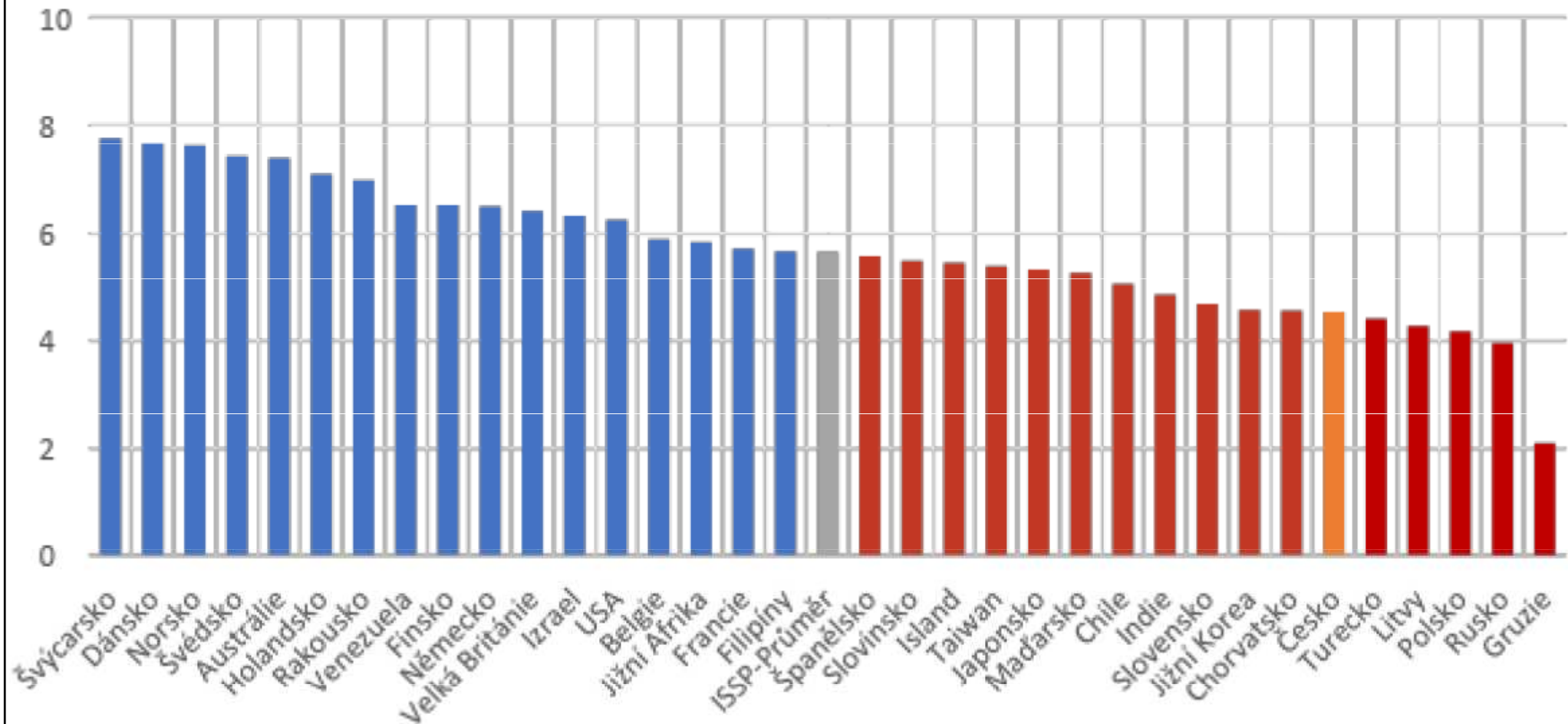


Graf 4a: Podíl občanů spokojených s fungováním demokracie v zemích EU





Graf 4b. Jak hodnotíte fungování demokracie (škále 0 velmi špatné - 10 velmi dobré)

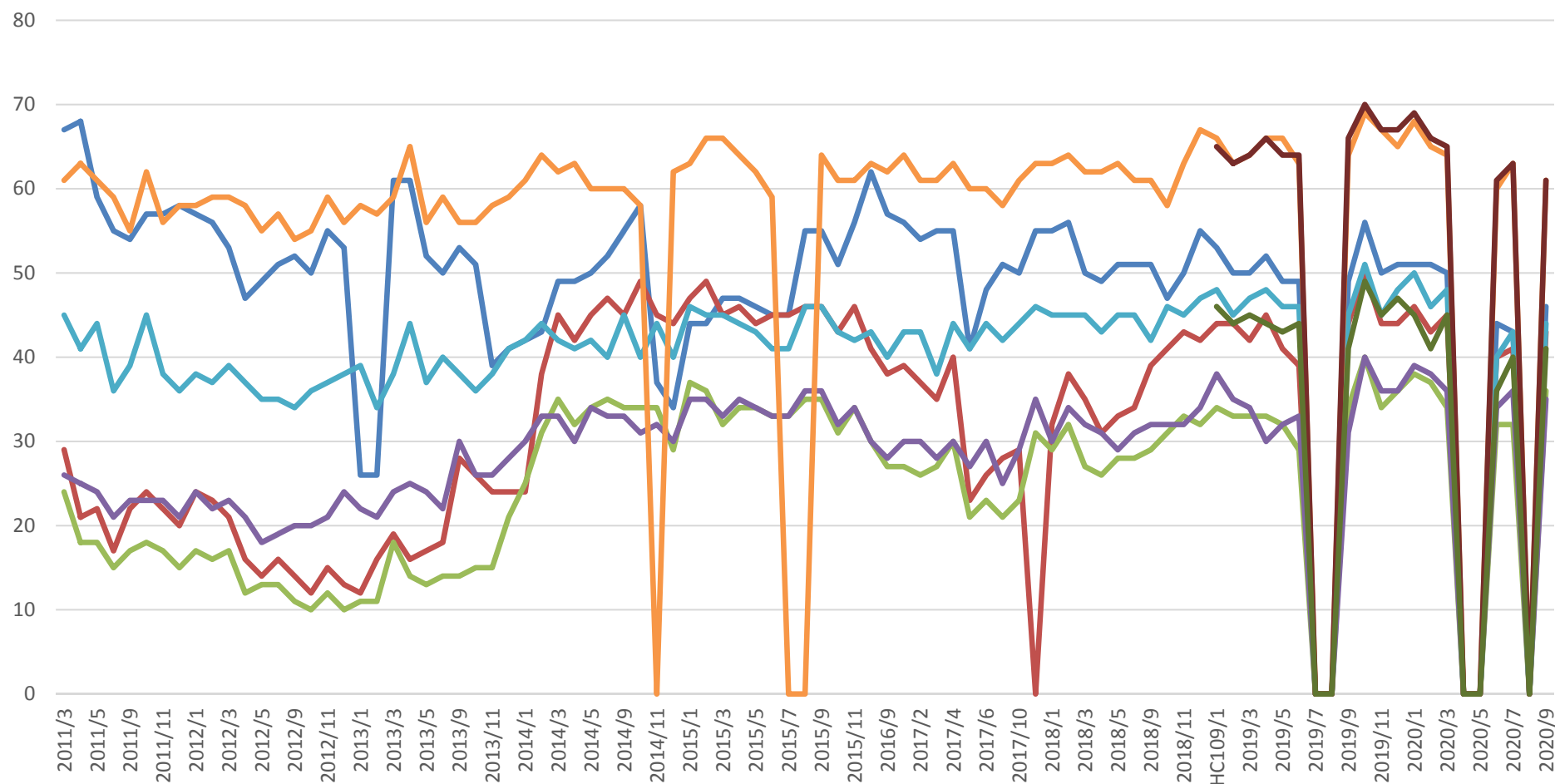


zdroj: ISSP 2014

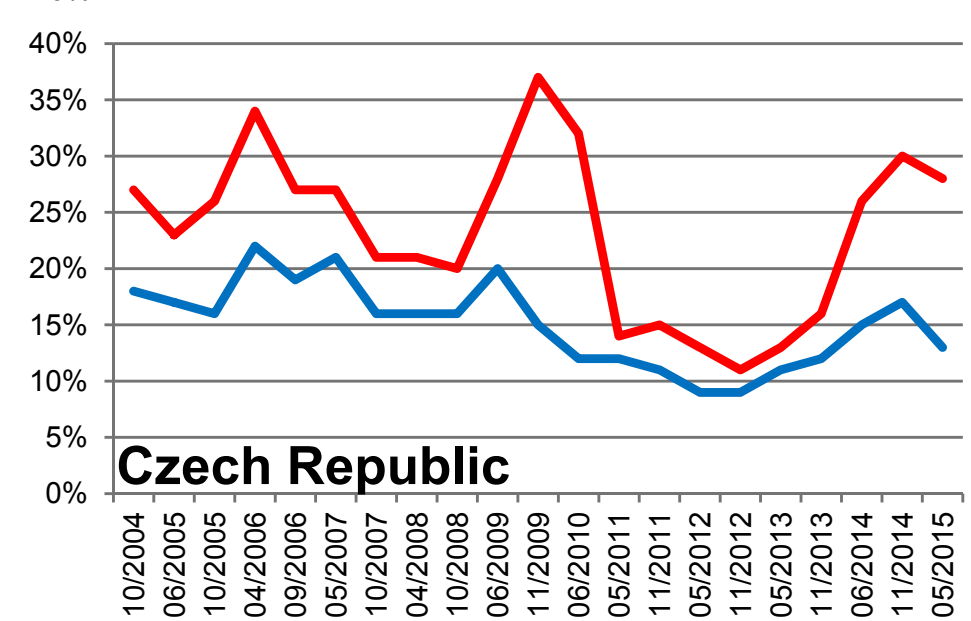
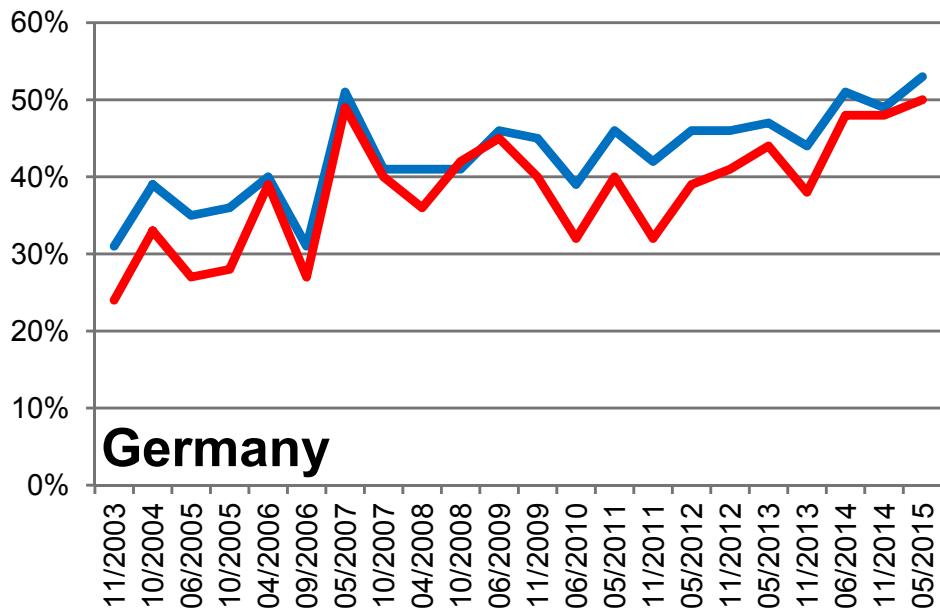
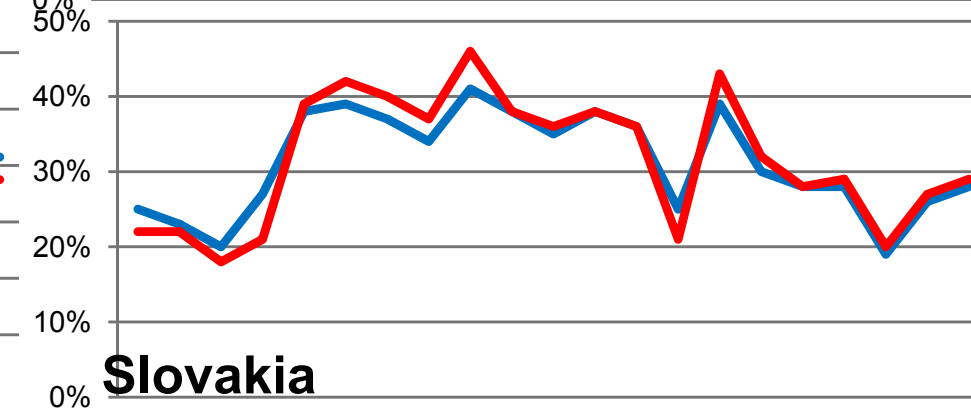
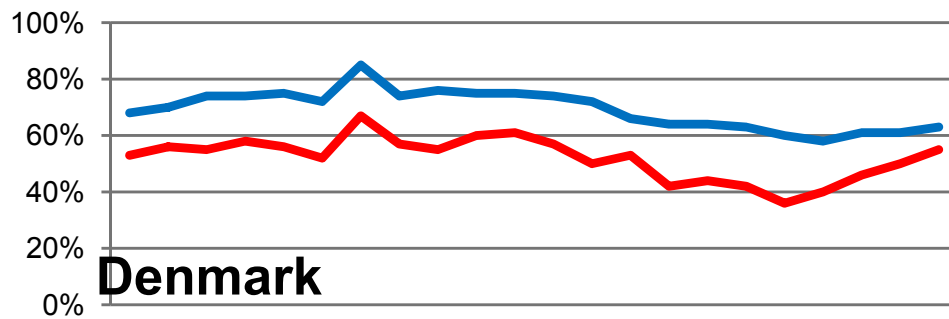
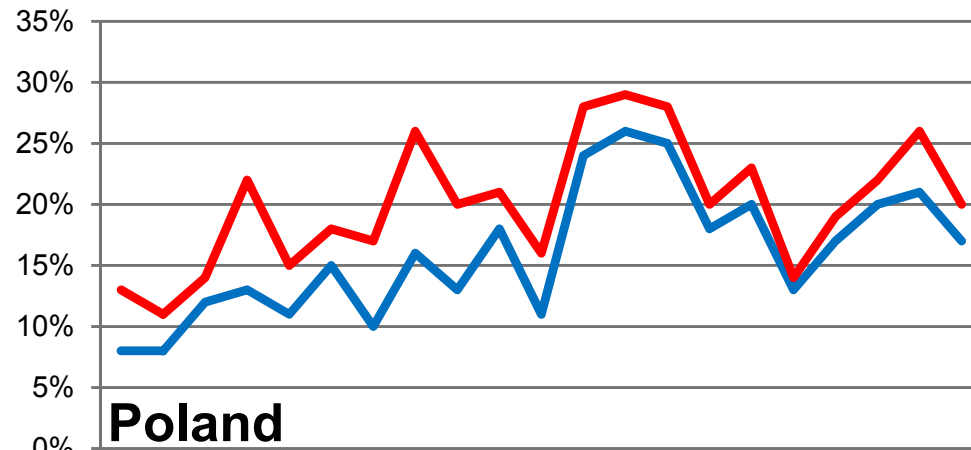
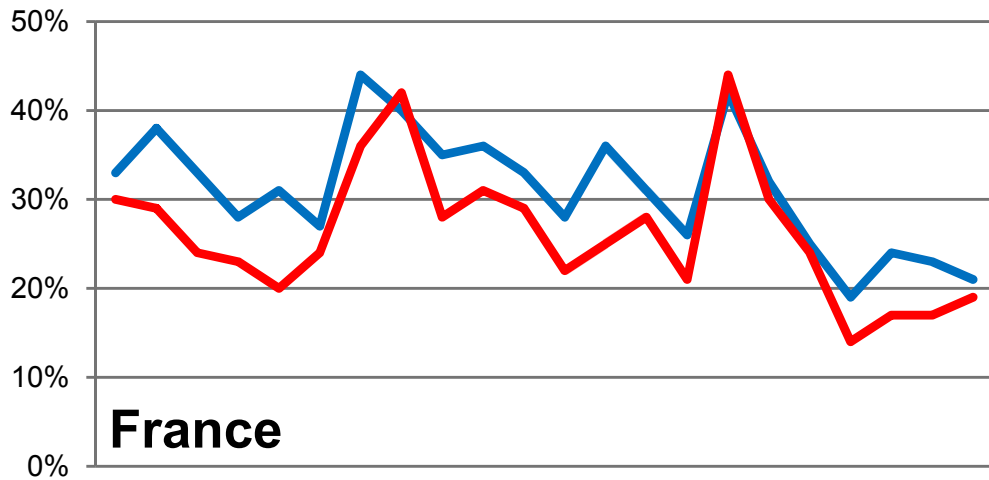
Mechanismy legitimizace

- VOLBY, VOLBY, VOLBY
- Bohatá občanská společnost (artikulace a agregace zájmů)
- Politická kultura (představy o legitimním řádu + občanské kompetence)
- Legitimní legalita (typy autority, panství/Herrschaft podle Maxe Webera)
 - Charisma/vůdce
 - Tradice/závaznost minulosti
 - Legalita/spravedlnost/byrokracie

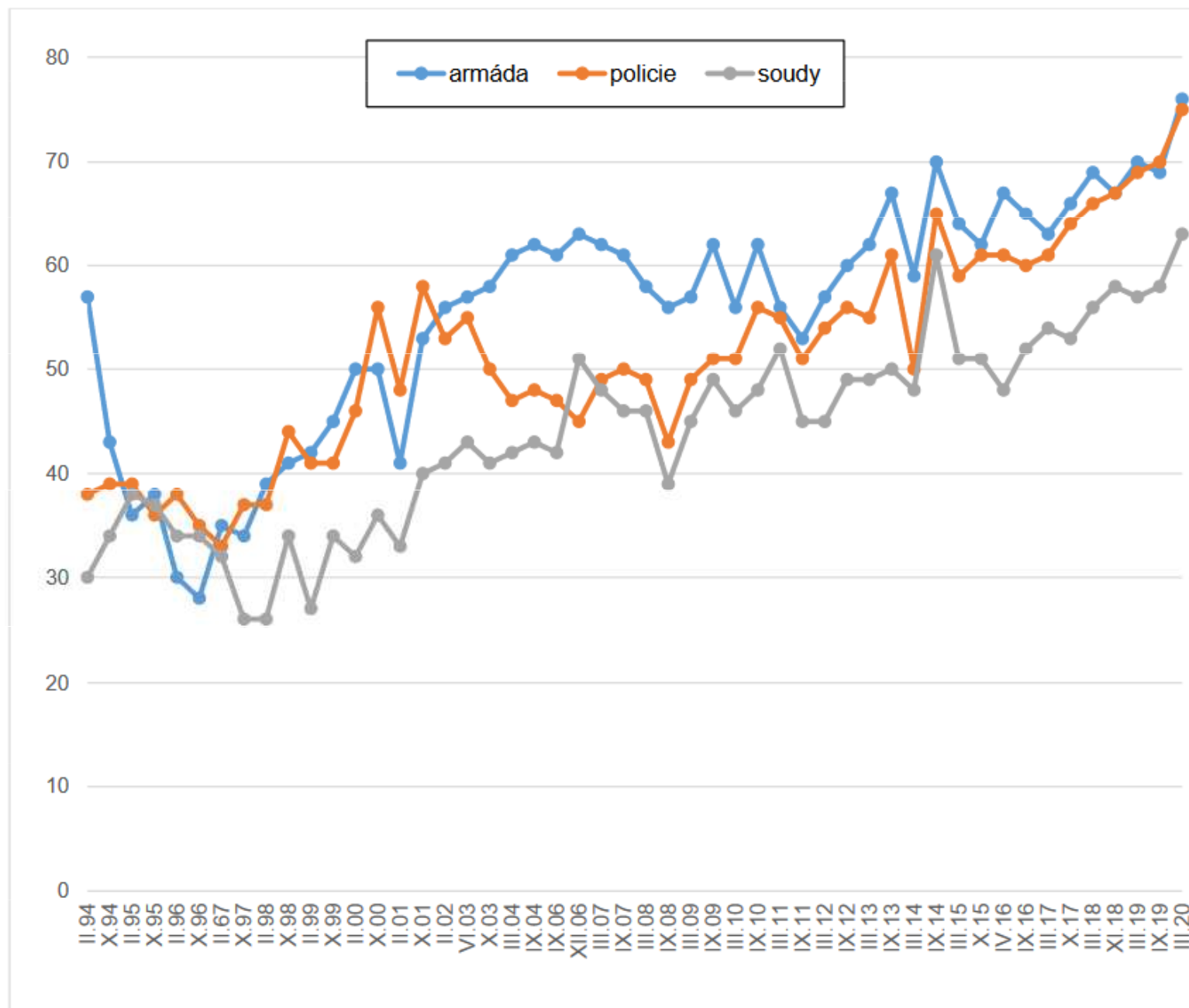
Důvěra v instituce 2011 až 2020



- President
- Vláda
- PS PČR
- Senát
- Krajské zastupitelstvo
- Obecní zastupitelstvo
- Starosta
- Hejtman
- Vláda



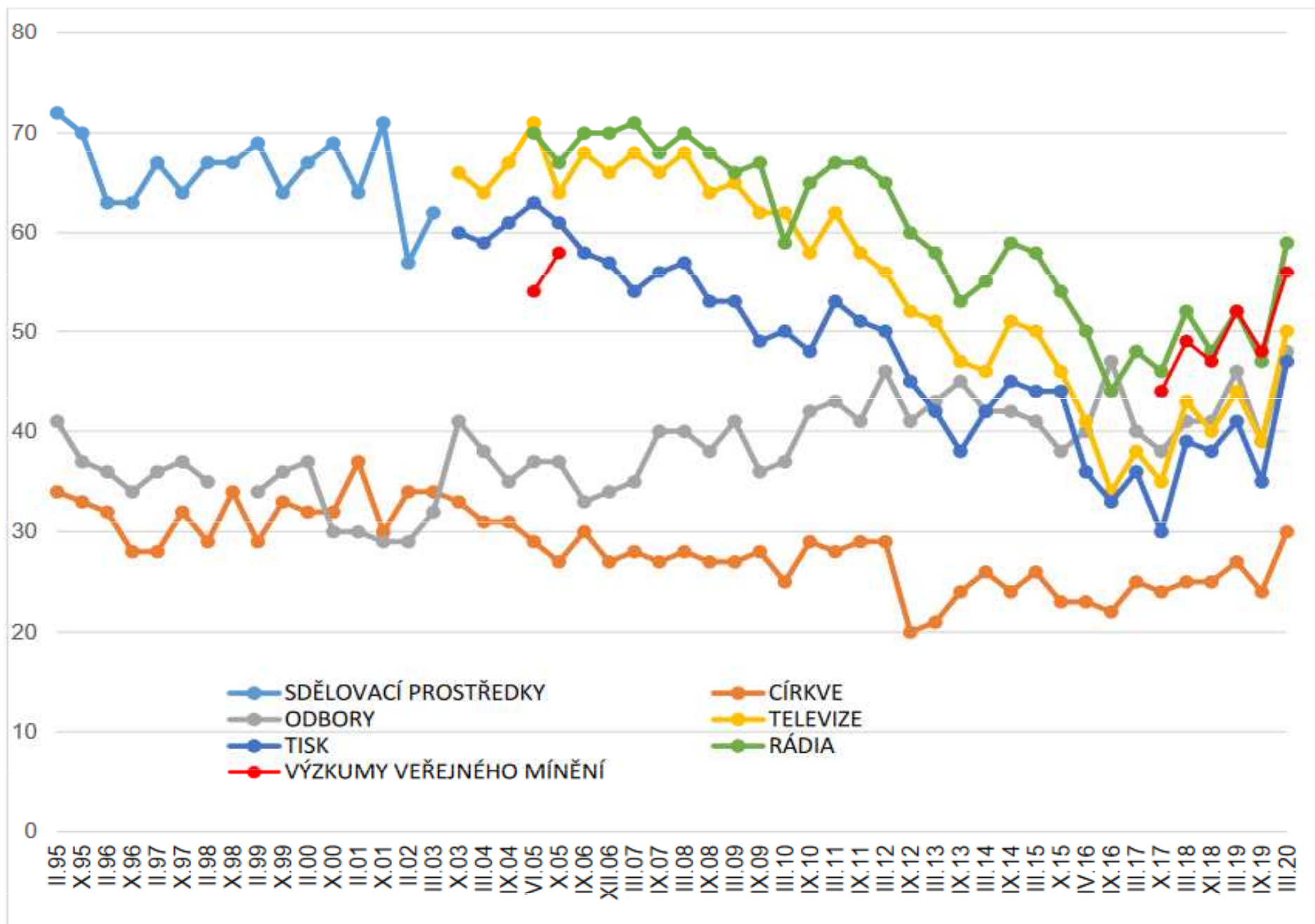
Graf 1: Vývoj důvěry armádě, policii, soudům (v %)



Pozn.: Údaje v grafu představují součet odpovědí "rozhodně důvěřuji" a "spíše důvěřuji" vyjádřený v procentech.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

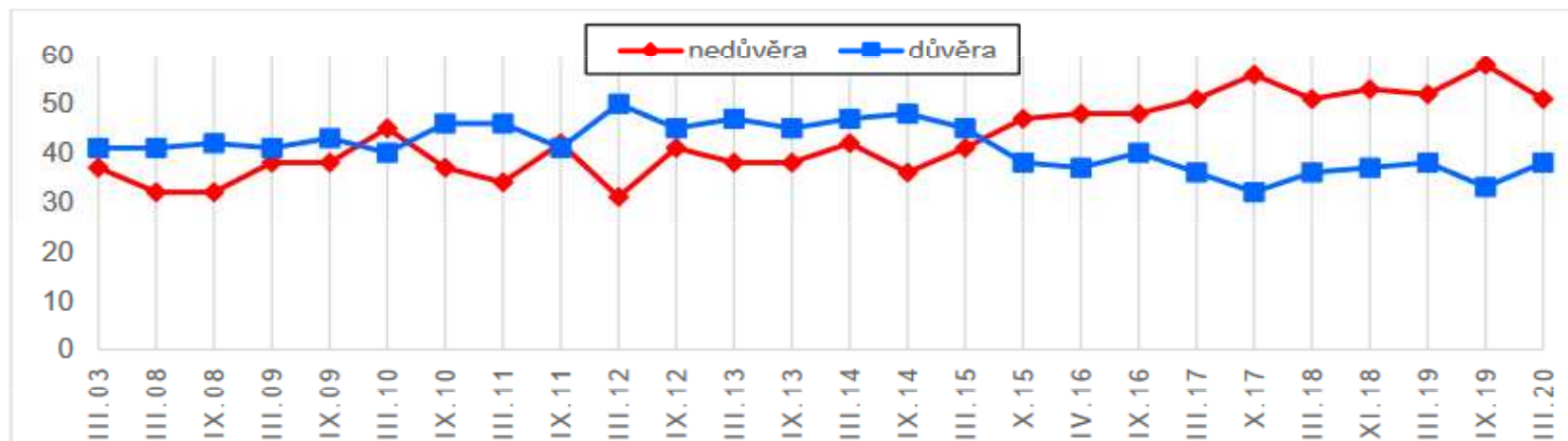
Graf 2: Vývoj důvěry médiím, odborům, církvím (v %)



Pozn.: Údaje v grafu představují součet odpovědí "rozhodně důvěřuji" a "spíše důvěřuji" vyjádřený v procentech.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

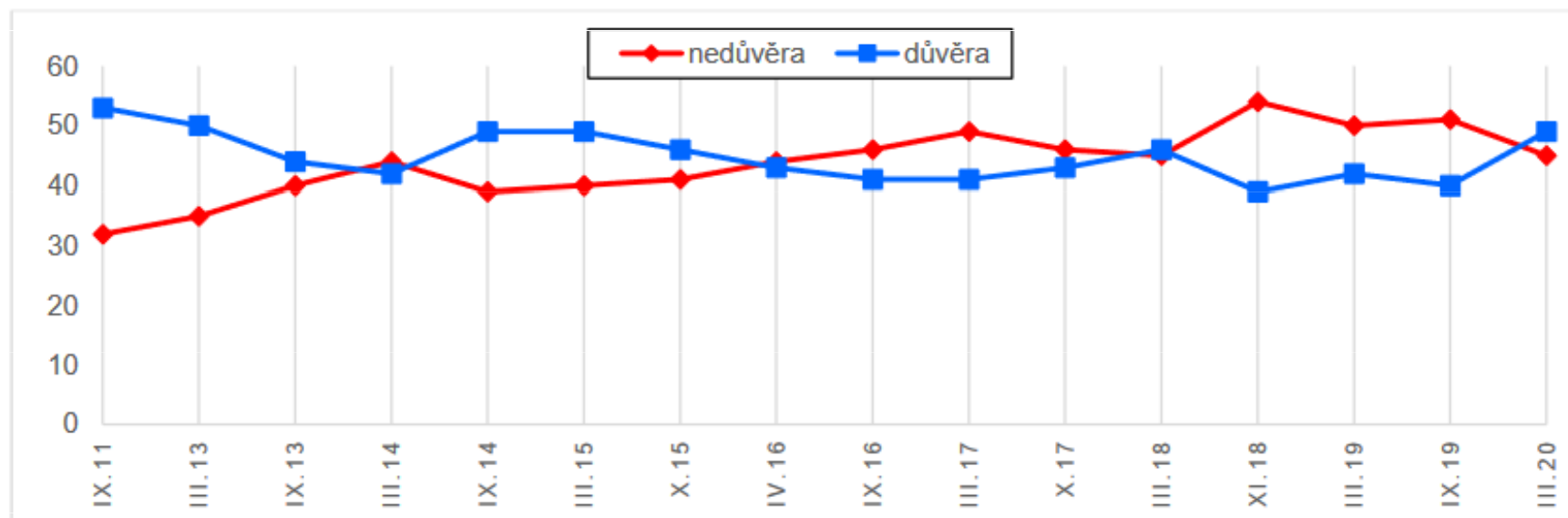
Graf 4: Důvěra/nedůvěra neziskovým organizacím (časové srovnání v %)



Pozn.: Údaje v grafu představují součet odpovědí "rozhodně důvěřuji" a "spíše důvěřuji", respektive „spíše nedůvěřuji“ a „rozhodně nedůvěřuji“ vyjádřené v procentech.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Graf 5: Důvěra/nedůvěra internetu (časové srovnání v %)



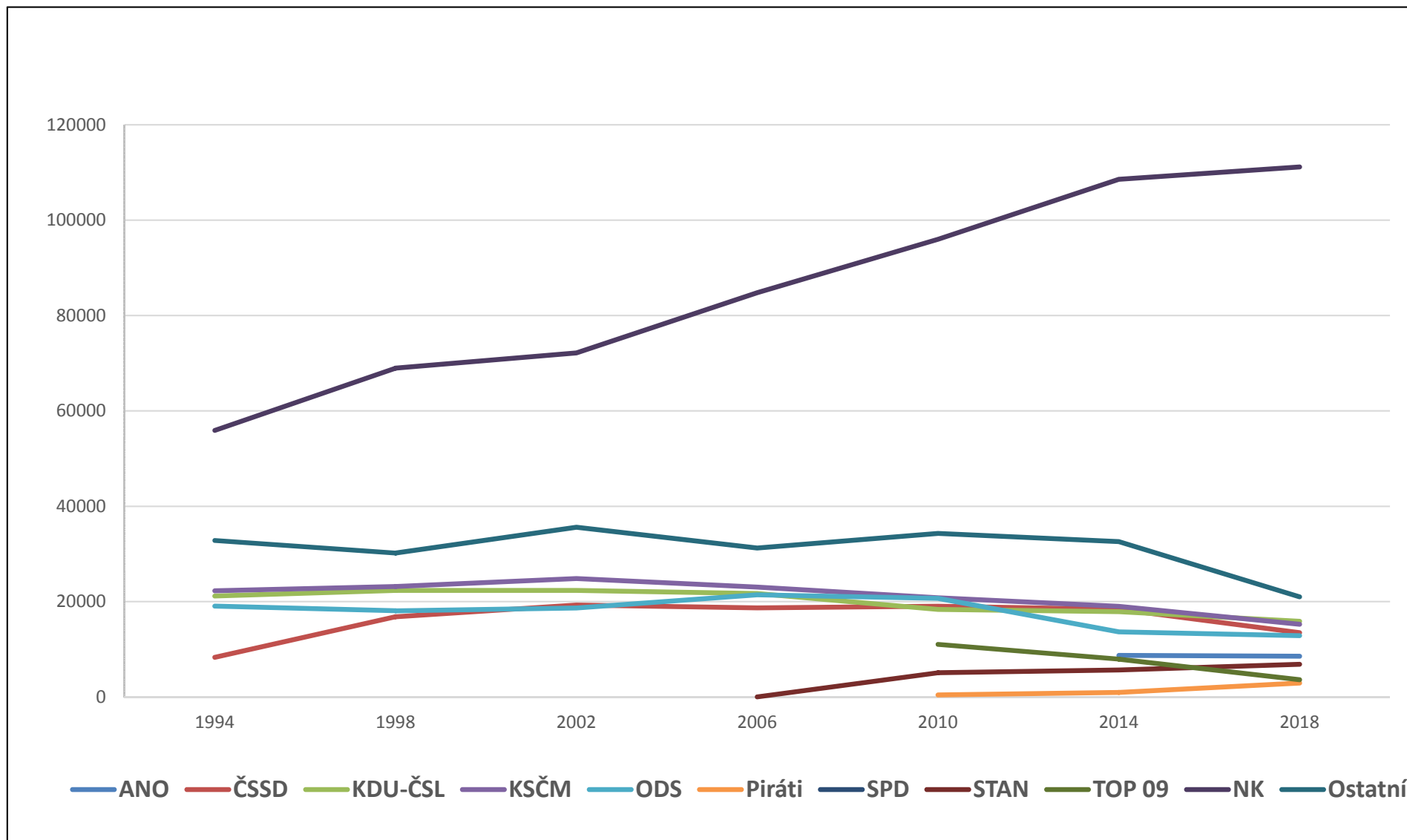
Pozn.: Údaje v grafu představují součet odpovědí "rozhodně důvěřuji" a "spíše důvěřuji", respektive „spíše nedůvěřuji“ a „rozhodně nedůvěřuji“ vyjádřené v procentech.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

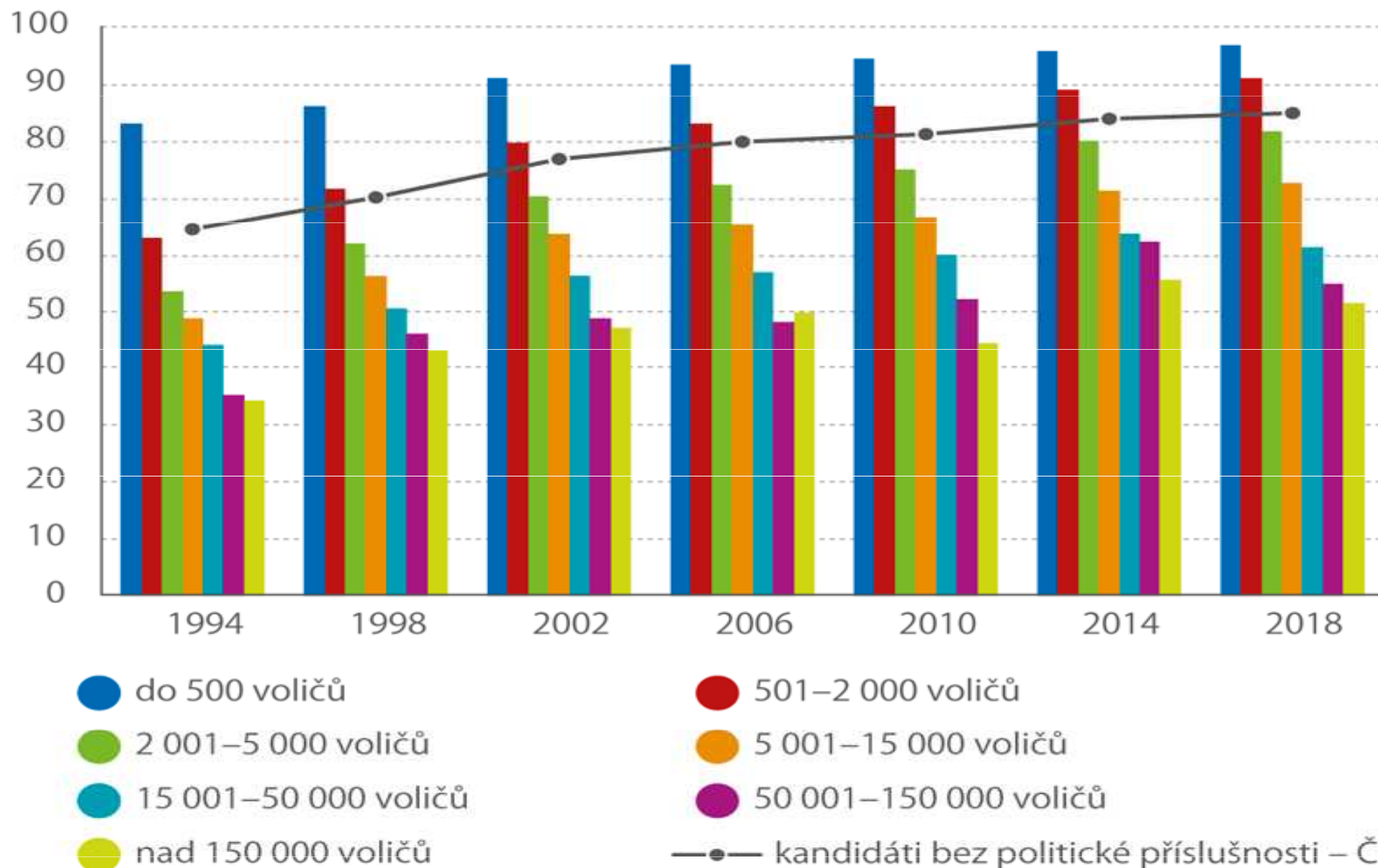
Teorie reprezentace

- Trustees
- Delegates
- Party Soldiers

Pokles „party soldiers“



Podíl kandidátů bez politické příslušnosti podle velikosti obce (podle počtu zapsaných voličů) v komunálních volbách 1994–2018 (%)

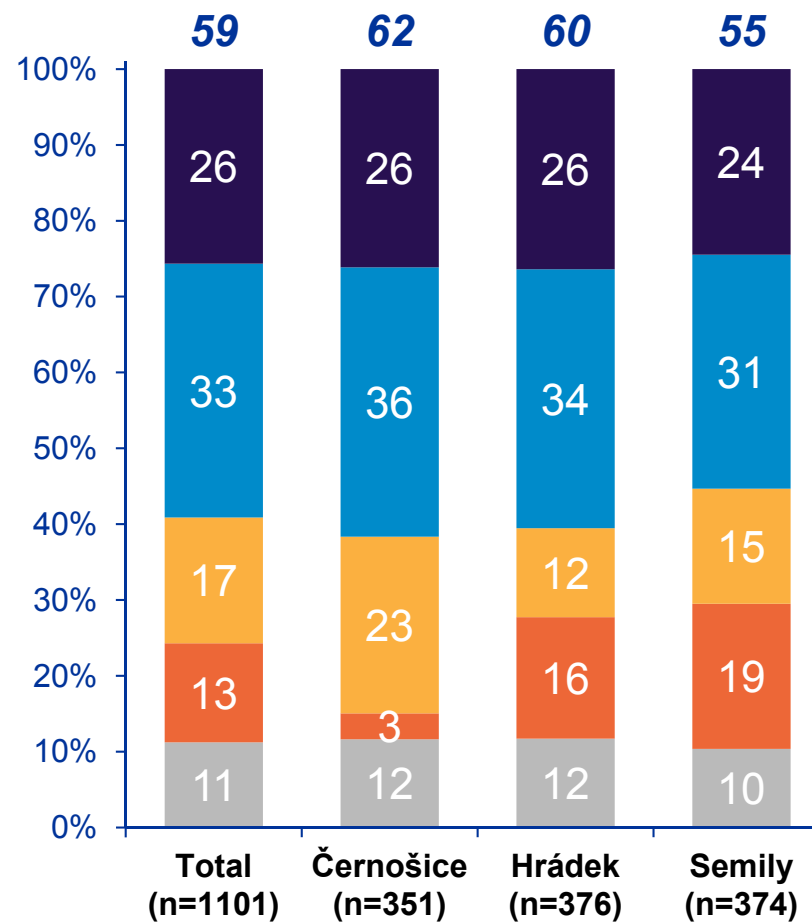
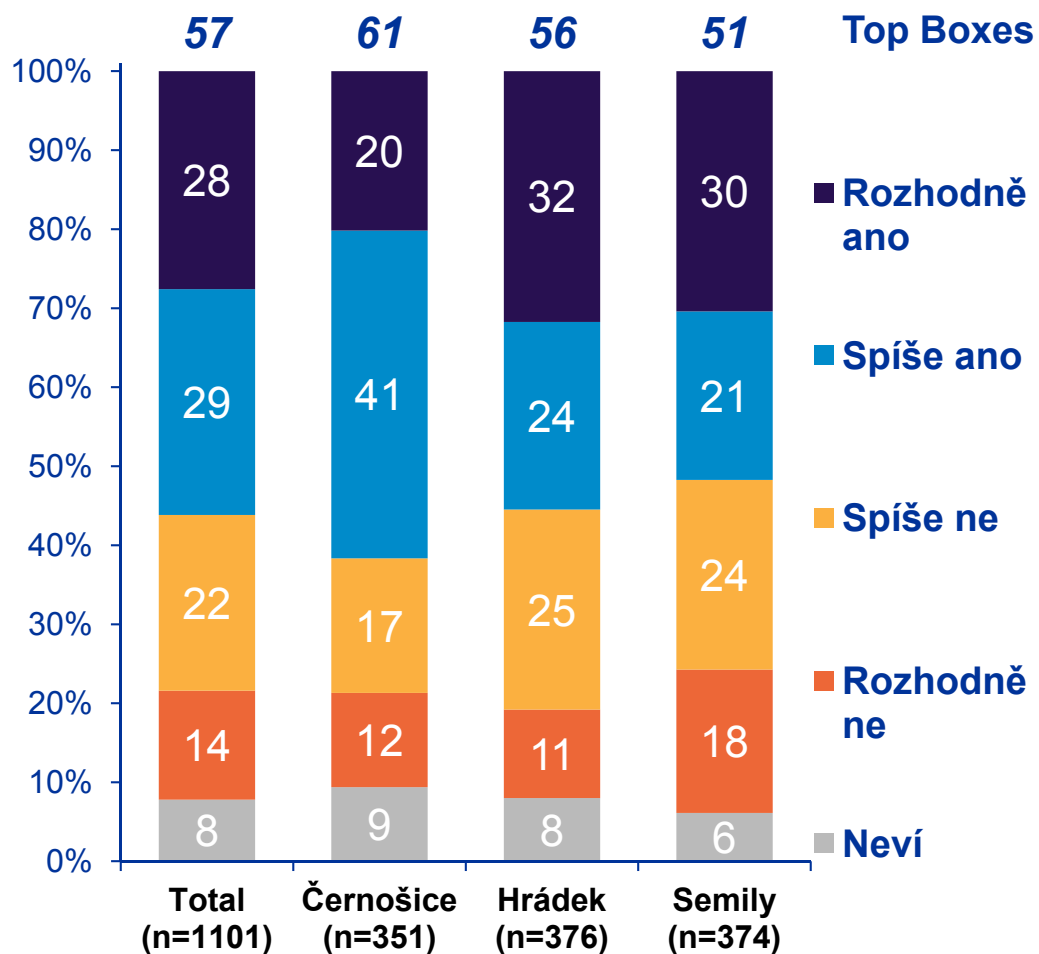


Politická: představy a očekávání

listopad 2014, IPSOS

„Veřejná diskuze je dobrou cestou pro řešení obecních problémů“

„Pokud má člověk dobrý záměr, je dobré ho realizovat rovnou, bez dlouhého schůzování“

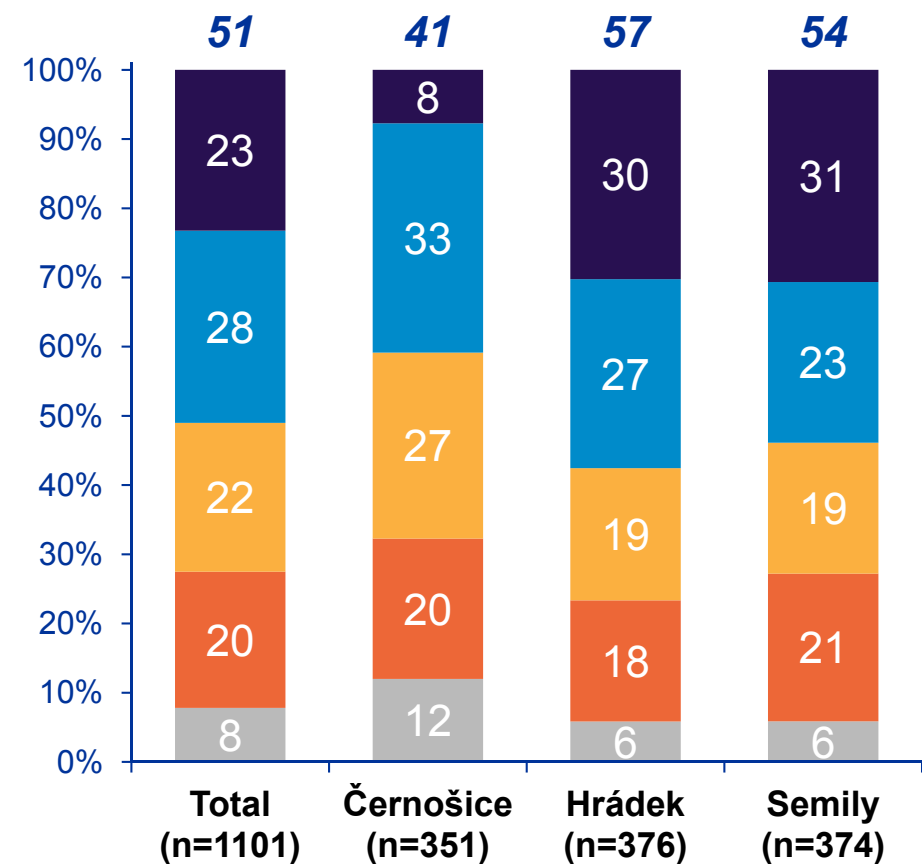
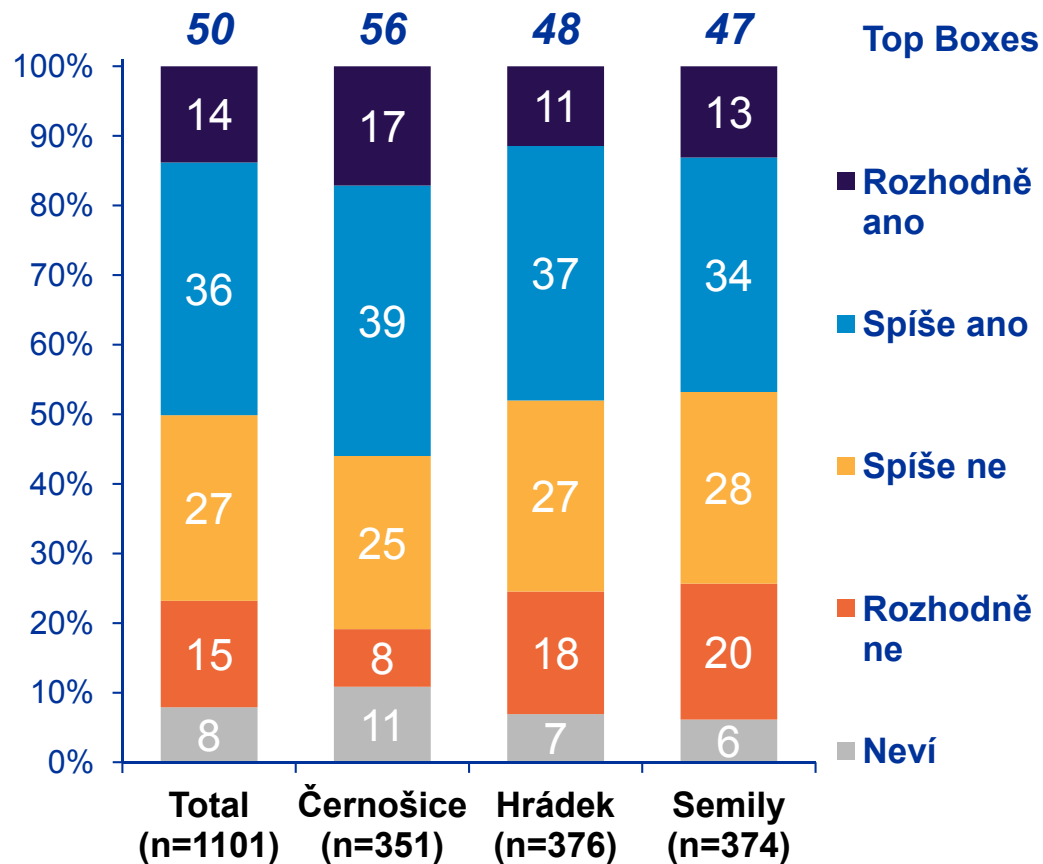


Konfliktnost a smysl pro pluralitu

listopad 2014, IPSOS

„Konfliktní diskuze je zásadní překážkou při pokusech řešit problémy“

„Jsou-li lidé slušní a rozumní, dojdou vždy k jednomyslnému stanovisku“



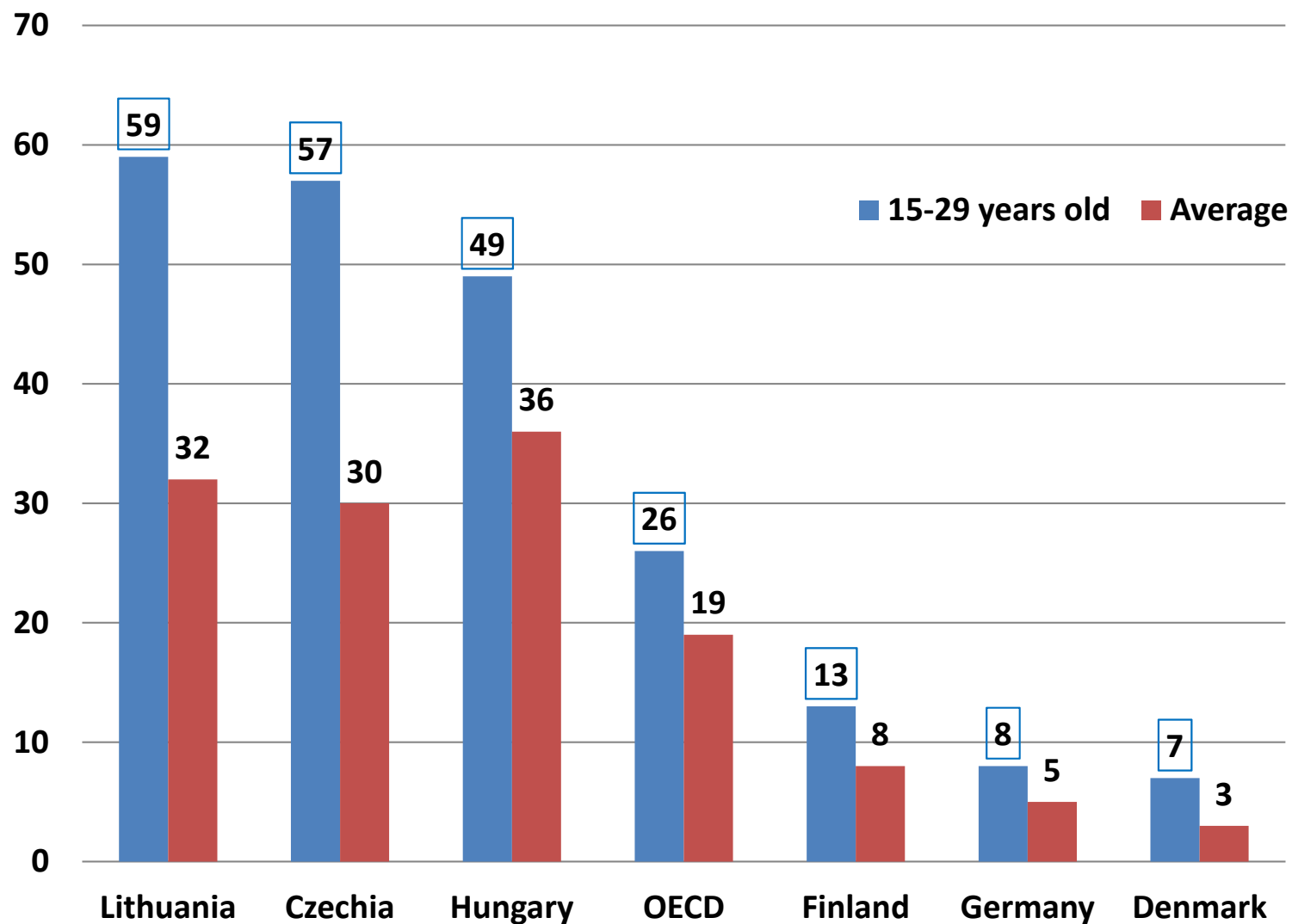
High stigmatization of politics

Politics as

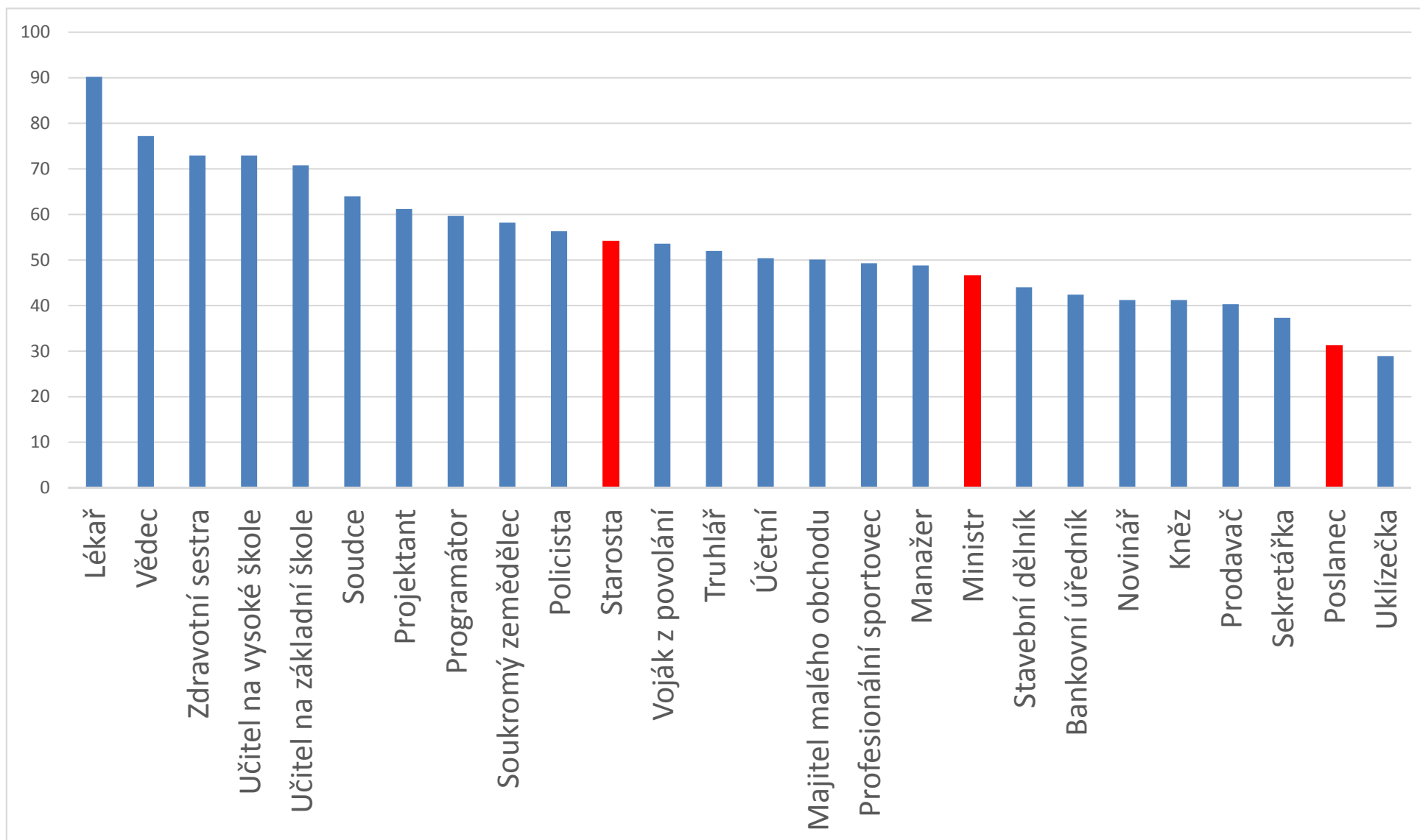
Important or DIRTY

„Not at all interested in politics“

zdroj: OECD 2016



Vocational Prestige (2004 – 2016) (source: CVVM)



Integrace, soudržnost, důvěra

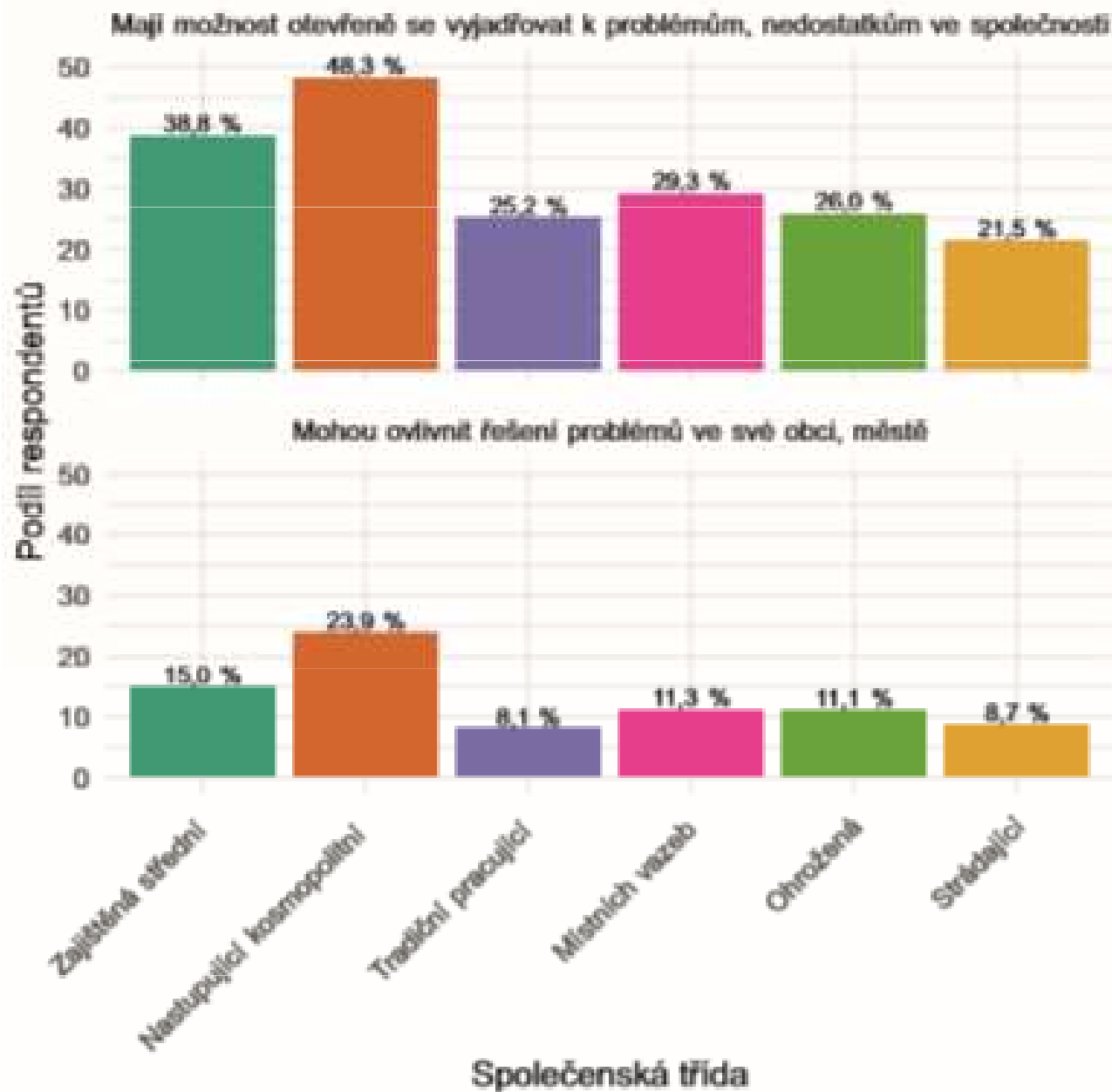




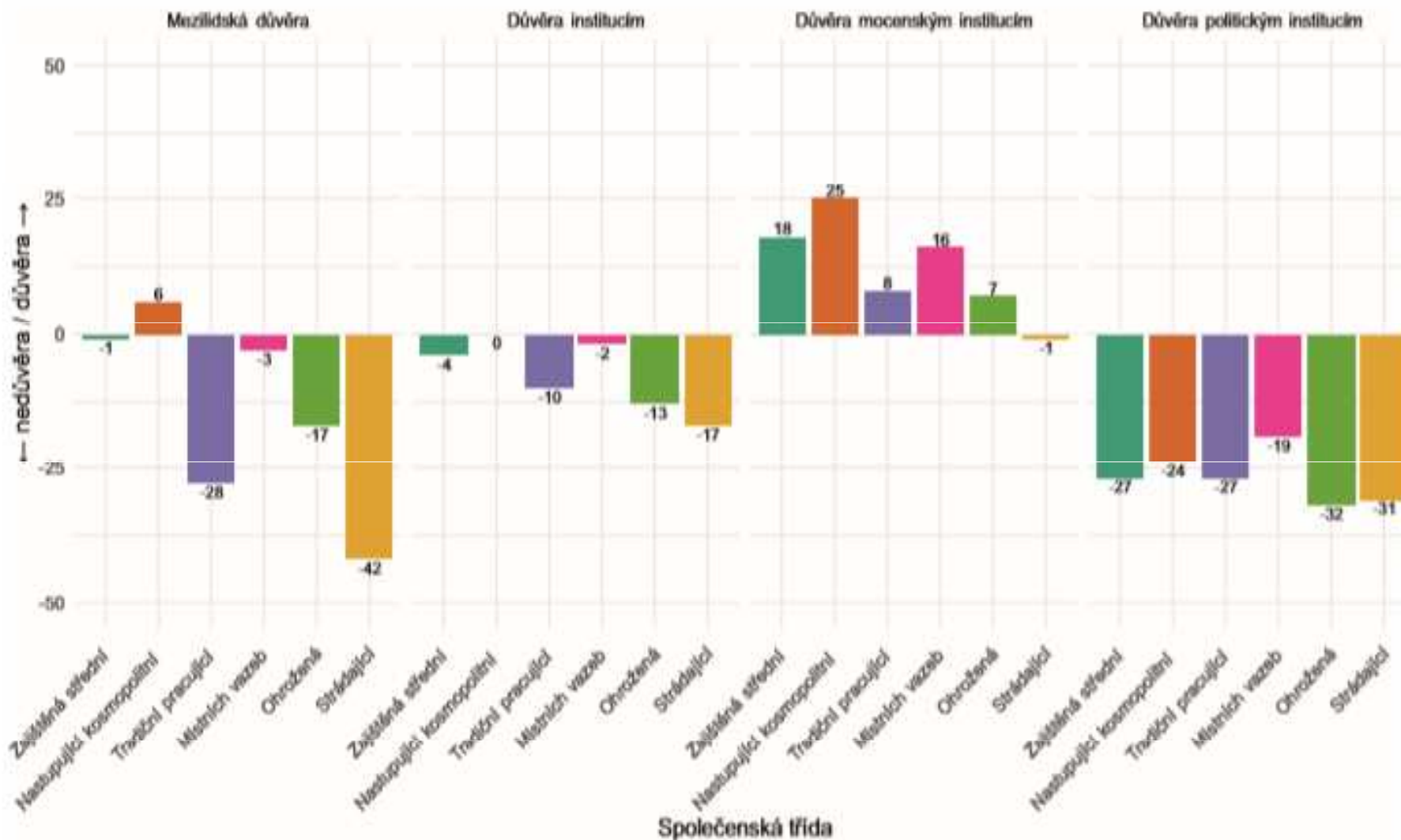
Typ	Třída	Složení kapitálů – co je pro ni typické	Jak je velká
Vyšší střední	Zajištěná střední třída	Vysoký příjem a majetek, ale jen mírně nadprůměrný sociální kapitál (kontakty, pomoc v okolí), kulturní kapitál a nové typy kompetencí (jazyky, počítače)	22,1 %
	Nastupující kosmopolitní třída	Vysoký či nadprůměrný příjem, ale omezený majetek. Vysoký sociální kapitál, kulturní kapitál a nové typy kompetencí	11,9 %
	Tradiční pracující třída	Nadprůměrný příjem a majetek, ale velmi nízký sociální, kulturní kapitál i nové typy kompetencí	14,4 %
Nižší střední	Třída místních vazeb	Nadprůměrný majetek a sociální kapitál (kontakty, pomoc v okolí), ale nižší příjmy a kulturní kapitál a nové typy kompetencí	11,8 %
	Ohrožená třída	Solidní sociální, kulturní i lidský kapitál (nové kompetence), ale velmi nízký majetek a příjmy	22,2 %
Nižší	Strádající třída	Velmi nízký příjem, majetek a zároveň malý sociální kapitál a nové typy kompetencí	17,6 %

Na rozdíl od Velké Británie v Česku nelze nalézt třídu, která by měla velmi vysoké všechny typy kapitálů a zároveň tvořila více než 0,5 až 1 % populace. Otázce formování elit, které v krátké porevoluční historii ještě nestačily nakumulovat všechny typy kapitálu, se věnuje kapitola Kam zmizely elity.

Nakolik souhlasíte, že lidé jako vy... (% odpovědi „určitě ano“)



Komu a čemu (ne)důvěřují zástupci společenských tříd

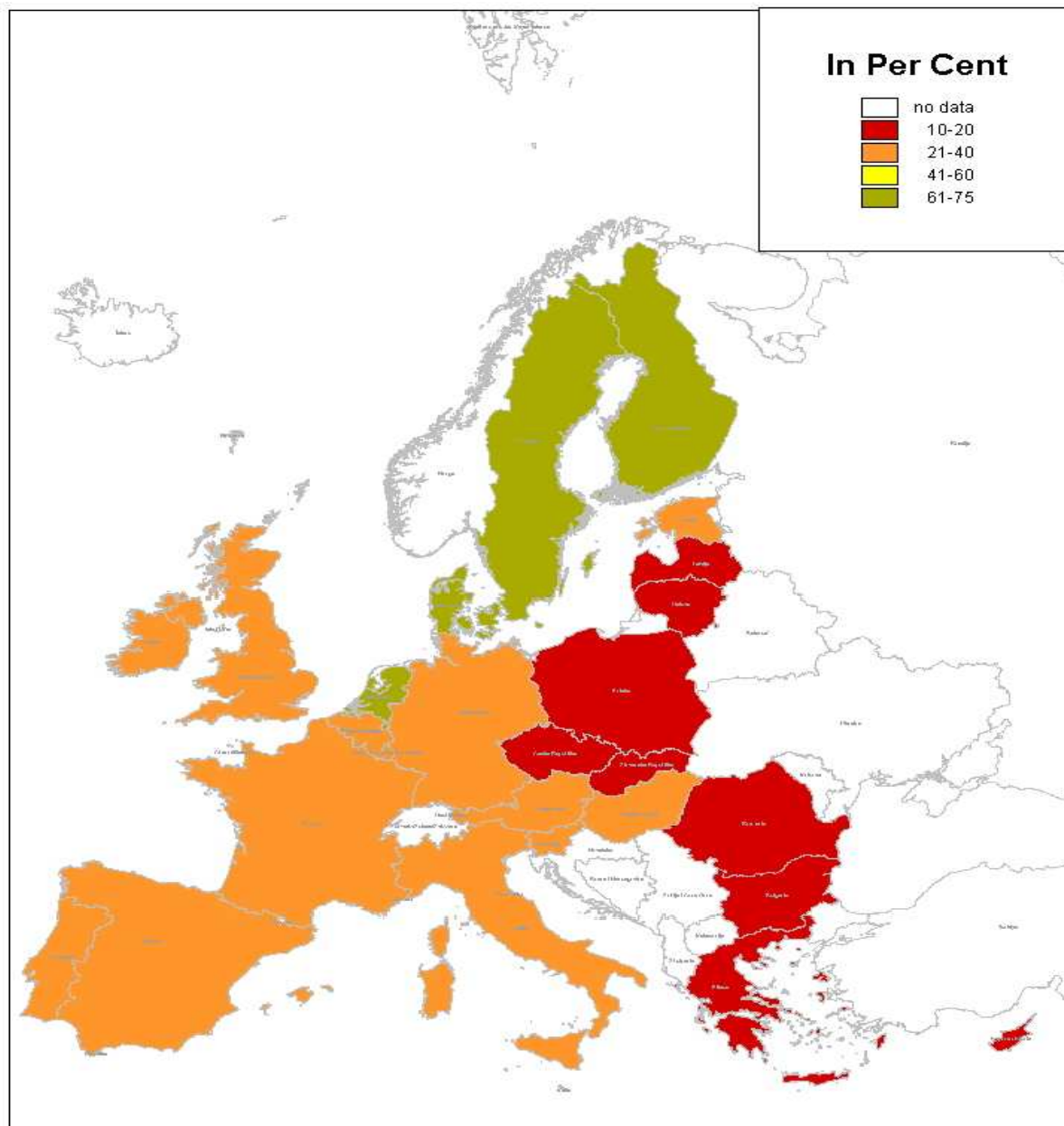




Tabulka 1: Popis společenského uspořádání nejvíce odpovídající skutečnosti¹ (v %)

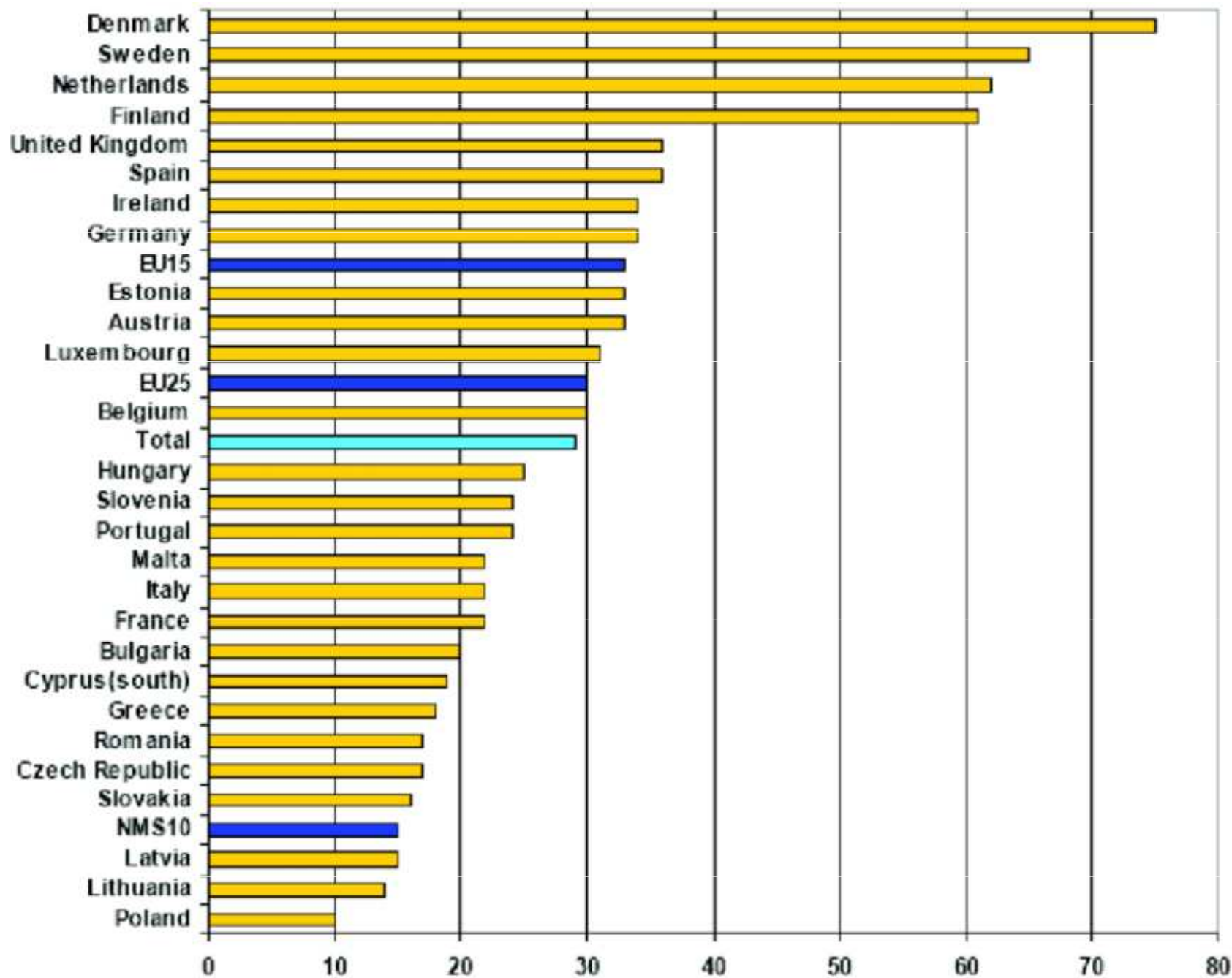
	2005	2012	2013	2015	2018
Mezi různými skupinami neexistují velké přehrady, člověk se dobře domluví i s lidmi v odlišném sociálním postavení	10	9	5	7	9
Naše společnost se skládá z vyšších, středních a nižších společenských vrstev, které mezi sebou nemají mnoho společného	26	27	26	28	28
V naší společnosti je možné se dobře domluvit s většinou lidí. Existují tu však nižší vrstva a společenské špičky a s oběma těmito skupinami má většina lidí málo společného	38	30	36	40	38
V naší společnosti stojí proti sobě jen dvě skupiny: obyčejní lidé na jedné straně a nepočetná společenská špička na straně druhé	25	32	31	23	21

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.



Map 1 Generalized Social Trust in the EU.
National Percentage of People telling that "most people
can be trusted".
Source: the EuroBarometer 62.2 (2004).

Mezilidská důvěra 2007 (zdroj: LSE)



WHICH COUNTRIES ARE THE MOST TRUSTING?

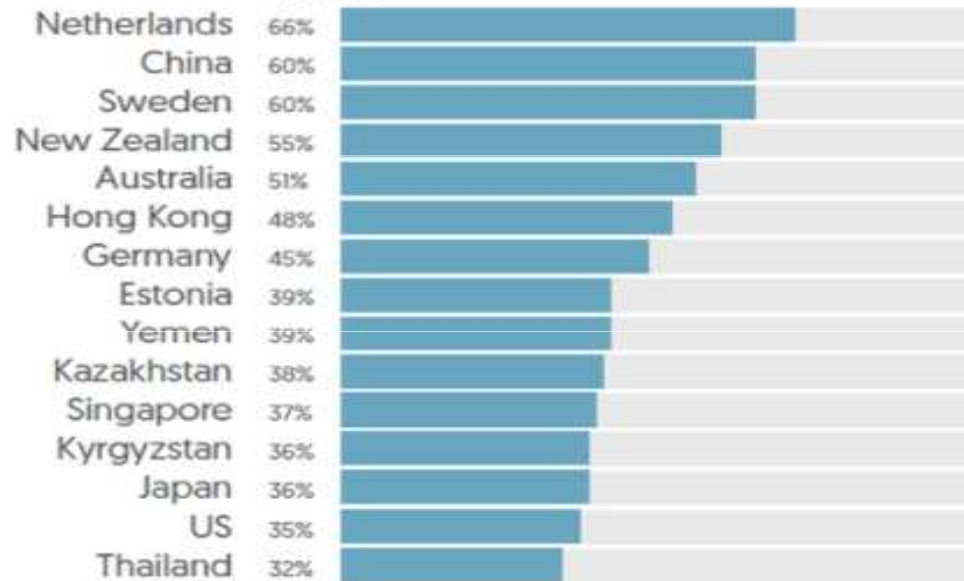
World Values Survey 2010-14, % 'Most people can be trusted'



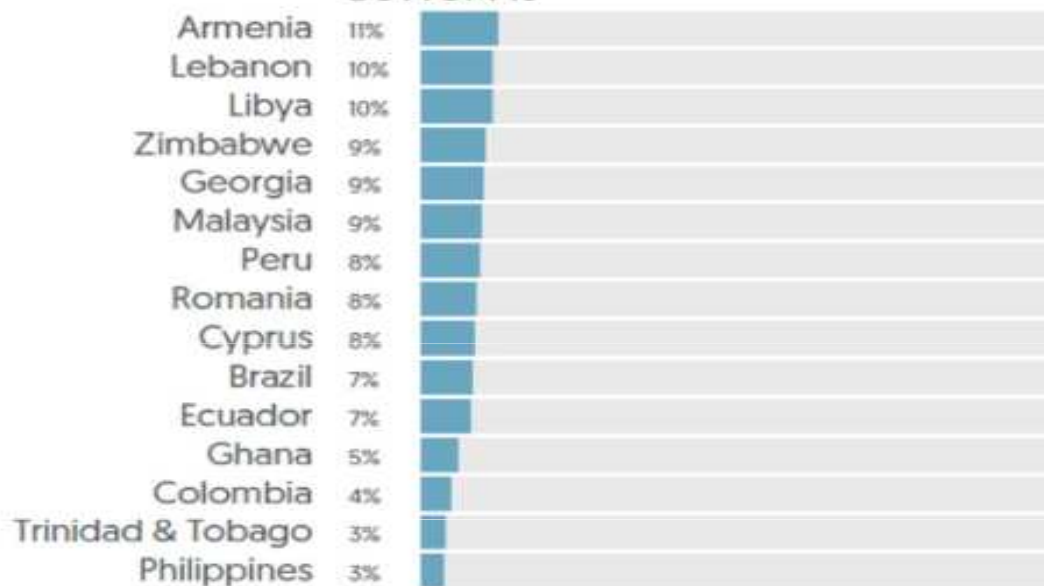
CEVROINSTITUT

[vysoká škola]

TOP 15



BOTTOM 15



Source

World Values Survey data
analyser,
available at:
<http://www.worldvalues-survey.org/wvs.jsp>

Base

varies by
country (range:
841-3,531)

Míra důvěry při jednání s ostatními lidmi

G17B. Obecně vzato, řekl/a byste, že se většině lidí dá důvěřovat, nebo že nemůže být člověk při jednání s lidmi nikdy dost opatrný?

